

Стенографски дневник

НА

62. заседание

Неделя, 6 април 1947 г.

(Открито в 9 ч. 35 м.)

Председателствувал подпредседателят Петър Каменов. Секретари: Яни Янев и Димитър Георгиев.

СЪДЪРЖАНИЕ:

Съобщения:	Стр.	(Разискване и одобрение)	Стр.
Отпуски	1173	Говорили: Бочо Илиев	1173
По дневния ред:		Асен Павлов	1178
Доклад на бюджетарната комисия за разходите през 1947 бюджетна година по:		Камен Христов	1183
1. Министерството на земеделието и държавните имоти.		Марин Шиваров	1188
		М-р Георги Трайков	1191
		Дневен ред за следващото заседание	1196

Председателствувал Петър Каменов. (Звъни) Присъствуват нужното число народни представители. Откривам заеданието.

(От заседанието отсъствуват следните г-да народни представители: д-р Александър Георгиев, Александър Найденов, Александър Ковачев, Анастасия Вълкова, Ангел Държански, Ангел Иванов, Андрей Михайлов, Андрей Пенев, Асен Стамболийски, Атанас Добревски, Атанас Минков, Ахмед Якубов, Благой Николов, Борис Николов, Борис Стефанов, Борис Тасков, Васил Павурджиев, Васил Иванов, Василев, д-р Васил Ханджиев, Васил Караджов, Венера Клиничарова, Веселин Данин, Витан Цветанов, Витко Иванов, Владимир Димчев, Вълчо Цанков, Вяра Македонска, Вяра Начева, Ганчо Минев, Ганю Златинов, Георги Божков, Георги Хълчев, Георги Георгиев, Георги Генев, Георги Колев Петков, Георги Костов, Георги Кръстев, д-р Георги Славчев, Георги Босолов, Горан Ангелов, Грудн Атанасов, Данчо Димитров, Деню Попов, д-р Димитър Ханджиев, Димитър Нейков, Димитър Малков, Димитър Ненов, Димитър Котев, Димитър Стойков, д-р Диню Гочев, Диню Тодоров, Добри Бодуров, Дойчо Чолаков, Дончо Досев, Дочо Шипков, Жейка Хардалова, Желю Иванов, Желязко Стефанов, Запрян Ташев, Захари Христов, Иван Василев, Иван Димитров, Иван п. Димитров, Иван Попов, Иван Делев, Иван Ников, Иван Бешев, Иван Зурлов, Иван Пенчев, Иван Кишмеров, Илия Ставрев, Илия Добрев, Илия Игнатов, Йордан Попов, д-р Йордан Чернев, Йордан Костов, Йордан Русев, Константин Цопов, Костадин Велев, Костадин Ганев, Костадин Кожухаров, Крум Кюлявков, Кръстю Стойчев, Кръстю Тодоров, Лалю Ганчев, Любен Гумеров, Любомир Коларов, Магда Димитрова, Макра Гюлева, Манахил Стоянов, Марин Личев, Марин Маринов, Марко Пенчев, Мата Тюркеджиева, д-р Михаил Генюски, Михаил Михайлов, Младен Големански, Мустафа Хасанов, Мустафа Билялов, Недялко Атанасов, Никола Алексиев, Никола Минчев, Никола Станев, Никола Палагичев, Никола Янев, Никол Стефанов, Пеко Таков, Пело Пеловски, Петко Кунин, Петко Деков, Петко Търпянов, Петър Запрянов, Петър Попиванов, Петър Русев, Петър Панайотов, Петър Янчев, Рангел Даскалов, Ранчо Кеменичелжиев, Рачо Домусчиев, Сабри Мехмедов, Сава Дълбоков, Спаска Воденичарска, Станю Василев, Станю Станев, Стела Благова, Стефан Цанов, Стоян Гюров, Стоян Павлов, Тано Цолов, Тодор Самодумов, Тодор Личев, Тодор Тихолов, Тодор Живков, Христо Попов, Цветан Гаджовски, Цветан Капитанов, Цветан Максимов, Юсни Емилинов, Яни Манева, Яни Янев, Янчо Георгиев, Янко Димитров и Янко Комитов).

Председателството е разрешило отпуски на следните г-да народни представители: на Ангел Държански — 2 дена, Георги Генев — 3 дни, Георги Божков — 1 ден, Димитър Котев — 1 ден, Димитър Панайотов — 1 ден, Димитър Петров — 2 дена, Добри Бодуров — 2 дена, Йордан Русев — 3 дни, Михаил Михайлов — 2 дена, Петко Кунин — 3 дни, Петко Търпянов — 1 ден, Петър Божинков — 1 ден, Ранчо Кеменичелжиев — 1 ден, Спас Найденов — 1 ден, Станю Василев — 3 дни, Христо Джонджоров — 1 ден, Данчо Кънев — 1 ден, Никол Стефанов — 1 ден, Петър Анастасов — 1 ден, Атанас Минков — 2 дена, д-р Вяра Златарева — 2 дена, Георги А. Хълчев — 1 ден и Димитър Николов — 1 ден.

Следните г-да народни представители, които са се ползували с по 20 дни отпуск, искат допълнително такъв и съгласно правилника следва да се иска съгласието на Събранието.

Кирил Клизурски иска 2 дена отпуск. Които са съгласни да му се разреши исканият отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Петър Русев иска 4 дни отпуск. Които са съгласни да му се разреши исканият отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Стою Неделчев иска 1 ден отпуск. Които са съгласни да му се разреши исканият отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Преминаваме към точка първа от дневния ред:

Доклад на бюджетарната комисия по бюджета проекта за разходите през 1947 бюджетна година на Министерството на земеделието — продължение на разискванията.

Има думата народният представител Бочо Илиев.

Бочо Илиев (к): (От трибуната. Посрещнат с ръкоплескания от мнозинството) Г-да народни представители и председателки! Пристъпваме към разглеждане бюджета на Министерството на земеделието в момент, когато нашето земеделско стопанство изживява ели преходен етап в своето историческо развитие. Ние всички познаваме добре вчерашното и днешното състояние на нашето земеделско стопанство, а също така знаем каква беше земеделската политика на държавата преди 9 септември, особено през последните години на фашистките правителства у нас.

Аз няма да се спирам подробно на тези въпроси. Искам само да отбележа някои особености на земеделската политика на страната ни в миналото, за да можем по-лесно да си обясним днешното състояние на нашето селско стопанство и да можем да очертаем задачите на оная политика, която в бъдеще трябва да следваме в областта на нашето земеделие.

Известно е на всички, че нашето земеделско стопанство страда много стдавна, и то неизлечимо, от няколко органически негови недостатъци, които не му позволяват да върви напред и да се развива, а тъкмо обратното, тласкат го систематически към упадък, за да го доведат до днешното състояние, в което го виждаме сега.

Нашето земеделско стопанство носи в себе си редица парадоксални противоречия, които го тормозят и спъват неговото развитие. От една страна то е обременено с непоносими разходи за многоброен добитък, инвентар и постройки, които се използват едва 30% поради неговия дребнособственически характер, а от друга страна голям боий земеделски стопанства, повече от 20%, нямат никакъв жив и мъртъв инвентар. В известни сезони от годината почти всички земеделски стопанства страдат от недостиг на добитък. Същото е и по отношение на риболовната ръка, която общо взето е в голям излишък, а в сезони из усилената работа земеделското стопанство чувства остра нужда от такава. Тези парадоксални противоречия се дължат не на друго, а на самата структура на дребното земеделско стопанство.

В резултат на изгънатите по-горе противоречия и слабости нашето земеделие е отивало и продължава да отива в пълно противоречие с икономическото и социално развитие на света. Вместо да се механизира и все повече да се рационализира, то отива към примитивност и дезорганизираност. Вместо да увеличава своите доходи според нарастващите нужди на държавата и на народа, то става все по-малодоходно и по-нерентабилно. Като прибавим към всичко това разорението и ограбването на нашето стопанство, което германците проведоха, подпомогнати от техните агенти у нас, тежестите на войната и пораженията от двегодишните суши, картината става пълна и ясна.

Какво да се прави? Ето въпросът, който стои сега пред нас. Основната слабост на земеделската политика на нашата страна в миналото е именно там, че вместо да се вземат радикални мерки за отстра-

няване структурните недъзи на земеделското стопанство, да се създават условия за неговото развитие и възход, фашистките управници и стопановеди провеждаха политика на дребно, политика на кърпелж и залъгнаха селските маси с откъслечни, палиативни мероприятия, които не лекуваха болестта, а само усилваха предсмъртната агония.

Тая основно погрешна, престъпна за националните интереси на България политика на фашистките управници превърна нашата страна в аграрен придатък на германското стопанство. Днес ние сме поставени пред задачата да ликвидираме с това печално наследство, да намерим средства и сили да възстановим бързо, доколкото това е възможно, разрушеното и ограбено земеделско стопанство, да съживим неговите производствени сили и да го издигнем на крака, за да можем по най-резултатен начин да достигнем възможно най-голямо увеличение на нашето земеделско производство. В същото време ние трябва да поставим основите на ония мероприятия в областта на земеделието, които ще дадат възможност на нашето селско стопанство бързо и успешно да изживее структурната криза и да премине от дребно примитивно и малодоходно както е сега, към едро, машинизирано и високо доходно земеделско стопанство, което, отряно на една мощна индустрия, ще може да гарантира материалното благосъстояние на българския народ.

Ние сме свидетели днес на едно мощно и широко движение към основно преустройство на нашето земеделие по пътя на неговото оздравяване и кооперизация. Само за две години от 9 септември насам израснаха повече от 500 трудово-кооперативни стопанства. Техният брой се увеличава непрекъснато, въпреки някои трудности по пътя на тяхното развитие. Този поход на трудежите се български селяни към решително преустройство на земеделското стопанство смущава реакционните среди у нас и те надигат страшен вой срещу трудовите земеделски кооперации. Те пускат в ход какви ли не измислици и клевети, плод на тяхното болно въображение и на тяхната омраза и злоба към това народно движение.

Народното събрание ще трябва да даде реален израз на своето подкрепително отношение към делото на трудовите земеделски кооперации чрез гласуване на необходимите кредити за онези мероприятия, които са от естество да улеснят и да потикнат преустройството на земеделското ни стопанство по пътя на неговото оздравяване и машинизиране.

Покрай това основно мероприятие за нашето земеделско стопанство, в двегодишния народостопански план са набелязани и други мероприятия. На първо място водостопански строежи — язовири и др., които ще дадат на земеделското стопанство вода за напояване на грамадни площи земя и ще предотвратят пакостите от сушата, каквито тя причини миналите две години. Тези язовири ще дадат електро-енергия за осветление, за движение на машините и въобще за раздвижване на нашата промишленост; редица мелiorативни мероприятия, като отводняване, корекции на реки, терасиране, посвобождаване на пустеещите земи и др., които ще допринесат за увеличение и подобрене на работната земя въобще, плътно развитие на нашата родна индустрия, която ще преработи произведената на земеделското стопанство, ще потъргне излизната работна ръка и ще спомогне за увеличение доходите на нашия народ. Също така належащо е създаването на промишленост, която да снабди и съпътжи нашето преустрояващо се земеделие с необходимите производствени средства.

Разширяването на съществуващите държавни, скотовъдни и други стопанства и създаването на нови такива на базата на самоиздръжка представлява също така важна и належаща задача. Тези стопанства ще служат като разсадници за добиване на елитен разплоден, посевен и посадъчен материал, който по-нататък ще служи като изходен материал за подобрене работата в трудовите кооперативни и частни земеделски стопанства.

С тези няколко думи аз само набелязвам някои от по-важните мероприятия, които ще трябва да намерят отражение в бюджета и в политиката на Министерството на земеделието. Понеже времето не ми позволява да разгледам изчерпателно отделните мероприятия в областта на нашето земеделско стопанство, аз ще спра само с няколко думи вашето внимание върху някои от по-съществениите.

Где народни представители и представители! Първата голяма и от историческо значение реформа на нашето отечественофронтовоко правителство в областта на земеделското стопанство е законът за трудовите кооперативни земеделски стопанства. Идеята за кооперативното земеделие в България е подета през 1938 г. от няколко будни наши обществено-стопански и кооперативни дейатели. Въпреки противодействието на фашистката власт до 9 септември 1944 г. образувани бяха около 20 трудови кооперативни стопанства предимно в Плевенска област отчасти във Врачанска и Бургаска области. Тези стопанства послужиха за пример на масово разрасналото се движение за коопериране на земеделските стопани след 9 септември 1944 г. Днес в страната работят, както казах, около 500 кооперативни стопанства, които обединяват над 45.000 земеделски стопани и стопанстват над 2.000.000 декара обработваема площ.

Какви са основните начала, върху които са образувани трудовите кооперативни стопанства у нас? По този въпрос аз също няма да спирам вашето внимание, ще подчертая две основни начала, които всякога са обект на критика и — на злостна атака от страна на реакционните представители във и тук, вътре във Великото народно събрание.

Нашите кооперативни стопанства се организират напълно доброволно, по собствено желание на отделните стопани. Трябва да отбележа и дебело да подчертая, че такива искания има сега от всички краища на нашата страна и ние сме принудени да преценяваме и да въспираме образуването на голям брой нови кооперативни стопанства, поради това че не можем на първо време да обслужим всичките с машини, с кадри и други съоръжения и материали.

Те са напълно демократични организации. Членовете на кооперативните стопанства вземат пряко участие в управлението и ръководствата им. Общото събрание си избира свой председател, стопански съвет и контролна комисия. Въпреки обективните пречки и причини, а също така и злостната атака на реакцията, които спъваха живота на кооперативните стопанства, както и много други субективни причини можем с задоволство да отбележим и дебело да подчертаем, че трудовите земеделски стопанства се развиват изключително правилно. Те имат регистрирани успехи най-вече по отношение на навременната и правилна обработка на почвата, по-високи добиви с 20—30% в сравнение с частните стопани. За да не бъда голословен аз ще ви приведа само един пример от кооперативното стопанство в моето родно село.

Само за една година при прилагане на агротехническата наука и машинната обработка след комасиране на земята — а знайте е, че след първата година на комасация реколтата е по-слаба — ние през 1946 г. в нашето кооперативно стопанство имаме среден добив на пшеница 200 кг. от декар или от 3.100 декари имаме 610.000 кг. пшеница. Имаше 180 кг. ечемик и 145 кг. овес от декар. Въпреки сушата ние имаме 120 кг. от декар от елитния сорт слънчоглед „Ждановски“ и 130 кг. царевича. Това в сравнение с частните стопанства е 30—60% в повече.

Кооперативните стопанства обезпечават скотовъдни сервиси с качествен и продуктивен добитък. Вече в много кооперативни стопанства са образувани скотовъдни ферми от породисти и качествени крави, овце, свини, птици и др. Факт е, че през есента на 1946 г. в тази пролет почти във всички кооперативни стопанства има наплив на нови членове-кооператори, а също така има образувани и голям брой, над 80, нови кооперативни стопанства.

Тия факти са достатъчни да илюстрират основно изказаната от нас мисъл, че кооперативното земеделие е единственият път за извеждане на нашето земеделско стопанство от неговата примитивност и изостаналост, за цялостната му реорганизация, и че само така ние ще подпомогнем превръщането на страната ни от изостанала аграрна в аграрно-индустриална такава. (Ръкоплескания от мнозинството)

Трябва също да отбележа, че това широко развитие на тия кооперативни стопанства е резултат преди всичко на условията, създадени от политиката на Отечествения фронт. Тия условия са такива не само за трудовите кооперативни стопанства, но и за цялото ни кооперативно движение. Разделянето в миналото, нашето кооперативно движение е настроено и насочено във взаимна ежба и борба. Когато начело на Съюза на популярните банки стоеше Александър Цанков, а начело на земеделските кооперации стоеше Андрей Лялев, тия две мощни стопански кооперации се разяждаха. Правителствата в миналото създаваха условия и насочваха кооперативното движение към разединения, към създаване на малки, маломощни кооперативни организации. Днес правителството на Отечествения фронт създаде условия за разрастване в неспирани размери на нашето кооперативно движение и на неговата дейност. Численият състав, броят на кооперативните стопанства и тяхната мощ в дялов капитал, в фондове и дейност в милиони и милиарди левз горят сами за себе си за да нямам никакво основание да злоупотребявам с времето ви тук.

Но все пак аз искам да подчертая онова, което тук характерно подчертава водачът на така изречената опозиция у нас — Кольо Петков. Той намира, че у нас нямаме оздравяване на кооперативното движение, а имало обсебване от страна на Работническата партия — комунисти.

Един от опозицията: Вярно е!

Бочо Илиев (к): В момента, когато нашите кооперативни организации се откъсват от недъзите на миналото и от 26 малки разединени съюзи ние правим един централен кооперативен съюз, който ще има единна политика на кооперативен строеж, от това могат да тръпнат само реакционните среди у нас чийто представители са тия господа. (Ръкоплескания от мнозинството. Възражения от опозицията)

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Бочо Илиев (к): Кольо се основава на това, че в миналото, преди 9 септември, ние не сме били начело в управителните съвети на кооперациите. Вярно е, че ние тогава не бяхме. Ние тогава бяхме в концлагерите, в затворите, в горите, в планините, а други бяха там. (Ръкоплескания от мнозинството) И затова именно дойде 9 септември, за да можем да освободим кооперативното движение от това опекунство, за да можем да му дадем условия за правилно развитие и разцвет, такъв какъвто го виждаме днес. И въпреки злостната атака, въпреки тази злъч, която те и сега не прикриват, кооперативното движение се разраства, обединява и ще бъде мощен и решителен фактор в нашия стопански живот. (Ръкоплескания от мнозинството. Възражения от опозицията)

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Бочо Илиев (к): Кольо също така спира вниманието на Народното събрание и върху развитието на трудовите кооперативни стопанства. Той се самооболшава, като си мисли, че трудовите кооперативни стопанства нямало да се развиват и че с лъжата не давали земята си в кооперативните стопанства. А той сам говори, че е приял на тия кооперативни стопанства. Вчера др. Чонос правилно постави въпроса: те нямат никакъв почин за образуване на кооперативни стопанства досега, за да могат поне на йота да се похвалят че ето, и те имат някакъв някакъв успех. (Възражения от опозицията)

Той казва също, че в кооперативните стопанства селяните не давали земята си да я управляват ония, които досега нямали земя и които я били загубили поради пиянство или разточителство. Тази теза е най-реакционната теза, която поддържаха реакционните фашистки правителства у нас. (Ръкоплекскания от мнозинството. Възражения от опозицията) Вярно е, че в България имаме много бедни хора, които нямат нито земя, но те не са я загубили от това, че са разточителствували и пиянствували а затова, че са били ограбени от фашистките режими, което Кольо не иска да види. (Ръкоплекскания от мнозинството. Възражения от опозицията)

Но въпреки това аз подчертавам още веднаж, че нашите селяни по интуиция разбират, виждат и наблюдават, правилно схващат, че досега в тази форма на еднолично стопанисване, на патриархално земеделие, те са загинули затънали до уши и затова вземат правилна насока и правен път към трудовите кооперативни стопанства. Въпреки това че вие с всички сили се стремите да хванете и да дърпате назад, те ще върват само напред за тяхното спасение. (Ръкоплекскания от мнозинството. Възражения от опозицията)

Петко Стоянов (нез): (Възражава нещо)

Бочо Илиев (к): Г-н Петко Стоянов! Вие знаете, че въпреки Вашата „блестяща“ в кавички защита, Кюсевинов не ме пуска да остана тук. На 23-ия ден ме изгони от Парламента, защото и вие уйдисахте на акъла на тия около Вас. И минавате за интелигентен и просветен човек! (Възражения от опозицията)

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Дичо Тодоров (ЗНП): Лигава реч произнесе.

Бочо Илиев (к): За тази лигава реч мене ме изгониха, а тебе те оставиха тук, Тодоров! (Ръкоплекскания от мнозинството)

Никола Петков (ЗНП): Бочо Илиев! Кого оставиха? Тодор Лазаров не беше ли изгонен?

Бочо Илиев (к): Не беше. Чак есента беше, Кольо.

Един от опозицията: Заедно.

Бочо Илиев (к): Не заедно.

Г-да народни представители и представители! Известно е вече на вас и на нашата общественост, че ние пристъпваме към машинизиране на кооперативните стопанства. Машинизирането ще става предимно чрез създаване на машинно-тракторни станции. След обстойно обсъждане от институтите и деятелите, които работят в тази област, решени са машинно-тракторните станции да се строят като държавно-кооперативни организации — самостоятелни предприятия с изключително колективни членове, най-важният от които е държавата, която ще участва с делов капитал. Освен това, там ще участват и самите кооперативни стопанства, други кооперативни, кооперативни съюзи и централи, общините и други организации.

С тазгодишния бюджет на Министерството на земеделието ще трябва да се изплати решителна сума напред към машинизирането на нашето земеделие. Тук му е мястото да отбележа, че както изобщо се случва в живота, големите изключителни дела се раждат с изключителни родилни мъки в изключителни условия, когато възможностите за тяхното изграждане са несравнимо по-лоши, отколкото в нормално време.

Иван Костов (ЗНП): Не бива да има форсиране.

Бочо Илиев (к): Говорейки за машинизиране на земеделието, ще ми позволите, г-да народни представители и представители, да подчертая не само прякото значение, което има това голямо мероприятие на държавата за основно подобрене и преобразуване на земеделието ни стопанство, но и неговото косвено значение — което е не по-малко важно — за целокупното ни народно стопанство. Чрез машинизирането ние ще освободим и необходимата за индустрията ни и други нужди работна ръка. Схематично преливането на работната ръка от земеделието към неzemеделските отрасли можем да си представим, като освобождаваме около 1.000.000 хора заети в земеделското стопанство от всички 3.500.000 души ангажирани сега, за да ги отправим в другите отрасли на нашето народно стопанство. Това е един грамаден контингент, като знаем, че почти десетина години общо в индустрията у нас бяха заети само 100.000 души.

Кочо Бонев (ЗНП): Това целите вие — да се пролетаризира селото, — но не ще може да стане.

Бочо Илиев (к): Вие не слушате какво приказвам. Ако слушахте, щяхте да се засрамите от това, което казвам.

На второ място, други 500.000 души ще могат да бъдат погълнати от интензивните клонове на земеделското стопанство: лозярство, зеленчукарство, продуктивно скотовъдство, бубарство, тютюнопроизводство и други индустриални култури, условията и възможностите за процъфтяването на които при кооперативното стопанство са отлични, а с това изобщо възможностите за увеличение, най-малко за удвояване доходността на земеделското стопанство, са напълно достижими.

На трето място, трудът на други стотици хиляди хора, предимно старци, жени и деца, ще бъде облекчен в кооперативните стопанства. Освободената от земеделието и прехвърлена към неzemеделските и други отрасли работна ръка ще даде възможност за развитие на производителните сили в много области на народното стопанство; на първо място изграждането на язовири и при тях електро-станции;

канални за напояване и други водни строежи, с които се създават предпоставки за цялостната електрификация на страната и за борба с природните стихии — сушата, наводненията и пр.

Преливането на работна ръка и повишението покупателната способност на селото са двата опорни стълба, на които ще се опъне индустриализацията на нашата страна, а оттам — нейното благоденствие, просперитет и пълен разцвет.

Г-да народни представители и представители! Трябва да спрем за момент вниманието и върху втория важен отрасъл в земеделието — скотовъдството. Между земеделското производство и скотовъдството съществува тясна организическа връзка. Така връзка не може да бъде разхлабена или разкъсана без вреда за всеки един от тия два клона на земеделското стопанство и изобщо за народното стопанство. Науката ни казва, че от включената в растителната продукция енергия само една четвърт се оползотворява от човека, а останалите три четвърти от нея остават в отпадъци, които могат да бъдат оползотворени единствено чрез изхопването на животните.

От друга страна, чрез получения обороти тоз и хвърлен на нивите 3/4 от включената в храната на животните енергия отново се връща в земеделското стопанство. Задачата става още по-важна, но същевременно и по-трудна, поради обстоятелството, че войната и страхотната суша през 1945 г. нанесоха сериозен удар на и без това изостаналото наше животновъдство. Ние трябва да достигнем във възможно най-кратък срок количествено и качествено подобрене на скотовъдството в различните му клонове, съобразно тяхната важност и съществуващите за тяхното развитие условия.

Тук му е мястото да отбележа какво досегашната скотовъдна политика на Министерството на земеделието не даде почти никакви резултати, които да съответствуват на нуждите от една страна, и да оползват употребените средства, от друга. Причините трябва да търсим преди всичко в дребния характер на нашето скотовъдство — по-много не са възможни сериозни и резултатни подобрителни мероприятия — а също и в липсата на здрава фуражна база, необходима за нашето скотовъдство. И тук причината лежи пак в особената структура на нашето дребно селско стопанство.

Какви мероприятия се възлагат на нашето скотовъдство по двегодишния държавен народностопански план, вие вече знаете. Аз искам да се спомна само на някои от тях. Те са: Министерството на земеделието да доведе производството на животновъдството в 1947 г. до 79% в сравнение с 1939 г.; в сравнение с 1946 г. едрият добитък да се увеличи за 1947 г. с 6% овцете с 14%, свинете с 57%, птиците с 66%, да се увеличи продуктивността на добитъка през 1948 г. в сравнение с 1946 г.: млечността на една крава — с 71%, на една овца — с 30%, вълнодайността — с 50%.

Възможно ли е едно такова увеличение? Когато задаваме този въпрос, можем да си послужим с отговора, който дава Кольо Петков в речта си по бюджета на държавата. Той казва, че в областта на животновъдството в плана не липсвал и комичен елемент. Министерството на земеделието предлагало да увеличи производството на животновъдството до 79% за 1947 г. в сравнение с 1939 г. и това означавало да се строят чисто и просто химери. Навярно Кольо си представял, че ние ще хванем коча или овцата за вълната и ще я дърпаме да расте. (Смях и ръкоплекскания от мнозинството)

Никола Петков (ЗНП): Само коча ще хванете.

Бочо Илиев (к): Той си представява също така, че...

Никола Петков (ЗНП): Тя се разбира — само коча ще хванете.

Бочо Илиев (к): Слушай, Кольо, да се поучиш, защото ще остане за нас да хванем овцата, което мислите, че трябва да се хване. (Смях и ръкоплекскания от мнозинството) — Той каза, че от същия хаяктер е и предложението за увеличението на вълнодайността на овцете или млечността на козите и овцете и че в общо увеличение — онова на добитъка с административни мерки не става. Вярно, ние сме напълно съгласни с Кольо, но как ще става? Аз ще кажа на Кольо да се поучи как ще става. И ще кажа онова, което имам на практика, драги Кольо Петков, в моето кооперативно стопанство, за да не ходим далеч.

Петър Божинов (ЗНП): Не е твое.

Бочо Илиев (к): Мое е, Петре, защото е мое създаване. Ти не можеш да кажеш за твоята кооперация, че е твоя, защото я ограби, а аз мога да кажа, че е мое създаване. (Ръкоплекскания от мнозинството)

Петър Сърбински (ЗНП): Не е вярно.

Бочо Илиев (к): Вярно е, защото аз лежах в затвора.

Петър Сърбински (ЗНП): Ти не си никакъв кооператор.

Петър Божинов (ЗНП): Само на милицията е твоята кооперация.

Един от мнозинството: Само кооперативни мъртавици имате вие.

Председателстващ Петър Камфов: (Звъни)

Бочо Илиев (к): Г-да народни представители и представители! Ние поддържаме и дебело подчертаваме, че не с административни мерки ще дойде това увеличение на животновъдството. Ние използваме и ще използваме широко достиженията на науката, като имаме пред вид достиженията, които има във великия Съветски съюз. Във великия Съветски съюз — запомнете в поне тук не ругайте явно, вие тайно ругаете — от един породист коч, чиито качества се рядко срещат, те са редки екземпляри, са достигнали да оползват макуш

зело 16.000 овце годишно. И тия негови качества на висока вълнодайност Кольо, и на висока млечност се предава едновременно за една година върху 16.000 броя овце и са получени 16.000 броя агнета. А при нашите примитивни условия един коч, без да е особено породист, се използва само за 20-30 овце.

Но да оставим Съветския съюз. Тази година в нашето кооперативно стопанство направихме опити с нашите ветеринари с изкуствено осеменяване. Осеменихме 500 овце. При 85% от тях ние приложихме новия съветски метод на инжектиране на хормони от бременна кобыла и достигнахме увеличение на приплодите с близине с 51%, когато в селото и в другите наши стада процентът е само 4-10%. Само за една година при нашата примитивна обстановка ние достигаме 50% увеличение на приплодите. Затуй Кольо, не се чуди как ще стане предвиденото увеличение на животновъдството. Науката ни казва как ще стане то. (Ръкоплескания от мнозинството)

Никола Петков (ЗНП): Това са известни работи. Г-н Багрянов докарва кочове от Унгария — работеше по същия начин — и остана само с кочовете. Тези работи не са нови, г-н Бочо Илиев. Проф. Воронов ги е правил в Франция и Германия. Това са приказки само. Това е научна демагогия. На приказка само ще увеличите скотовъдството. Кажете за кочовете, които докараха от Германия?

Бочо Илиев (к): Ти не знаеш нищо, освен приказки да приказваш. Но ти трябва да се учиш. Слушай и се учи.

Никола Петков (ЗНП): Ти не искаш да се научиш. Кажете резултатите от германските кочове какви бяха. Що приказваш наизуст?

Бочо Илиев (к): Г-да народни представители! Вярно е, Кольо има пред вид тези резултати от германските кочове, които фашисткото управление искаше да присади тук.

Никола Петков (ЗНП): А така!

Бочо Илиев (к): Те действително бяха неподходящи. Но не само кочовете бяха неподходящи, неподходящ беше и фашисткят режим за нас и затуй народът го срина.

Никола Петков (ЗНП): Фашистки кочове!

Бочо Илиев (к): Не защото са фашистки кочове, а защото расата, която се искаше да се присади тук беше лоша, неподходяща за българските условия. Ние не казваме, че ще присаждаме нови неподходящи раси за нашите условия. Ние имаме наш породист добитък и неговите качества искаме да присадим на възможно повече екземпляри именно по този път. В областта на млекодайността, в областта на вълнодайността ние имаме също такива постижения. (Вържания от опозицията)

В държавните и в кооперативните стопанства ние имаме достигнатата млечност на овцете вече 180-200-220 литра, а вълнодайността имаме от 3-12 кг. Това са постижения наши, родни и ние тях искаме да насърчаваме, без да се отказваме от онова, което можем да вземем от чужбина и което може да вирее при нашите условия.

Никола Петков (ЗНП): Проф. Воронов правя тези опити преди 20 години, но нищо не даде. Що ги приказваш тези работи наизуст? Толкова ли си неграмотен, да не знаеш опитите на проф. Воронов. Защо ще лъжеш?

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Бочо Илиев (к): Слушай, Кольо, да чуеш колко си зелен! (Смях сред мнозинството) Ти смесваш опитите на Воронов за подмладяване на чорек с изкуственото осеменяване на овцете. (Ръкоплескания от мнозинството)

Никола Петков (ЗНП): За овцете говоря. Ти не ги знаеш тия работи. С маймунските желез е друг опит.

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни) Г-н Петков! Моля!

Никола Петков (ЗНП): Говориш наизуст и правиш демагогия. Макар че си комунист, седни и четй.

Бочо Илиев (к): Аз ще Ви посоча един пример на демагогия и невежество.

Никола Петков (ЗНП): Нито една книга не си чел за Воронов.

Бочо Илиев (к): По-нататък Кольо Петков в речта си по бюджета между другото каза: „Доколко земеделската политика на правителството е била разрушителна, се вижда от факта, че ред култури поради ниските цени вече не се произвеждат. Така изчезването на прасковите... и ябълките, едни от най-доходните за земеделско-стопански производства, се дължи на ниските цени.“ Който от вас е земеделско-стопанин, може ли да си представи, че ябълките и прасковите се сеят като годишни растения, и понеже нямат цена, тази година не се сеят! (Смях и ръкоплескания от мнозинството)

Никола Петков (ЗНП): Вие знаете истината.

Бочо Илиев (к): И това го говори самозваният фюрер на земеделските Българи! (Ръкоплескания от мнозинството) Ябълките раждат след пет години, а прасковите след три години, така че сега няма и не може да има намаления. (Смях сред мнозинството. Вържания от Никола Петков)

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Един от опозицията: Овощарството е занемарено.

Никола Петков (ЗНП): Г-н Георги Трайков нека назначи една анкета, която да провери резултатите.

Бочо Илиев (к): Аз не съм голословен. Ето още един бисер на такава стопанска мисъл. Казва се от Никола Петков: „Намалението на живия инвентар на земеделското стопанство с близо една трета се дължи на нехайството в стопанската политика на държавата.“

Никола Петков (ЗНП): Вярно е.

Бочо Илиев (к): Кольо не признава намалението на животновъдството от ограбването, което вършеха фашистите.

Никола Петков (ЗНП): То е друго.

Бочо Илиев (к): ... а насочва вниманието на своите слушатели и читатели към отечественофронтовското правителство, че то намалило животновъдството. Истината е, че животновъдството в последните години е действително намалено значително, но то се дължи на това, че го ограбиха и изнесоха в чужбина, а не на нашата политика, която го е увеличила.

Един от опозицията: Така, Бочо, така!

Никола Петков (ЗНП): Защото имате Върховен стопански съвет, който не знае какво прави.

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Бочо Илиев (к): Отивайки в подробности да обяснява на какво се дължи това, Кольо загавза до шия и казва: „Отпадъците от цвеклото, от слънчогледовото кюспе, от меласата и пр. се разпират.“ Знаеш ли ти, че от отпадъците на цвеклото хората не позволяват един грам да се разхити, а се бият в фабриките? Знаеш ли ти, че хората се борят да получат по 2 или по 5 кг. кюспе и не само не се разпират, а е недостатъчно да се покриват? Знаеш ли, че от меласата няма никакви отпадъци? Тя е ценен продукт, който се употребява за производство на спирт и който примесен с фураж е ценна храна. Така че от меласата отпадъци не съществуват и тук изпадаш в грешка. (Ръкоплескания от мнозинството)

Кочо Бонев (ЗНП): Кажете триците колко продавате?

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Бочо Илиев (к): То е друг въпрос. Аз не искам да посочвам лошите страни на провежданата през много години политика у нас за насърчване на скотовъдството.

Кочо Бонев (ЗНП): (Казва нещо)

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни) Г-н Кочо Бонев! За последен път Ви предупреждавам!

Бочо Илиев (к): У нас все пак има достатъчен брой добитък. С броя на кравите ние можем да се хвалим. Можем да съперничим с много други страни по броя на продуктивния добитък въобще.

Кочо Бонев (ЗНП): (Казва нещо)

Председателстващ Петър Каменов: Г-н Кочо Бонев! Понеже нарушавате реда, правя Ви последна бележка и заявявам, че ще приложя правилника по отношение на Вас.

Бочо Илиев (к): ... но с тая забележка, че качеството на този продуктивен добитък е още много ниско. Сегашното ниско ниво на нашето скотовъдство и огромната нужда от една засиленна скотовъдна продукция в близко бъдеще ни заставят да тръгнем с по-бърз темп и с по-сигурни крачки напред към системно подобрене качеството и увеличение количеството на продуктивния добитък.

Аз не виждам друг изход, други възможности за възход на нашето скотовъдство, освен по пътя на неговото уедряване в кооперативните стопанства. Само в едрите кооперативни стопанства, в скотовъдните общински, държавни и други ферми ще бъде възможно приложението на зоотехническата наука и само чрез кооперативните стопанства и държавните ферми ще бъдем в състояние да подсилим с необходимия фураж нашето скотовъдство.

У някои неосведомени хора съществува схващането, че кооперирането на земеделското ни стопанство шло да намали броя на продуктивния добитък. Нищо по-погрешно от това, г-да народни представители и представителки! Тъкмо напротив: само при кооперативното стопанстване на земята продуктивното скотовъдство ще достигне своето най-голямо количествено развитие и своя разцвет в качествено отношение.

Тук веднага изпъква въпросът за избора на подходяща раса на нашите домашни продуктивни животни. Досегашната политика в това отношение имаше пред вид нуждите и възможностите на дребното селско стопанство. Кооперативното земеделие има вече по-други изисквания. То иска за работа по-тежък кон, иска млечна крава, която вече няма да влочи адамовото орало, а само ще дава мляко, жасе изобщо по-продуктивни животни, които да съществуват

ставуват на по-високото техническо ниво, на което ще бъде поставено скотовъдството в кооперативното стопанство.

Също така и организацията на снабдяването на земеделските стопанства с елитен разплоден материал трябва да претърпи коренна промяна въобще. Кооперативните стопанства ще поемат ролята на помощни филиали на държавните скотовъдни стопанства в това отношение. Производството на държавните стопанства, вместо да се пръска и похабява в отделните частни стопанства, където не е възможна никаква научна работа и никаква ефикасен контрол, ще се предоставя само на кооперативните стопанства, а те от своя страна, размножавайки го, ще задоволяват нуждите на частните стопанства от разплоден материал. Като не изоставяме напълно грижите ни за скотовъдството в частното земеделско стопанство, доколкото то намира стопанско опазване, ние трябва да насочим нашето внимание главно в тази насока: да разширим и подобрим работата на държавните скотовъдни стопанства и на общинските такива като изходна база за подобрене на нашето скотовъдство и да подсилим кооперативните скотовъдни стопанства с елитен разплоден материал за формиране на кооперативни стада, общински ферми и други смесени предприятия.

Тук му е мястото да изтъкна нуждата от подобрене качеството на научната работа в нашите държавни и скотовъдни стопанства, която сега не стои на нужната висота, за да не кажа нещо повече. Ние ще трябва да положим по-системни грижи за подготовката на научни кадри в областта на нашето скотовъдство, а също така и за подготовката на низши квалифицирани зоотехнически кадри, от каквито се чувства голяма нужда в кооперативните стопанства.

Като говорим за нашето скотовъдство и неговото подобрене, пред нас изпъква нерадостната картина, която то представлява в здравословно отношение. Особено свинеъдството, птицевъдството, а отчасти и овцевъдството — те се атакуват в голям размер от заразни епидемични болести, които нанасят на народното ни стопанство огромни загуби и представляват сериозна спънка за развитието на скотовъдството ни въобще. Тук се налагат сериозни и енергични мерки от административен и санитарно-ветеринарен характер, като производството на серуми и други подобни инициативи, а най-вече системни предпазни мерки, които нашите ветеринари още не са достатъчно дали.

Трябва да отбележа, че и в това отношение усилията срещат решителна трудност в лицето на дребното и примитивно селско стопанство, което не се подава на никаква контрола и въздействие. При уседено кооперативно стопанство и държавни скотовъдни ферми положението е вече съвършено друго. Тук ще намерят пълно приложение всички санитарно-ветеринарни мерки, а борбата срещу заразните болести ще бъде поставена на нов начал и резултатите ще бъдат вече безспорно далеч по-добри.

За осъществяването на нахвърлените така бегло задачи на нашето скотовъдство естествено ще бъдат необходими значителни средства, които трябва да бъдат осигурени пълне в незначителна за първо време размер с бюджета на Министерството на земеделието за 1947 г. Ще трябва също така да се усвои нов начин на работа и нови насоки в нашата скотовъдна политика, за които вече говорих. Работниците в тази област трябва да се проникнат от съзнанието и разбирането, че пред нас стоят огромни задачи в областта на скотовъдството и че а тяхното успешно разрешаване са необходими повече усилия и планова, системна работа.

Г-да народни представители и представителки! Искам да обърна вашето внимание и на нашите държавни стопанства. Ние сме вече проагитирали, че нашите държавни стопанства трябва да бъдат превърнати в самостоятелни самоиздържащи се държавни стопанства. Снощи в доклада по бюджета на Министерството на земеделието за 1947 г. в доклада по бюджета на Министерството на земеделието реши и бюджетарната комисия одобри 21 разсадника от Министерството на земеделието, пет завода за добитък, две опитни станции и два хладилника да се отделят като предприятия на самоиздръжка. Какво представляват тия държавни стопанства сега? Днес младите агрономи, които завършват университет, ходят да стажуват и учат земеделие в тия стопанства, но, за съжаление могат да научат само как не трябва да се организира едно голямо стопанство — такъв пример може да се вземе от там — защото тези държавни стопанства в своята цялост са много лошо организирани. В тези стопанства трябва да се разиграе желязната метла на министъра на земеделието за да се изчистят загиващите обори в тях и да се поставят на здрава основа. (Ръкопляскания от мнозинството)

Нашите държавни стопанства трябва да бъдат пример за организиране на кооперативните стопанства. А сега там за съжаление, не можем да научим това. (Възгласения от опозицията) Те трябва да се организират правилно, да си създадат отчетност те трябва, безспорно да се поставят на базата на самоиздръжка и не само да се издържат, но и да дават приходи на държавния бюджет. Нашите стопанства, доколкото аз ги познавам ако имат една правилна организация, правилно изработени и правилно изпълнени производствени стопански планове не само ще задоволят своите нужди, за да не тегнат на държавния бюджет със субсидии и помощи — а ще дадат значително големи приходи на нашия бюджет. Между държавните стопанства и кооперативните селски стопанства трябва да се установи тясна връзка, като първите подпомагат вторите в тяхната подобрителна работа в областта на скотовъдството. Научната и подобрителна работа в държавните стопанства се нуждат от планиране, задълбочаване и подобрене на нейното качество

нило. С оглед на това сериозно внимание трябва да се обърне на ръководния персонал на тези стопанства, който понастоящем в много отношения не е на своето място. От ръководителите на тези големи държавни предприятия се изисква, да бъдат преди всичко опитни организатори, дейтелни и предани отечествени фронтисти, да вложат своите усилия в осъществяване стопанската програма на правителството на Отечествения фронт и да работят с ентузиазъм за реализиране на двегодишния държавен народостопански план.

При огромните нужди от елитен разплоден материал за кооперативните стопанства — а същото е и за частните такива — сегашният брой и капацитет на държавните стопанства се оказва съвсем недостатъчен. Трябва да се обезвредат нови държавни скотовъдни стопанства във всички краища на нашата страна, за да може да се отговори на действителните нужди. Такава възможност ни се открива сега с предложението на закона за трудовата поземлена собственост.

Няма да се слиям на другите зидове държавни стопанства, които също имат огромно народостопанско значение. Всички те трябва да се ресоганизират на базата на самоиздръжка и да се рационализира най-вече тяхната организация на работа.

Г-жи и г-да народни представители и представителки! Искам да спра вашето внимание на опитното дело у нас. Нашето опитно дело, в смисъл на кадри, трябва да ви кажа, че стои значително високо и на до-хлящо място. Фашистите досега подценяваха нашето опитно дело и не му даваха достатъчно средства, за да може то да бъде издигнато на нужната висота и да развие в широки размах своята работа, за да може от тесните рамки, в които то е поставено в опитния институт, да излезе и даде широко приложение на постиженията които имаме най-вече в областта на растениевъдството. Ние имаме ценни научни работници, които трябва да бъдат подкрепени. Имаме научни кадри, които сперничат на много чужди такива.

Напредъкът на земеделската наука се гради главно на резултатите от дългогодишни опити и изследвания в лабораториите и земеделските опитни станции. Този напредък е толкова по-бърз, по-голям и по-ефикасен колкото повече, по-добре обезвредени във всяко отношение са опитните институти в дадена страна. Примерите в това отношение са много — Съветският съюз, Съединените щати, Белгия, Чехословакия и други страни. Добивите от земята в тези страни, където опитното дело е силно развито и добре поддържано със средства, съоръжения, научни работници и помощен персонал са два-три пъти по-големи и по-сигурни от нашите благодарение главно на добрите изследваните условия и начини за стопанисване, както и на масовото приложение на резултатите от опитите в широката практика.

Тази крупна роля на земеделското опитно дело е правилно схваната и у нас, макар и не в нейната истинска широта и дълбочина. Още към края на миналия век у нас са основани няколко земеделски опитни полета, станали отпосле земеделски опитни станции и институти, които са работили при крайно оскъдни условия и средства. Въпреки това обаче задачите, които са им поставени, са черпени от нуждите на земеделското стопанство и много от тях са били успешно разрешавани — макар че в това отношение има още много да се желае. Нека спомечем само за резултатите през 1945 г. — година на незапомнена суша — на земеделските опитни институти по отношение добива на пшеницата. В сравнение с добивите на частните стопанства, опитните институти ги надминаха със средно 40 до 390%; въпреки сурвата добивите на опитните институти са се движали от 100 до 290 кг. на декар, което говори за големите постижения на тия институти в борбата със сушата.

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни) Г-н Бочо Илиев! Остава Ви няколко минути.

Бочо Илиев (к): Завършвам. — Резултатите от работата на нашите опитни земеделски институти, колкото и значителни да са, не можах да окажат благотворно влияние върху широката практика в селските стопанства главно по две причини: първо, в организацията на опитните институти все още не е налице една планова работа, ясно и конкретно поставени задачи и, второ, няма жива връзка с широката практика. Разбира се, трябва да признаем също така че и материалната обстановка, изразена в средства, съоръжения, лабораторни литератури, персонал и др., при която са работили нашите опитни институти, не е била, а и още не е та нужната висота.

Причината за слабото въздействие на опитното дело върху широката селска практика лежи все пак и в организацията на самото земеделско стопанство. Като вече изтъкнахме, дребните и примитивни частни земеделски стопанства не се подават на никаква подобрителна работа и науката не може да проникне там и да намери никаква приложение.

С изграждането на кооперативните стопанства пред нашите опитни институти се откриват широки възможности, а се поставят и нови задачи. Условието на едрото кооперативно стопанство позволяват пълно и широко приложение на научните открития и препоръки на опитното дело. Нещо повече цялата организация и техника в кооперативните стопанства е базирана върху постиженията на земеделската наука. Без науката и техниката кооперативните стопанства не биха могли да преуспят. Тъкмо това обстоятелство поставя опитните институти в нас пред сериозни задачи. Те трябва решително да навлязат в широката практика и да отговорят категорично и без-бавно на много въпроси и задачи, които ще им се поставят от кооперативните стопанства. Тези последните ще изиграят от друга страна ценна помощна роля на опитното дело: затова между тях и опитните институти трябва да се създаде тясна и жива връзка.

Като имаме пред вид тях новите и огромни задачи, които нашето преустройство се земеделство ще постави и поставя вече на опитното дело и като знаем какво огромно значение има това последното за напредъка на земеделството в културните страни. време е да погледнем на опитните институти у нас по-сериозно, като им осигурим необходимите условия за спокойна и резултатна научна работа. Тук ще трябва да се обърне внимание главно върху обезпечаването на опитните институти с пособия, библиотеки, лаборатории и други съоръжения за тяхната научна работа, а също така като създадем условия да израснат добри и солидно подготвени за своите задачи научни работници. Средствата, дадени за науката, и то за приложната наука, каквато е земеделското опитно дело, не са хвърлени средства. Те се връщат стократно на народното стопанство.

Нека с бюджетопроекта на Министерството на земеделството да подсилим необходимите условия, осигуряващи правилното развитие на опитната научна дейност.

Г-да народни представители и представителки! Завършвайки, аз ще спра вашето внимание с две думи на нашето земеделско образование. Земеделското образование у нас през последните години се значително разрасна. Особено след 9 септември броят на земеделските училища е вече значително голям. Днес в страната работят 114 допълнителни земеделски училища, 28 мъжки и 29 девически гимназии, други практически земеделски училища и два земеделски института. Тия училища...

Христо Пунев (СД): Не училища, а училища. Как може да се говори така?

Бочо Илиев (к): Да те ожалм човек, гдето правяш тази забележка!

Петко Стоянов (нез.): Няма какво него да ожалм, а тебе ще ожалм, защото ти се овърташе...

Бочо Илиев (к): Професорите в лицето на Петко Стоянов не са дали указание, че трябва да се слуша.

Петко Стоянов (нез.): А ти се научи-да слушаш ония, които са силни на деня в 1938 г., когато се въргалише в краката им.

Бочо Илиев (к): Г-жи и г-да народни представители! По отношение на нашето земеделско образование можем да изкажем следната препоръка. Тяхната програма трябва да бъде така нагласена, че отначало до край да се промени тяхната насока, не да подготвят кадри за еднолични стопанства, а да подготвят кадри за бъдещата спасителна форма на нашето земеделско стопанство — уедреното планоно кооперативно стопанство. Като почнем от бригадери, председатели, агрономи, трактористи, зоотехници, градинари и всякакви други специалисти — всички трябва да бъдат подготвени с нашето земеделско образование.

Най-накрая искам да обърна вашето внимание и върху кадрите — не във връзка с бюджета на Министерството на земеделството, но във връзка с подготовката на тия кадри от нашия агрономически факултет. За нашия агрономически факултет трябва да пожелаем реорганизация на неговата програма с цел да се изостави тази пакостна практика, която имаше досега. Там в продължение на много години се създават хора, които са годни за канцеларните, но не са годни да се справят с практическата творческа работа в полето. Трябва на агрономическите кадри, които завършиха де 9 септември и в първите години след 9 септември, да се опреснят познанията в тази именно насока, а бъдещата насока на Агрономическия факултет да бъде да създаде кадрови работници именно за ръководителя на новото планоно стопанство. Трябва бъдещият просперитет да дойде не по пътя на бюрократизмостта и пълзенето в Министерството на земеделството в София...

От опозицията: А-а-а!

Бочо Илиев (к): ... а по пътя на творческата дейност. Главен инспектор и началник на отдел, примерно, в Министерството на земеделството ще стане оня, който като низов работник е дал достижения, които досега е имало в областта на земеделското стопанство. (Ръкоплескания от мнозинството)

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни) Завършете!

Бочо Илиев (к): Г-да народни представители и представителки! Аз завършвам с цитат от историческата декларация — програма на нашето Димитровско правителство. В нея по отношение на земеделското стопанство се казва: „За да се подобри благосъстоянието на селото и с това да се засили базата за развитието на целокупното стопанство, правителството ще подпомага всеотдайно земеделството и скотовъдството. То ще насърчава и подкрепя машинизиранието и рационализирането на земеделското стопанство. За увеличаване добива от единица площ чрез напояване, правителството включва в своята програма най-широкото и цялостно използване на водните ресурси. Строежът на основните язовири ще бъде завършен в съкратен срок. Правителството ще проведе също така широки мероприятия по завършване в близките години на отводняването на придунавските и вътрешни низини. Правителството ще продължава да оказва всеотдайно подкрепа на трудово-производителните селско-стопански кооперации, изграждани върху основите на пълна доброволност и демократичност.“

Петър Сърбински (ЗНП): Защо не са отменени фашистките закони за контрол на кооперативните сдружения?

Бочо Илиев (к): „То ще вземе мерки за подобряване на битата в нашето село, за цялостно подобряване на живота в селото, за превръщането на нашата изстрадала родина в китна градина, в която трудолюбивият народ ще живее културен и щастлив живот.“

В своята цялост бюджетът на министерството подкрепя всички тия начала на развитие на земеделското стопанство, за които аз говорих и които са легнали в правителствената декларация-програма. Затова нашата парламентарна група, на Работническата партия — комунисти, ще го гласува с акламации. (Ръкоплескания от мнозинството)

Председателстващ Петър Каменов: Има думата народният представител Асен Павлов.

Асен Павлов (ЗНП): (От трибуната. Пресрещнат с ръкоплескания от опозицията). Г-жи и г-да народни представители! По отношение критиката на опозицията често пъти има в средите на Парламента едно неправомерно схващане. Опозицията не само има право да критикува, но тя е длъжна да критикува. Това изхожда от положението, което заемат опозиция и правителство в парламента и в страната.

Нека ми бъде позволено да направя тая аналогия — че държавата представлява едно сдружение, в което правителството е управителното тяло, а опозицията е контролното тяло на това сдружение. Болшинството или правителството е, което управлява, което твори с убеждението, че онова, което предлага, което твори, винаги е само добро. Обратно — ролята на опозицията е ролята на един контролен съвет в едно сдружение. Тя от своя страна гледа онова, което предлага правителството, или онова, което предлага болшинството, какво отражение ще има при приложението, дали няма да се направят известни грешки. И според това, кой от какво гледище изхожда, като разглежда нещата, които се предлагат тук на обсъждане, идва и тая разлика. Докато болшинството или правителството винаги гледа на положителната страна на всяка предложена реформа, то опозицията гледа на отрицателната страна. Колкото едното е необходимо, толкова е необходимо и другото, за да има правилно схващане по всички ония въпроси, които се слагат тук и да могат те преди да излязат като реформа, да добият своята най-съвършена форма и понататък, когато тя се прилага, грешките да се избягват и да се поправят.

Израел Майер (к): Обективна трябва да бъде критиката.

Асен Павлов (ЗНП): Безспорно, обективна трябва да бъде — и от едната и от другата страна.

Петко Стоянов (нез.): Не трябва да се престарават.

Асен Павлов (ЗНП): Както в едно сдружение балансът е огледалото на състоянието и дейността на това сдружение, така и в държавата бюджетът е огледалото на положението на страната, и най-важно, огледалото на бъдещата дейност, която очертава и провежда държавата.

Ето защо, бюджетът представлява действително един от най-важните въпроси, които, колкото по-правилно бъдат разрешени, толкова по-добре ще е за бъдещия развой на държавата.

Трябва да изкажа съжаление — безспорно имало е обективни причини — че бюджетът се даде в едно късо време за разглеждане и, нито комисните по отделните министерства, нито бюджетната комисия имаха възможност по-обстойно да направят проучванията по всички въпроси, засегнати в отделните бюджети, за да могат да направят една съпоставка и да отстранят евентуалните грешки, които при бързата работа, която имаме — всички, които сте участвували в комисните, знаете това — могат да бъдат допуснати било по отношение насоката, която се дава, било по отношение на реорганизациите, било по отношение определянето на приходите и разходите.

Междуведомствената комисия, която, както разбрах, е проучвала бюджета и го е съставила, в своето желание да създаде една хармония между бюджетите на отделните министерства в някои отношения е отишла до крайности и е направила известни съкращения, които са неподходящи, а от друга страна се е увлякла в отстраняване на така наречения паралелизъм — двойствените служби в разните министерства — без да се постарее да посвени дали той навсякъде трябва да бъде отстранен, защото всяко министерство има свой обект на работа и то има нужда от всички онези отдели, отделения и служби, които трябва да му помагат да провежда разрешението на своите предначертани задачи.

Бюджетът на Министерството на земеделството представлява земеделската политика, която води правителството, оная земеделска политика, която трябва да проведе Министерството на земеделството, възложена му от правителството. Каква трябва да бъде тя? Върху какви начала трябва да бъде сложена, за да отговори на нуждите на нашата страна? За да можем правилно да отговорим на така поставения въпрос, безспорно ние трябва да видим какво представлява нашата страна.

Преглеждайки стопанската история на България, ние ще дойдем до заключението, че България е била отначало преди всичко земеделска страна. През последните три десетилетия постепенно се заражда индустрията. И действително индустрията е доста напреднала и в някои браншове дори е минала границите на задоволяване на нашите нужди и вече дава произведения и за износ в чужбина. От цялото население 72%, а от активното 97%, се занимава с земеделие. Това показва, че нашата страна в своя развой досега все пак си остава предимно земеделска, а след това индустриална страна.

Бъдещият развой на европейското или на световното стопанство и нашето географско и климатическо положение ни сочат, че ние за

можем да дадем друга насока на нашето стопанство, освен земеделско-индустриална; защото ние нямаме всички ония условия, които биха способствували да се развие индустрията у нас дотам, че тя да вземе предно място пред земеделието.

Ето защо, като имаме пред вид, че както досега, така и за в бъдеще нашата страна в стопанско отношение ще остане предимно земеделско-индустриална, ясно е, че всички въпроси, свързани с земеделската политика, са най-важните в нашия стопански живот и че от това, как схващаме ние всички тия въпроси, всички тия проблеми, какво разрешение, какво реално приложение ще им дадем, ще зависи и бъдещото развитие, бъдещото състояние на нашата страна.

Какво беше положението на нашата страна до 9 септември 1944 г.? Относно владенето и стопанисването на земята, производството, цените, пазарите, снабдяването, данъчното облагане, осигуровки и пр. положението бе твърде тежко. Размерът на земеделските стопанства по декари бе най-различен и се движеше от случайността, без да се обуславя от никакви особени принципи положения. При броя на съществувалите тогава около 1.117.077 стопанства с 43.000.684 декара земя общият среден размер на едно стопанство беше около 39 декара. Разпокъсаността на отделните парцели, които съставляваха едно стопанство, стигаше до 16, а средният размер на един парцел — 3,3 декара. Съществувал закон за комасиране на земите има тоя дефект, че не може да ограничи раздробяването на комасираните земи вследствие на неразрешения още въпрос за наследството и на въпроса за отчуждаването на комасираните стопанства. При тази разпокъсаност рационалното използване на комасираните земи, на трудовете сили, на животинските и машинните двигатели, на едрия земеделски инвентар и на производствения капитал е невъзможно или ограничено. Производственият добив бе малък. Насоките на производството не бяха определени, цените на същото — малки, случайни и неуравновесени, пазарите — несигурни, данъчното бреме беше тежко, плащаха се 22 данъка, а снабдяването бе едностранчиво. В резултат на всичко това земеделското стопанство, с малки изключения, бе дефицитерно, вместо рентабилно, каквото трябваше да бъде. Като прибавим към това и слабите културни грижи за селото, ще си обясним защо имаше бягство от селото към града.

При това положение на нашето земеделие преди 9 септември 1944 г. ясно е какво голямо значение имаха принципните положения, върху които трябваше да бъдат разрешени всички аграрни проблеми, за да може нашето стопанство да стане жизнеспособно, творческо, рентабилно, социално и културно.

След 9 септември 1944 г. върху какви основни трябваше да бъде изградена нашата земеделска политика и специално политиката на Министерството на земеделието, за да може да даде на нашето село, на земеделския производител онова, от което той се нуждаеше и което очакваше от една историческа дата, каквато беше 9 септември?

Ефрем Митев (с): И е.

Асен Павлов (ЗНП): Да, и е, и ще си остане.

Те са: 1. Стопанският живот на човечеството има два процеса — органически и неорганически или технически. Земеделското творчество е предимно органически процес, а индустрията и занаятчийството — неорганически. При органически процес на земеделското производство личните качества и заинтересуваност на участващия, както и природните условия са решаващ фактор, когато при индустриално производство те имат второстепенно значение.

2. Запазване частната собственост на земята и на средствата за производство като фактори за създаването на творческа самонамисленост у собственика.

3. Даването допълнително възнаграждение на вложения труд от реалната печалба като фактор за създаване на самоактивност на работещия.

4. Създаване на трудови земеделски стопанства, като размерът им се определи от нуждите на семействата да пласират труда си.

5. Изграждане на земеделските стопанства така, че те да запазят положителните страни на дребните и на средните стопанства, от една страна и от друга страна — добрите страни на едрията тухла. Това можеше да се постигне чрез обединението на земеделските стопанства в кооперации, било като отделни стопански-членове във всеобщата кооперация, било като членове, групирани в трудовата производителна земеделска кооперация.

Друго, което беше необходимо да се направи за земеделското стопанство, беше преработката на суровите земеделски произведения в фабриката за употребление с участие на производителя им, с цел да се пласира освободената ръка и да се увеличи цената им; уравнили са цените на земеделските и на индустриалните произведения, заплати и надници; въвеждане на справедливо прогресивно-подоходен данък; целесъобразно снабдяване на земеделското стопанство за задоволяване нуждите му; приравняване културните нужди на селото с тия на града.

Безспорно, за да можеше всичко това да се направи, за да се подобри във всяко отношение нашето стопанство, трябваше да се направят реформи.

Онова, което беше като основа и което смятам, че винаги трябва да се има пред вид, когато се правят реформи, то е, реформите, които се правят, да отговарят на психическата и на материалната готовност на масата, за която тия реформи се прокарават. Ако това се спазва, тия реформи ще бъдат разбрани, ще бъдат усвоени, ще бъдат подпомогнати и те ще дадат онова, което се цели с тях. Ако обаче тия реформи по своето същество, по начина на приложението им не отговарят на тия психическа и материална подготовка, те са неизпълними, те няма да бъдат разбрани от тези, за които се правят, те няма да ги възприемат, няма да спомогнат за тяхното провеждане, а така а най-добрите реформи може да бъдат компрометирани.

Ето защо, всяка реформа трябва да върви съобразно времето, съобразно подготовката и съобразно нуждата.

Израел Майер (к): Разбира се, това е ясно.

Асен Павлов (ЗНП): Главните реформи, които почнаха да се прокарават след 9 септември 1944 г. в областта на земеделската политика на правителството, чрез Министерството на земеделието, са следните.

Една от най-важните проблеми беше: владението и стопанисването на земята. Този въпрос трябваше да се разреши справедливо, от една страна, от социално гледище, земята да се разпредели справедливо, да я притежава този, който я работи, от плодотите ѝ да се ползува този, който създава тези плодове, работейки върху нея; от друга страна, от стопанско гледище, да се създаде рентабилно стопанство, чрез увеличаване на производството, чрез справедливи цени, чрез намаляване на разходите, чрез модернизирани, като се въведат всички онези научни открития в областта на земеделското производство, които дават една по-правилна обработка на земята и които дават култури, които са най-подходящи, съобразно климатическите и почвените условия; чрез рационално стопанисване, чрез такова комбинирано използване на земеделското стопанство, че то да бъде най-разумно и най-целесъобразно оползотворено; чрез трансформиране на нашето земеделско стопанство, за да бъде така гъвкаво, че да се налага съобразно нуждите на вътрешния и на външния пазар, винаги да бъде годно да се приспособява било в областта на скотовъдството, било в областта на земеделското производство; ако дадена култура в даден момент няма пазар, ако няма условия за произвеждането ѝ, стопанството така да е нагледно, че да може да я замени с друга; така да е и в областта на скотовъдството.

Изхождайки от тези основни разбирания за организацията на нашето стопанство, с оглед на неговото владение и стопанисване, създадох се първите най-важни закони: законът за трудовата поземлена собственост, който разрешава въпроса за владението на земята — т. е. земята да принадлежи на този, който я работи — и законът за трудовите кооперативни земеделски стопанства.

По отношение на закона за трудовата поземлена собственост аз трябва да подчертая, че всеки упрек, от когото и да било, срещу земеделците, които засега са в опозиция, че те по начало са против аграрната реформа, не отговаря на истината. Не може да има одружен земеделец, който да бъде против аграрната реформа по начало, (Ръкоплескания от опозицията)

Един от мнозинството: Да намерим „Зеленото знаме“ да видим какви статии има в него против аграрната реформа.

Председ. телствуващ Петър Каменов: (Звъни)

Асен Павлов (ЗНП): Ако Земеделският съюз създаде аграрна реформа още в 1922 г., и то такава прогресивна, каквато, с изключение на една страна, днес нямаше и заради това земеделското правителство беше упрекнуто като криво левицарско или болшевишко, камо ли сега, когато са се изменили 20 и повече години, Земеделският съюз, сдружените земеделци, могат да бъдат против аграрната реформа.

Един от мнозинството: Не става дума за Земеделския съюз, а за опозицията.

Асен Павлов (ЗНП): Ако ние сме критикували, ако ние сме изказвали особени мнения по създаване на закона то е защото ние сме схващали, че известни положения в тоя закон, съобразно приложението му, съобразно справедливостта, не са правилни, не са правилно разрешени. Ако законът беше гласуван, приет и приложен такъв, какъвто беше изработен, докато аз бях в Министерството на земеделието, положението щеше да бъде друго. Не съм го работил само аз — работили са го всички, работи го Върховният стопански съвет.

Тук му е мястото да отхвърля едни нападки спрямо мене по време на изборите. Аграрната реформа се работеше от декември 1944 г. и едва завърши през май 1945 г. През м. май беше приета от Върховния стопански съвет. Веднага беше внесена в Министерския съвет и аз и бай Добри постоянно сме обръщали внимание на министър-председателя час по-скоро да се прокара, защото наблюдавахме изборите и правителството трябваше да излезе с един актив — аграрната реформа. И не по моя вина не се прокара, докато бях там. И всички нападки, че аз съм забавил аграрната реформа или пък чиновниците, работещите, деятелите от Министерството на земеделието са я саботирали, не отговарят абсолютно на истината. (Ръкоплескания от опозицията)

Действително аграрната реформа, така както се прие тук и както се видоизмени проектът, който вече беше приет от Върховния стопански съвет, има дефекти, и ние ги виждаме сами. Другарят Бочо Илиев — казвам другарят, защото ние сме кооперативни дейтели от дълго, пък и не можем да бъдем друго — в едно заседание на Великото народно събрание каза: „Чл. 36 няма да прилагаме.“ Забеле, че чл. 36 налага там, където няма достатъчно земя до средния размер, оземляването да става само чрез трудови кооперативни земеделски стопанства — нещо, което е невъзможно не за друго, ами защото такива стопанства не могат да се създадат изсяквде в днешния момент поради редица условия. Това знамеш, тези, които имат нужда от земя, само заради това, че няма обективни условия за създаване на трудови земеделски кооперативни стопанства, да не можеш да ги оземлиш. И действително по самия правилник и в самата практика сега чл. 36 не се прилага буквално, а се правят изгестни заобикалки.

Какъв смисъл имаше да се включват горите в закона за трудовата поземлена собственост, когато нищо не се прави с тях? Достатъчно беше чрез една отделна наредба или закон да се каже, че не може да става отчуждаване на горите и да се спре дотогава, докато се

изработи един закон за владението и стопанисването на горите, както и закон, докато бях в Министърството на земеделието, беше дадено нареждане да се работи. И той трябва да се изработи, защото горите не могат да стоят в това положение, в което се намират сега по отношение на своето стопанисване и владение. Има и други слабости в закона — например, разликата, която се прави при задомени деца. Тези деца, които са задомени, и бащата ги е отделил преди реформата, вземат максималния размер — 200 декара, а тези, които са останали при бащата само з-това, че бащата по една или друга причина не им е прехвърлил припадката се част, трябва да получат по 50 декара. Въобще има някои неща в закона, които при приложението се констатира като грешки, опущения, недоразумения и т. н., които трябва да се изправят.

Най-важното обаче, на което трябва да обърне вниманието на правителството, на Министерството на земеделието и на всички, то е сполучливото прилагане на закона. Не трябва да се влече никаква партийна тенденция от когото и да било. Трябва също да се премахнат тези недоразумения и стъкложения, които има между Министерството на земеделието и някои долу в низините, които прилагат закона. Много такива случаи има, и поез мене са минавали много такива оплаквания, но не искам да си служа с данни, защото смятам, че такива данни, изнесени тук, имат двойно значение: от една страна убеждават, а от друга страна — дразнят. Аз смятам, че всички онова, което правя като констатации за грешки, повечето от вас, понеже работят долу, малко или много ги знаят, ще ги признаят — и ще се вземат административни мерки — без да има нуждата да си служа с конкретни данни. Често пъти от органите на Министерството на земеделието се дават нареждания по повдигнати въпроси, по взети решения, но долу нарежданията не се полагат и Министерството на земеделието изпада в един блям. А то е един държавен орган, то провежда държавната политика. Решенията, които взема или нарежданията, които дава по известни въпроси от долу не се приемат — да не употребя дум та саботират.

Тези неща трябва да се премахнат, за да има справедливо приложение на аграрната реформа, от една страна, а от друга страна, да няма впечатлението, че в тази страна има двувластие, и да се повиши престижът на Министерството на земеделието и на всички органи, които служат там. Разбира се, не изключвам, че което и да било министерство, не само на земеделието, но и други министерства, могат по дадени въпроси да грешат. Чрез взаимното обсъждане на въпросите може да се дойде до конкретната истина и да се даде едно справедливо разрешение.

С аграрната реформа ние сме целили — може да сме се заблуждавали тогава, не зная — да се създадат в нас два типа земеделски стопанства: единият тип — частно трудово земеделско стопанство, чиито размери се определят от необходимата земя, за да се вложи трудът на семейството, и другият тип — трудовото кооперативно земеделско стопанство. Така сме го разбирали тогава, такава беше програмата на Отечествения фронт, това е казано и в закона: частни трудови земеделски стопанства и кооперативни трудови земеделски стопанства. И мене тук действително ме озадачават констатациите на др. Бочо Илиев. Той и сега, и друг път третира частните трудови земеделски стопанства като патриархална изостаналост и че те трябва да бъдат ликвидирани и час по-скоро трябва да се премине към трудовите кооперативни земеделски стопанства.

Бочо Илиев (к): Те загиват вече.

Един от опозицията: Не загиват.

Асен Павлов (ЗНП): Бочо! Аз желая да загиват, аз желая на всякъде да имаме трудови кооперативни земеделски стопанства, обаче реалната действителност не е такава и няма защо да се пресилят нещата. Това, което е очертано от началото, от 9 септември, и това, което не веднъж се декларира от стоана на правителствените представители — че еднакво ще се тачи и частното трудово земеделско стопанство, и кооперативното трудово земеделско стопанство — трябва действително да се спазва.

Явява се въпросът: кое стопанство трябва да бъде предпочетено? Защото, ако е въпрос за експлоатация, частното трудово земеделско стопанство не експлоатира никого и в туй отношение ние не можем да го осъдим; да не говорим за експлоатация и в кооперативното трудово земеделско стопанство. Тук по-скоро идва въпросът за рентабилността на частното трудово земеделско стопанство и на кооперативното трудово земеделско стопанство, или на едрото и на дребното земеделие. Никой няма да отрече, че в райони, които са зърнопроизводни, има условия за създаване на трудови кооперативни земеделски стопанства, стига населението да е подготвено психологически и да има другите необходими условия.

Един от мнозинството: Как го готвите вие?

Асен Павлов (ЗНП): Аз желая вие да го готвите тъй, както ние го готвим. (Ръкоплескания от опозицията) Поне за себе си отговарям. Аз смятам, че именно тази е политиката на Земеделския съюз. (Ръкоплескания от опозицията) Защото и преди 9 септември, и след 9 септември на много места трудовите кооперативни земеделски стопанства са образувани по инициатива на сдружени земеделци. (Ръкоплескания от опозицията) Това е истината. Аз не искам сега да назовавам села, да назовавам и лица, защото и тук (Сочи мнозинството), и тук (Сочи опозицията) има сдружени земеделци, които са инициатори за образуване на такива трудови земеделски стопанства. Излишно е сега да се обаждат лица, които нямат нищо общо с кооперативното дело. (Ръкоплескания от опозицията).

Един от мнозинството: Питай Джонгов как разваляше кооперативните стопанства в Пловдивска околия. Той е при вас народен представител.

Асен Павлов (ЗНП): Следователно трудови кооперативни стопанства ще трябва да се образуват само там, където има предпоставки за образуването на такива. А те са: равни терени, зърнопроизводни центрове, психологическа подготовка на населението кредити, едър земеделски инвентар и строго спазване на закона. Ако законът се спазваше така, както е създаден: доброволно участие, даване на инвентар, на земя толкова, колкото стопанинът желае или общо членовете решат; ако правенето на блокове — подчертавам — формирането на блокове се провежда съобразно закона; ако при разпределението...

Един от мнозинството: Как се провежда?

Асен Павлов (ЗНП): Как се провежда вие сами знаете. Смятам, че не само до нас идват оплаквания но и до вас идват оплаквания. Някои са неоснователни но има и основателни. Идете в Министерството на земеделието и ще видите, че има такива оплаквания. Аз говоря не за неоснователните оплаквания при формирането на блоковете а за основателните, които се отнасят до някои работи, извършени извън рамките на закона. За тези грешки и опущения говоря аз. Ако има едно правилно формиране на блоковете и едно правилно разпределение на производството — защото ще ни кажа, че на много места в някои трудови кооперативни земеделски стопанства, има и в моето село такава...

Един от мнозинството: Участвува ли ти?

Асен Павлов (ЗНП): Не участвувам, защото, когато го създадох, бях интерниран. Но аз съм го подготвил и създам. Аз бях директор на местната кооперация. Три трактора бяха в услуга на това кооперативно стопанство. И сега го поддържам и ще го поддържам. Обаче то трябва да бъде такова, каквото е необходимо да бъде. Може да бъде по-малкото по численост, 15 души да са, но да останат истински кооператори, а онова, което създават, да бъде пример и образец, за да увлича и другите останали. (Ръкоплескания от опозицията)

Един от мнозинството: Защо не сте в кооперативното стопанство?

Асен Павлов (ЗНП): Ще Ви кажа защо не съм. Защото миналата година, когато исках да бъда, в мое отсъствие става един кооперативно стъпване и от Работническата партия вземат цялото отководство, изгонват всички наши. И почнаха да бягат членовете. Такава система на ръководене кооперациите няма да даде резултати. И нека го кажа: тук там, където ръководствата на кооперациите...

Бочо Илиев (к): Асен Павлов! Това е нагла лъжа, че комунистите са взели управлението на кооперацията във Вашето село.

Асен Павлов (ЗНП): Мо я та се, Бочо, аз поемам анкета. (Ръкоплескания от опозицията) Ако излезе вярно това което казва Бочо аз си отивам от тук. От него нищо не искам. И те съжаляват там, че са направили тия грешки. После ги каня, но много късно. Все пак не е късно да се поправят грешките. И не само там, но навсякъде в кооперативните организации — че бива да се отива до едностранчивост, от която и да е страна. Ние имаме кредитния стопанска кооперация. Ринаги съм ги съветвал — ние сме силни там: правете компромисна листа! Миналата година и тази година ние имаме компромисна листа, защото само при такава листа, при едно такова ръководство, когато в него влизат от всички, има единорудие, има творчество. И нашата всеобща кооперация се развива много добре.

И дребното земеделие — като казвам дребно земеделие, аз разбирам едрото и дребното — нито е изиграло ролята си, нито ще я изиграе. Не може да се каже, че дребното земеделие е неевентуално, а е просто рентабилно. Защото от стопанската история знаем, че има дребно земеделие интензивно, което дава по-големи доходи — вземете Холандия, Дания, Белгия — и едно земеделие, което е екстензивно и дава по-малко производство. Нашето земеделие не може да бъде уедношено чрез трудовите кооперативни земеделски стопанства, защото ние не можем да ги изградим по много причини. Да видим че във всяко село можем да изградим такова стопанство, то значи да се самоизблъжваме. Но дълг е там, където може да се създадат, да се създават.

Първото трудово кооперативно земеделско стопанство е създадено в 1926 г. Досега са създадени 470, да ги кажем 500, които обединяват около 2 милиона декара земя, а всичката земя е 43 милиона декара, с Добруджа 47—48 милиона декара. Вие виждате каква е разликата. Тези 500 трудови земеделски кооперативни стопанства са организирани в селищата 2.000.000 декара, а имаме в същите селища неорганизиран 9.000.000 декара земя. Вие виждате колко бавно се развиват те. Аз не говоря за субективните причини — може да има такива — аз говоря за обективните. И сега да застанем на становището да образуваме само трудови кооперативни земеделски стопанства, а да отричаме частното трудово земеделско стопанство, е погрешно. (Възгласения от мнозинството)

Ефрем Митев (с): Това не се поддържа.

Асен Павлов (ЗНП): Не само да не отричаме частното трудово земеделско стопанство, но да помислим как трябва да го възродим, да го подпомогнем. Аз ще ви кажа как. Ние сме го правили и го правим. Частното трудово земеделско стопанство може да бъде уедношено по пътя на комасацията, която някои отричат. Разбира се, това е едно заблуждение. Заблуждение е затуй, защото и тези, които участват в трудовите кооперативни земеделски стопанства, знаят, че там, където се устройват блокове на тези стопанства посредством комасацията, има едно по-правилно формиране на блоко-

вете и най-малко разправии и кавги. Чрез комасацията ще се създадат едри парцели, в които може да се използва едрият земеделски инвентар: сноповързачки, тракторни плугове, редосейлки и всички видове едър земеделски инвентар. То не е нещо ново, ние го имаме. В моето село ние още от 1941 г. имаме две кооперации: кредитна кооперация, която има всички отдели — кредитен, потребителен, производителен, преработвателен и т. н. — трудово кооперативно земеделско стопанство или производителна земеделска кооперация. Кредитната кооперация има три трактора, три батоза, три тракторни плугове, три сноповързачки. Селото е комасирано. Всички стопани в с. Александрово използват едрият земеделски инвентар.

Бочо Илиев (к): Може ли да се каже „всички“? Как така „всички“?

Асен Павлов (ЗНП): Който искат.

Бочо Илиев (к): Не всички, а които могат.

Асен Павлов (ЗНП): Който искат, Бочо! Всички могат, но които искат.

Бочо Илиев (к): И тия до 5 декара ли?

Асен Павлов (ЗНП): При комасацията 5 декара няма. При комасацията парцели с по-малко от 5 декара може да има с люцерна, зеленчукова градина, лозя, обаче другите парцели са най-малко 10 декара; а при 10 декара може да се употребява всякакъв едър земеделски инвентар. Значи по пътя на комасацията може да се използва едрият земеделски инвентар. (Възражения от мнозинството)

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Асен Павлов (ЗНП): Но вие ще кажете: отделният стопанин, по-дешев е среден или дребен, не може да има едър земеделски инвентар. Доставя му го кооперацията. Чрез кооперацията частното трудово земеделско стопанство добива всички онези преимущества, които има едрото земеделие: използва едрият земеделски инвентар и си доставя всички неща, които са необходими за всички преработвателни процеси. Може да има люпила, млекоарница, бубарство, скотовъден отдел — всичко. Така че членовете на кооперацията, в която могат да членуват всички частни земеделски стопани, изключая тия, които са обединени в трудовите земеделски кооперативни стопанства, добиват всички онези блага и онези преимущества, които има едрото земеделие, които има и трудовото кооперативно земеделско стопанство. (Ръкоплескания от опозицията) И аз ви заявявам, че най-голямата грешка в стопанския план и в бюджета е именно тази, че вие отричате комасацията и кадастъра, смятайки че били неизменни и скъпи за сегашния етап и т. н. Това е най-голямата грешка, защото щете-нещете вие ще се върнете към тях. (Ръкоплескания от опозицията)

Комасацията у нас почва от 1930 г. В 1930 г. се комасират 51 000 декара; в 1944 г., поради войната, се комасират 107 000 декара; в 1945 г., след 9 септември 1944 г., се комасират 466 000 декара; в 1946 г. — 500 000 декара. Ако се увеличи техническият персонал само на 120 души, ежегодно могат да се комасират милион, милион и половина декара земя. И не е скъпа комасацията. Заблуждение е да се казва, че е скъпа комасацията. Комасацията при днешните цени струва: за кадастър 60 лв. на декар, за комасация — мрежа и бочитация — 50 лв. или всичко 140 лв. на декар. Много ли са 140 лв. на декар за комасация, която ще ви благоустрои стопанството? Никак не са много. Идват хора от селата, идвали са и пиймен, ходят в Министерството на земеделието и заявяват, че са готови да понесат всички разходи по комасацията.

Ефрем Митев (с): Обяснете в комасираните села как ще стане кооперирането?

Асен Павлов (ЗНП): Ще стане разместване на парцелите.

Ефрем Митев (с): Как ще се образува кооперативният блок?

Асен Павлов (ЗНП): Аз ще ви отговоря, но ще ми отнеме време.

Един от мнозинството: Това затруднява.

Асен Павлов (ЗНП): Никак не затруднява. Защото аз казах, че там, където има комасация, както я имаме в нашето село, образуването на блоковете става много по-лесно.

Ефрем Митев (с): Но трябва да пожелаят 60% от стопаните, за да се образува блок в комасираното село. Аз съм правил кооперация.

Георги Михайлов Добрев (к): За колко години ще се проведе комасацията?

Асен Павлов (ЗНП): Комасацията може да се проведе в много късо време, стига да има желание да се направи необходимото. Защото ако за много други неща могат да се създават бригади, може да се създадат бригади и по комасацията, и в две-три години ще се комасира всичко. Шом в много други страни например в Румъния е станала комасацията много по-рано, как в България да не може да се проведе?

Министър д-р Иван Стефанов: Но там имаше чокоство.

Асен Павлов (ЗНП): Няма значение. И при дребното — пак може. 2 000 000 декара влизат в трудовите кооперативни земеделски стопан-

ства, създадени от 1926 г. досега. А аз казвам, че трудовите кооперативни стопанства могат да вървят по-бързо, ако се работи правилно, ако не се правят грешки и ако не се пресилват нещата.

Министър Георги Трайков: Без грешки не може.

Асен Павлов (ЗНП): От грешка до грешка има разлика.

Министър д-р Иван Стефанов: Води се агитация срещу тях.

Асен Павлов (ЗНП): Най-лошата агитация са лошите дела при приложението на даден закон. Ако един закон се прилага справедливо, всякаква зловредна агитация ще се разбие. Вие недейте се страхувате от такава агитация на опозицията, която е без основа — тя е срещу нея. Страхувайте се не, но вслушвайте се в оная агитация, която е основателна. Има много да правите както по отношение приложението на закона за т. п. с., така и по отношение на трудовите кооперативни земеделски стопанства. Ние имаме интерес да се правят грешките, защото това са идеи и дела, които са необходими за целия български народ.

Ефрем Митев (с): Това е вярно.

Христо Юруков (р): (Възражава нещо)

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Асен Павлов (ЗНП): Така че, полчеотавам, правилна земеделска политика ще имаме, ако едновременно се поддържат и подпомагат частните трудови земеделски стопанства и трудовите кооперативни земеделски стопанства, които са създадени чрез закона за трудовата поземлена собственост и чрез закона за трудовите кооперативни стопанства, като се поправят всички несъобразности на законите и като се прилага те справедливо.

Друг един въпрос, който е много важен, е този за недостига на земя или за свободната ръка. Интензивното стопанисване на земеделските стопанства безспорно ще ангажира голяма част от свободната ръка. От друга страна, самото интензивно стопанисване ще даде по-голям доход и земеделецът няма да има нужда прекалено да работи, както сега, ще има време и трябва да има време и за почивка или за заводоляване на своите духовни нужди.

Много от вас казват, че ние сме против индустриализацията на нашата страна. Погрешно становище. Земеделският съюз винаги е държал на това, че индустрия в нашата страна трябва да се създава, но индустрия, за която има условия. Каква индустрия трябва да се създава? Преди всичко преработвателна индустрия за суровите земеделски произведения, за да могат те да бъдат приготвени в фабриката, както за местна консумация, така и за износ, а не да изнасяме нашите сурови произведения в чужбина там да ги преработват и да ни ги дават в форма на фабрикат задоволявайки нуждите на своята работна ръка там — както беше през войната, когато германците не искаха заклади кокошки, а искаха живи, за да задоволят своята свободна работна ръка, а нашата свободна работна ръка да няма с какво да бъде задоволена. С помощта на наша преработвателна индустрия едновременно ще се задоволи свободната работна ръка и ще се увеличи доходът на земеделския стопанин, ще се повиши цената на неговите произведения. Но това, което трябва да се има пред вид при индустриализацията при създаването на преработвателна индустрия, то е да се създават преработвателни заведения там, където са центровете на производството, за да се избегнат издишните разходи по транспорта и най-вече, за да може да бъде използвана местната свободна ръка.

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни) Г-н Павлов! Още 5 минути имате.

От опозицията: Още 15 минути има.

Асен Павлов (ЗНП): Какво трябва да се направи, за да бъде нашето стопанство рентабилно? Първо, необходими са справедливи цени. Да се разбере, ние не разбираме под „справедливи цени“ да охетим другите категории в нашия стопански живот. Ние искаме едно уравновесяване на цените на земеделските произведения, на индустриалното производство, на надниците и на заплатите. В този момент, дотолкова доколкото са верни тези индекси, имаме повишения през 1946 г. в сравнение с 1939 г.: за пшеницата 4.86 пъти, за царевицата — 5.2 за цвеклото — 7 за памучната прежда — 6.37, за ламарината — 7.74, за подкорите — 8.88, за каучуковите цървули — 7.20 и за синия камък — 9.78. Ние виждаме, че полета лека се отива към едно изравняване.

Бочо Илиев (к): Важното е, че се отива, и това трябва да се подчертае.

Асен Павлов (ЗНП): Чакай малко, Бочо. — В 1945 г. ние спорихме — защото в 1945 г. цените на земеделските произведения бяха много по-ниски в сравнение със сегашните — трябва ли да се повишат цените на земеделските произведения и да се приравнят с тези на индустриалното производство, или трябва да останат такива, каквито са, а да се намалят цените на индустриалното производство. Ние твърдахме, че известно повишение на цените на земеделските произведения трябва да стане, защото обективни условия за едно намаляване на цените на индустриалните произведения, за да се приравнят с тези на земеделските произведения, нямаше. Надниците бяха увеличени, суровите материали поскъпнали — как ще намаляваш тогава цената? И дотолкова доколкото ние виждаме едно изравняване на цените на земеделските произведения, за да се отива полета лека към едно изравняване.

Министър д-р Иван Стефанов: Ако нямаше суша; нямаше да има нужда от повишение цените на земеделските произведения.

Асен Павлов (ЗНП): Пак щеше да бъде

Министър д-р Иван Стефанов: Не.

Асен Павлов (ЗНП): Когато има едно несъответствие между цените на дадени отрасли, в случая на земеделските произведения и на индустриалните произведения, вие не можете да не ги уравниш или по пътя на повишението, или по пътя на намалението.

Министър д-р Иван Стефанов: Именно по пътя на понижението.

Асен Павлов (ЗНП): Ние твърдахме — защото в 1945 г. имаше вече признаци за суша — че по пътя на понижението няма да можем да получим резултати. За нас е важно уравнивяването, а дали то ще се постигне като се отиде нагоре или надолу, няма значение. Дали ще се отиде с време към повишение или към понижение, ще покаже общата политика, която се диктува от местните и от международните условия и от цялостните интереси на страната. Най-важното е че ние отиваме към едно поуровняване на цените, обаче нуждата за селото от тези артикули, които ви изброих — а има и още много други — не е задоволена.

Министър д-р Иван Стефанов: Малко по малко се дават стоки и тя нужда намалява.

Асен Павлов (ЗНП): Да, намалява. — Вследствие на това незадоволяване земеделецът беше изпаднал в положение да продава по цени нормирани, а да купува по цени на черна борса, затова защото нямаше достатъчно стоки или пък разпределението бе едностранчиво и не задоволяваше неговите нужди.

Министър д-р Иван Стефанов: Това изчезва постепенно

Асен Павлов (ЗНП): Да, изчезва постепенно.

Министър д-р Иван Стефанов: Г-н Павлов! Вие ядвате рядко в Сибирското и може би не знаете, че вашата парламентарна група предложи повишение на цените с 50%, и на зърнените храни с 50%, и то сега, в м. март 1947 г. Вземете си бележка.

Асен Павлов (ЗНП): Ако това предложение е направено, то е направено пак с оглед на една справедлива цена.

Министър д-р Иван Стефанов: Но кажете къде отива то?

Асен Павлов (ЗНП): Защото трябва да се имат пред вид условията, при които работи тютюнопроизводителното население.

Министър д-р Иван Стефанов: Недейте се мъчи да ги оправдавате.

Асен Павлов (ЗНП): Не е въпрос за оправдание. Но аз ще ви кажа друго. Кое определя производството, ако няма едно дирижирано стопанство? Определя го цената. Ако вие на тютюнопроизводителите не дадете една шо-годе задоволителна цена, те няма да произвеждат тютюн, а ще вземат да сеят царевича. Е, от нея голям хаир няма да видят, но няма и да гладуват. А сега, ако тютюнопроизводителното население бъде задоволено с добри цени за тютюна, то ще се сее тютюн, а царевича ще очаква да си набави по друг начин, оттам, където се ражда. И не само за тютюна но и за всяка една култура, която държавата иска да поощри с оглед на вътрешния или външен пазар, трябва да търси начини да направи това.

Все пак цената е един от най-важните фактори за поощрението. Разбира се, държавата, ако даде повече за да поощри една култура, тя ще намери косвен път, за да направи едно изравняване. Това се прави не само у нас. Това се прави и в други страни. Аз си спомням в Чехословакия, когато беше най-голямата конкуренция на захар — защото Чехославия е производителна страна на захар и изнася много — как губеше. Тя плащаше по-високи цени на цвеклопроизводителите в сравнение с другите цени, губеше от износа, но пък печелеше валута и се компенсираше.

Министър д-р Иван Стефанов: Ние сега сме почти в това положение с тютюна.

Петко Стоянов (вез): За сметка на високите вътрешни акцизи се създава фонд.

Министър д-р Иван Стефанов: Г-н Стоянов! Вие знаете че няма никакви акцизи на тютюна, който се изнася, а има други данъци.

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни) Завършвайте, г-н Павлов!

Асен Павлов (ЗНП): Земеделският съюз, когато говори за повишение на цените никак не смята да уязви по някакъв начин консумативното население. У нас през 1922 г. Земеделският съюз създаде кооператива — нещо подобно на Дирекцията за хранознос, т. е. монопол на износа на зърнени храни. Тогава житото се продаваше по 6 лв. килограмът на външния пазар, хлябът беше 4 лв., а на производителното население, ако се не лъжа житото се плащаше по 5 лв. килограмът. Значи от това, което се губеше или се плащаше по-малко на производителя, вместо да му се плати 6 лв., се покриваше

загубата от даването евтин хляб на консумативното население. Същото може да се прави и сега, и когато е необходимо. Като казваме „повишавайте цените на земеделските произведения за едно уравнивяване“, ние не искаме да кажем „повишете и цената на хляба, за да не може да си купи беднякът.“

Министър д-р Иван Стефанов: 50% повишение цената на зърнените храни, без да се повиши цената на хляба, не може. Или пък трябва да се срути бюджетът на държавата. Едно от двете.

Асен Павлов (ЗНП): Може, може!

Министър д-р Иван Стефанов: Това е ситуиран път към инфлация.

Асен Павлов (ЗНП): Друго нещо, което би могло да утежни земеделското стопанство, това е данъчното бреме. По него няма да се простирам само ще кажа това, че земеделското стопанство следствие на суши, на военновременната конюнктура, на изсмукване от миналите фашистки режими, прилича на един дръглив кон. Ако вие претоварите коня повече, отколкото може да носи, той ще издъхне.

Министър д-р Иван Стефанов: Ясно!

Асен Павлов (ЗНП): И сега данъчното бреме, тези данъци — няма да ги изброявам — които вече се гласуваха, министърът на финансите, правителството, пък и всички трябва да гледаме какво отражение ще дадат.

Министър д-р Иван Стефанов: Правилно.

Асен Павлов (ЗНП): Да гледаме да не би този дръглив кон да го уморим. Данъчното бреме трябва да бъде такова, каквото е необходимо.

(В залата влизат министър-председателят Георги Димитров и подпредседателят на Министерския съвет, министър на външните работи Кимон Георгиев, посрещнати със ставане на крака и продължителни ръкопожатия от бюрото, министрите и народните представители от мнозинството)

По отношение бюджета на Министерството на земеделието безспорно има голяма роля и стопанският план. Трябва да подчертая, че ние сме били винаги за стопанския план — сме и ще бъдем, защото няма селско стопанство без стопански план. Всеки стопанин всяка година мисли, какво да засее, какво ще прибере и т. н. И шом като в селското стопанство има план, то план трябва да има и в държавата. Целият въпрос се свежда до там: всичко онова, което се предвижда в стопанския план, може ли да се реализира, или не?

Ние се радваме и ще се радваме, ако всичко онова, което е предвидено в стопанския план по Министерството на земеделието — като изключим отрицанието на комасацията — се реализира. Ние ще се радваме, защото от това ще спечели земеделското стопанство ще спечелят земеделците, селяните. Ние се радваме. Само че то е пак въпрос на преценка. От онези данни, които имаме ние, които събираме по места, където можем, нас ни се вижда, че онова, което е предвидено — не искам да се простирам поотделно — превишава възможностите. Недейте мисли, че ние се радваме на сушата. Никой земеделец не може да се радва на суша, защото сушата суши неговия джоб.

Министър д-р Иван Стефанов: Обаче тук има земеделци, които се радват.

Асен Павлов (ЗНП): Не, не може да има сдружен земеделец, който да се радва на суша. Сдруженият земеделец, земеделецът изобщо иска дъжд, иска година плодородна, берекетлия, (Ръкопожатия от опозицията) От плодородна година ще спечелят, казвам, пак земеделците.

Министър д-р Иван Стефанов: Да, да.

Асен Павлов (ЗНП): ... и дай Боже — позволете ми този израз — да има дъжд.

Министър д-р Иван Стефанов: Да има, да има.

Асен Павлов (ЗНП): ... и есенните и пролетни култури да станат, за да се напълнят джобовете на чичо и той да свърже двата края.

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни) Свършвайте!

Асен Павлов (ЗНП): По отношение на стопанския план. Казах го и по-рано, казвам го и сега: грешка е становището по комасацията. Тази грешка сигурно ще я осъзнаете и съм уверен, че ще я коригирате.

Министър Георги Трайков: Комасираме 200.000 декара.

Асен Павлов (ЗНП): Трябва.

По отношение самоиздръжката. Ние сме за самоиздръжката и най-важното — за планирост и в държавните стопанства. Защото не може да има стопанство без отчетност, без баланс. Без да се види сметката „да взема — да дава.“ Може това стопанство да излезе дефицитно — ще се търсят причините. Обаче когато говорим за самоиздръжка в държавни стопанства на Министер-

ството на земеделието, трябва да не забравяме един важен факт: те не са създадени да печелят, а са създадени преди всичко да създадат доходни култури, да създадат разплоден добитък, да преобразят нашето стопанство, да го направят във всяко едно отношение по-културно и по-доходно. И досегашната политика на Министерството на земеделието е била да дава фиданки от овощни дървета, семена, земеделски култури, както и разплоден добитък по намалени цени, за да привлече земеделския стопанин и да го предразположи да търси тези култури за обнова на своето стопанство.

Вярно е, че има една промяна. Сега селското население е заразено от модерните култури, от модерния разплоден добитък и ги търси. Може би то ще доведе до положението да плаща пълните цени. Но държавата, ако е необходимо да поощрява — и е необходимо — разплоден добитък, модерните култури и т. н., трябва да предава известни суми, които да се вписват в бюджетите на тези отделни стопанства за самоиздръжка, за да знаят те с какво разполагат и да могат да се съобразяват с нуждите на нашето земеделие.

По отношение на субсидиите и безлихвените заеми. Трябва да се подчертае, че благодарение на политиката на безлихвените заеми и дребният земеделец, и кооперациите са могли много нещо да направят за повдигане на нашето земеделие. Тази система на безлихвени заеми, за да увеличи производството, оборотът на нашето земеделско стопанство, трябва да продължи. Разбира се, контрол трябва да има, а ако някъде се злоупотребява с тези субсидии и с тези безлихвени заеми, трябва да се вземат навреме мерки.

По отношение на „скотовъдните ферми“. Аз се чудя защо пък непременно трябва да се казват „ферми“, а не скотовъдни стопанства. Но това не е най-важното. Важното е друго. Те могат да имат двойка цел: едната — пропагандаторска, да дават разплоден добитък, а другата — чисто стопанска: производството на мляко. Докато за кооперативните скотовъдни стопанства — защото моето мнение е, че преди всичко трябва да бъдат насърчени и поощрени кооперативните скотовъдни стопанства — има по-големи условия за тяхното съществуване и за тяхното прогресиране, онези при общините и при държавата трябва да си бъдат преди всичко за разплоден добитък, за подобрене на расата. Те трябва да тазват подобрена раса добитък на частните стопани и на кооперативните стопанства. Да не се увеличат общините и държавата да поставят на тези стопанства чисто стопански цели — производство на мляко, месо и др., което нито е тяхна задача, нито ще постигнат никакви резултати.

Председателстващ Петър Каменов: Г-н Павлов! Десет минути вече говорите повече. Моля, приключвайте!

Асен Павлов (ЗНП): Да, приключвам.

По отношение земеделското образование. Трябва да подчертая, че ние сме земеделска страна, и земеделското образование трябва да бъде на видно и подходящо място. За съжаление има едно понижение на земеделското образование. Допълнителните земеделски училища са намалени, практическите също са намалени. Запазени са средните и двата института.

Бочо Илиев (к): Ама защо са намалени?

Асен Павлов (ЗНП): Има обективни причини. Аз ще ги кажа. — допълнителните училища при този начин на организация не могат да съществуват. Нашата младеж, която свършва прогимназия, не се задоволява да свърши шестмесечно допълнително земеделско училище, тя иска по-голямо образование. Има села — едно от тях е моето родно село — гдето след свършване на прогимназия никой не остава в село, всеки търси средно образование. И следователно тези допълнителни земеделски училища трябва да бъдат реорганизиран в практически земеделски училища. Те трябва да имат един закръглен курс, та тези, които ги свършват, да имат известна облага, известна квалификация в обществения живот, от която да могат да се ползват. И тяхната програма трябва да бъде така нагласена, че които не искат да останат по местата в селското стопанство, а искат да продължат своето образование, да могат да следват в средните земеделски училища. Една такава реорганизация на допълнителните и практическите училища е абсолютно наложителна. Иначе те ще изчезнат едно по едно и нашето земеделско образование ще намалее.

По отношение институтите. Те са два. Те трябва да се превърнат от полувисши, както са сега, във висши. Тази категория между средни и висши — полувисши — вече си изигра ролята и тя трябва да мине една степен по-горе, защото е необходимо за по-голяма подготовка на преподавателите във всички тези училища, в които отиват ония, които завършват институтите.

Тук му е мястото да подчертая, че грешка се прави, гдето се мести Кюстендилският земеделски домакински институт в Пордим. Аз се чудя, кюстендилци как са равнодушни, когато този институт е дело, изградено от кюстендилци и района, а вие ще го пращате другаде. Вие трябва да искате — и е справедливо, понеже е там изграден — да си остане в Кюстендил, а в Пордим ние от Северна България да си напием усилията и си създадем друг институт. (Ръкоплескания от опозицията) Два института са малко. Оня който е бил в Министерството на земеделието, знае, че има повече студенти или курсисти и двата института не ги побираат. Има нужда от трети. И вместо да се премества кюстендилският, нека си остане там, защото този институт има връзка с увековечаване името на

един земеделски борец — Александър Димитров, (Ръкоплескания от опозицията), а в Пордим да създадем друг земеделски институт.

Председателстващ Петър Каменов: Приключвайте.

Асен Павлов (ЗНП): Приключвам вече.

По отношение бригадите, които отиват по селата. Понеже в този въпрос се спекулира, нека ви кажа. Те могат да имат двойка цел: едната пропагандаторска — едно опознаване между селото и града и другата стопанска — да се помогне стопански на селото. Когато тези бригади се провеждат и организират правилно, те могат да дадат известни резултати. Обаче когато не се провеждат правилно, те могат да вършат и известни опущения и не дават резултати. И докато да отидат ковачи, да отидат лекари е оправдано, то да отидат да жънат, там е по-неподходящо не дава резултати. (Възражения от мнозинството) Не че не е желателно, но не дава резултати, защото онези, който не е жънал, да го пратиш да жъне, не може, както и някого от село да накараш да отиде да върши работата на занаятчията в града, не може.

Един от мнозинството: Там е работата, че отиват такива, които знаят да жънат.

Асен Павлов (ЗНП): Има случаи, когато земеделците-стопани казват: „Абе, елате през свободното време да се нагостим, да се видим и т. н., но работа, за която още не сте подготвени, недейте я върши.“ Аз зная, че ние сме гонили жетвари по време на жътва, когато е по-сухо времето, житото е по-ронливо и които жънат как да е.

Следователно бригадите от града за селото трябва да имат конкретни задачи и грешките, които се правят сега, да се изправят, за да има резултат. Опознаването между града и селото е необходимо. То трябва да продължи, но да се провежда правилно.

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Асен Павлов (ЗНП): Шо се отнася до трудовите бригади за язовирите, аз бих молил тези, които ги формират, за едно. Тези млади момчета, които са от селата и от които селското стопанство има нужда, нека да бъдат оставени там (Ръкоплескания от опозицията), за да помогнат на бащите си, защото иначе бащите им ще трябва да търсят работници.

Живко Живков (к): Това е взето в пред вид и през сезона на жътвата никой селски младеж няма да бъде в бригада.

Асен Павлов (ЗНП): Аз казвам да се вземе в пред вид. Щом стъго направили, добре.

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни) Приключвайте!

Асен Павлов (ЗНП): Приключвам.

В бюджета са направени известни грешки с прекратяването на комасацията и с намаление на земеделското образование. Това не отговаря на нашите нужди.

В Министерството на земеделието напоследък има една едностранчива политика по отношение на персонала. Аз смятам, че във всяко министерство има персонал, който може да греши, но трябва да има обективност, да се преследва за действителни грешки а не по линията на политическата принадлежност. В Министерството на земеделието, по наше убеждение — нека да се лъжем, но тази е нашата констатация — напоследък има едно едностранчиво и, неоправдано с нищо преследване на някои служебни лица. Министерството на земеделието има отличен персонал. Министерството, което най-лесно се е справило след 9 септември със своите задачи, това е Министерството на земеделието. То винаги е отговаряло на всичко онова, което държавата му е възлагала като стопански план, и то работи със своя план.

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни) Г-н Павлов! Час и двадесет минути вече говорите.

Министър-председател Георги Димитров: Сега има такива чифтовници в Министерството на земеделието, които саботират мероприятията на правителството. Трябва ли да се държат такива? Ще ги очистим с желязна метла. Желязна метла ще играе там.

Асен Павлов (ЗНП): Още през миналото столетие физиократите са казали: бедни селяни — бедна страна. А аз искам да кажа: нека да направим всичко, нека земеделската политика на правителството, политиката на Министерството на земеделието да направи всичко, за да имаме богати селяни — богата страна — богати граждани; мир, разбирателство и сътрудничество между всички. Защото, само като се върви по този път, ние смятаме, че ще се осъществи онази велика задача, която си постави делото на 9 септември: изграждане на една свободна, независима и демократична републиканска България! (Ръкоплескания от опозицията)

Председателстващ Петър Каменов: Има думата народният представител г-н Камен Христов.

Камен Христов (ЗНП): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! В този момент, когато разглеждаме един от най-важните законопроекти — тоя за бюджета на държавата — където се

отразява финансовата, стопанската и административна политика, провеждани от правителството и с който законопроект се засягат интересите на народа, нека се освободим от личното, егоистичното, от тесногърдата партийност и да погледнем по-идейно, по-чисто-сърдечно и по-сериозно на нещата. Трябва да се постареем да забравим партийната принадлежност и интересите на партията, да се почувствуваме народници и да се отдадем на задълбочаване, за да създадем бюджет, който да отговаря на възможностите на народа да плаща, да е градивен и по този начин да внесем разведнение в наболялата народна душа.

По въпроса за бюджета, с който ще засегнем жизнените интереси на народа, преживял много вътрешни и външни катастрофи и поради това обезверен, да престанем с злокачествените закачки, груби нахвърляния едни срещу друг и да спрем с непристойните за възпитания човек закани за смърт и изхвърляне като парцал. Необходимо е да се проникнем от чувството на върховен дълг към държавата и народа, ако искаме да не бъдем осъдени от историята като поколение проиграло съдбините на своя народ. Да бъдем обективни в критиките си и да нахвърлим идеи, за да създадем бюджет реален и творчески за изграждане на нашето разстроено стопанство и подобрим хала на измъчения наш народ. Само така ще разведим смутената народна душа и ще възвърнем вярата в държавата и в доброто. Това ще е от полза за всички ни.

Най-вече тези от тази страна (Социално-многозинството) трябва да бъдат търпеливи, внимателни и сериозни, защото те управляват, те носят отговорностите за управлението в тоя момент и най-малко на тях е позволено митингаджийско държание в тая свещена сграда. (Ръкоплекания от опозицията) Митинги се правят за създаване на настроения и за временни ефекти. Те се правят, за да се изкаже осезателен протест срещу известни порядки и да се пробие път към власт. На управляващия митингите не са нужни — не са позволени! (Ръкоплекания от опозицията) Управляващият трябва да управлява и да твори народните съдбини.

Министър-председател Георги Димитров: А опозицията трябва да руши и да саботира! (Смях сред мнозинството)

Кирил Попов (ЗНП): Г-н министър-председателю! Затуй онзи ден сякаш да ни избият тук, защото Вие тъй говорите.

Министър-председател Георги Димитров: Необходимо е да ви турят юзда. (Ръкоплекания от мнозинството)

Петко Стоянов (нез): Тук има свобода на словото, а не юзда. Юздата е за добитъка, а не за народни представители.

Министър-председател Георги Димитров: Юзда на вас в интереса на народа. (Ръкоплекания от мнозинството)

Коста Лулчев (СЛ): При тия насърчения остава само да стрелят!

Министър-председател Георги Димитров: Не може да се стои така, когато вие рушите. И няма да ви дадем свобода да рушите! Няма да ви дадем такава свобода! (Възражения от опозицията) И от тая трибуна рушите.

Камен Христов (ЗНП): Г-н министър-председателю! Вие чухте само увода. Още не знаете какво ще кажа и бързате да апострофирате.

Министър-председател Георги Димитров: Зная какво вършите. Аз знам вашите дела. Мене не ме интересуват вашите слова, а делата ви. Зная ви много добре. (Възражения от опозицията) Ръкоплекания от мнозинството) Вървете по тоя път, и далеч няма да стигнете! (Ръкоплекания от мнозинството)

Димитър Цветков (ЗНП): Поправете вашия път, да поправим и ние измина.

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни) Продължавайте!

Камен Христов (ЗНП): Г-жи и г-да народни представители! Ние сме едва излезли от една война, съпроводена от много и от различни вид събития, които нанесоха поражения върху много народни материални и духовни ценности. Като последица се явиха разрушени отношения, както между отделните личности, така и между народите.

Днес човечеството е изправено пред трудната, но благородна задача: да възстанови нарушените отношения и да създаде порядък в хаоса. И пред нас стои тая благородна задача, на която трябва да дадем правилно разрешение. Ние трябва да възстановим разстроените отношения между членовете на българското общешествие и да възстановим добри отношения с всички народи. Второто е немислимо без изграждането на първото, защото никой културен народ не е излизал във връзка с народ, който не е въвел собствения си дом. Народната поговорка казва: „Виж му дома, па му пресени ума“. Народите се ценят по това, как са си наредили дома. Подредили ли добре нашия дом, ще имаме щастлив народ и ще бъдем зачитани и уважавани и от всички народи.

От бюджета, който ще гласуваме, ще зачислим как ще подредим своя дом. В бюджета се кондензират отношенията между хората в общешествието наречено държава и той е белег за добре подредено общешествие. И според това, какъв ще го създадем, какво ще вложим в него, как ще определим правата и задълженията на народа към общността и нейното ръководство и правата и задълженията на общността — държава към нейните членове, от друга страна, как ще установим справедлив ред, за да спечелим уваже-

нието на другите народи, или пък ще задълбочим разединението, ще засилим смущението и отчаянието в народа, което не вешае добри бъднини. Нека не се забравя, че народното търпение не е безконечно.

Г-жи и г-да народни представители! След миналата световна война, която свърши катастрофално за нас, народът бе обезверен, смутен и отношенията между хората бяха разстроени. Звънналите се от фронта войници бяха отчаяни и озлобени. В джипата им бушуваха бунтове на недоволството, който ако се развихреше, щеше да унищожи държавата. При тия обстоятелства Българският земеделски народен съюз пое управлението на държавата, за да спаси възможното и от пепелищата да измъкне и изкове народното щастие.

Начело на управлението застана Александър Стамболийски, вождът на селската неволя и селският гений, развиваш се в широките плодородни поля при борбата с природните стихии. Той пристъпи към създаването на истинско народно управление. Усвоил принципа на народовластие, Стамболийски прехвърли цялата тежест на управлението върху плещите на народа, култивирайки в него чувството на отговорност пред собствената му родина. За да повиши самочувствието на народа, той даде пълна свобода, без да се плаши. . . . (Ръкоплекания от опозицията)

Министър-председател Георги Димитров: Пълна свобода!

Камен Христов (ЗНП): . . . защото вярваше в добродетелите и любовта на народа към родината.

Министър-председател Георги Димитров: Позволете да ви напомня, каква беше пълната свобода на Стамболийски: рязача бреди, позоряха дори държавници!

Камен Христов (ЗНП): Но не и глави!

Министър-председател Георги Димитров: Моля, моля! Нямахме свобода за всички. Нямахме свобода за паразити, за спекуланти, за безделници, тъйкато както сега. Сега има по-голяма свобода за народа. (Възгласи „Браво!“ и „Вярно!“ и продължителни ръкоплекания от мнозинството)

Димитър Цветков (ЗНП): Затова ли се борехте против него? Вие лично се борехте против него!

Министър-председател Георги Димитров: Ние завършваме това дело на Стамболийски, което е положително. (Ръкоплекания от мнозинството) Ние го завършваме. Народът го завършва. (Бъбни ръкоплекания от мнозинството, Възражения от опозицията) Правите политическа търговия с паметта на Стамболийски. Спекуланти политически!

Кочо Бонев (ЗНП): Търговия правите вие с паметта на Стамболийски. (Глъчка)

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Министър-председател Георги Димитров: Всички свои безобразия искате да припишете със Стамболийски. Ние ще ви разкрием тая история за периода на Стамболийски и кой какво е правил.

Камен Христов (ЗНП): За да предотврати стопанския крах, който следи всяка война, както сянката следи човека, Стамболийски пристъпи към икономии, големи икономии в държавните разходи. Въпреки разрушенията, управлението на Българския земеделски народен съюз създаде надеждителни бюджети, което се отрази благотворно върху психическото състояние на обеднелия народ. С икономите в бюджета българският народ можа да си позволи лукса да предприеме големи държавни строежи. В спотии села се изградиха училища и читалища, построиха се нови ж. п. линии, и то без насилие, без ангария, която отдавна е осъдена от историята, и без двегодишен план. (Възражения от мнозинството)

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Камен Христов (ЗНП): Стамболийски като всеки селянин имаше вродено чувство за постижимото — беше реалист. Той не хвърчеше в атмосферата на блянове. Не гонеше утопичната цел за индустриализация и висока пенсия, а отпрати поглед към реалната стопанска структура, съществуваща в страната, и там хвърли силите на народа за бляго творчество, което бе гаранцията за излукване раните от войната. Насочиха се народните сили към изграждането и укрепването на земеделския — главният народен поминък. За да се насърчи производител-селянина към усилено производство, дадох се справедливи цени на земеделските произведения и целият държавен апарат се хвърли в услуга на земеделието. (Ръкоплекания от опозицията) Българската земеделска банка с целия свой капитал бе дадена в услуга на земеделско-стопанския, като се даде евтин и леснопостъпен кредит. Банката почна да прави доставки на земеделски машини и се постави началото на машинизирането на земеделието. Направиха се усилия за завладяването на чужди пазари за нашите зърнени храни и тютюни. За подпомагането на производството на тютюни се създадоха тютюневите кооперации.

Правителството на Стамболийски не бе противник на индустрията, но то бе за онай индустрия, която е тясно свързана със стопанската структура на страната и се явява като непаразитна. Ръководителите на управлението начело с Александър Стамболийски раз-

бараха, че България няма подземни богатства или най-малкото няма разработени, а тя няма и колонните на Англия, за да дават суровини за една тежка индустрия, и затова не тикнаха народа да хаби сили за изграждане на тежки заводи и високи кумини, които да стърчат, без да пушат, и да бъдат убежище на гарвани и кукумявки. (Възбуждения от мнозинството) Страната бе повредена към спасителния бряг по чистите и сигурни пътища очертани от нейния бит, стопански възможности и реални ценности, скътани в гънките на нашата земя.

Един от мнозинството: Ние няма да бъдем колонна, а индустриална страна.

Камен Христов (ЗНП): И тогава не бяхме колонна.

Г-жи и г-да народни представители! В стопанската политика няма магическо. Там има сурова поведя на реализма и на разума. Англия, Америка и Съюзът на съветските социалистически републики имат и развиват индустрия, но те имат възможности. Природата е щедра към тях и им е дала разнообразни подземни богатства, за да могат днес да се гордеят с неинадизата индустрия. При това да не се забравя, че това не е стило с магическа пръчка, а е съградено с ум и упоритост в продължение на столетия.

Г-жи и г-да народни представители! Направих тая екскурзия из близкото минало, защото днешното положение на държавата и народа е аналогично с това, на което направих преглед. Днес сме повикани на опеделяме бюджетните разходи пак в неволяно време. Ние едвам шо сме излезли от големи световен пожар и имаме същата политическа и стопанска постановка, както при управлението на Стамболийски. Народът е в същото политическо състояние и материално положение като тогава. Трябва добре да се обмисли и направи добър разбор и след добра проценка за възможностите на българския данъкоплатец — той честен и пожертвувателен безимен стопански герой — тогава да режем на работа какво да плати. В миналото много почитателства са отразили кощата му, нока и ние сега да не отизае поле в това отношение по техния път. Той е дрян, дрян почти до вчера та душа не остана в него. Поне с той бюджет да му дадем възможност да си отлхне с облекчение, и той ще ни благослава.

В това заседание ние разглеждаме бюджета на Министерството на земеделието и държавните имоти, с който се очертават контурите на земеделската политика на правителството и се дава направление, по което ще се отправят народните сили за превъзможване разрухата в народното стопанство. Като имаме пред вид това и като се съобразим с податните сили на народа, които са вече много слаби, пожеже той е икономически изтошен, трябва да напрегнем сили, за да създадем реден и творчески бюджет.

В представения ни бюджетопроект обаче се натрапва на въмянието ни, че предвидените разходи в сравнение с тия от миналите години са значително увеличени. Така например за 1946 г. са предвидени разходи на обща сума 3.036.000.000 лв. За настоящата 1947 г. се предлагат 3.717.000.000 лв.

Тачо Даскалов (к): Разходи, ами за строеж, за творчество.

Камен Христов (ЗНП): Ще видим, дали са за строеж.

Един от мнозинството: Преди 9 септември колко бяха предвидени?

К мен Христов (ЗНП): Като прибавим към тая цифра и взема, сключен при Българската земеделска и кооперативна банка, за който гласувахме закон за преди 4-5 дена — 200.000.000 лв.; като прибавим и разходите за личен състав на новата Дирекция на държавните гори и предприятия, отделена тая година, и по мои сведения сумата е 680.000.000 лв., ще получим скромната цифра от 4.597.000.000 лв.

Тая цифра на разходите не е окончателна. Има тенденция да се увеличи, защото личният състав на новата дирекция не е окончателно установен. Там се нарежда и прережда, явяват се хручвания за нови служби и докде ще се стигне, един бог зпне. За сега единствената работа на назначенния вече персонал е да прережда службите и определя заплатите, а кога ще започне същинската работа, не се зпне. Заплатите си обаче те трябва редонко от създания през миналите години фонд „Стопанска експлоатация“, набран от такси за продадени материали от държавните гори, за да служи като оборотен капитал, предначначен за улесни от към отчетна страна работите на Дирекцията за горите и лова при експлоатацията на държавните гори.

Прибавените две нови цифри към бюджета увеличават фактически разходите и остават невидими за данъкоплатеца. Това значи, ни по-малко ни повече, опит да се скрие от народа действителната величина на разходите. Как иначе можем да си обясним невиспаването в бюджета на сумата от 200.000.000 лв. за залесяване, а се отива да се хлопа по вратите на банките за заем? Ще се мотивира може би г-н министърът, че това се прави с оглед на слабите податни сили на данъкоплатците. Но това е незадоволително обяснение. Признавам, че податните сили са слаби, но казвам, че могат да се изплатят други икономии — които впоследствие ще посоча — и вямаше защо да се прибавя към заем. С заема данъкоплатците се обременяват с излизаня лихва 6%, което значи, за 10 години — с общата сума 120.000.000 лв. Това не ще ли засегне слабите податни сили на данъкоплатците?

Залесяването трябва да стане, защото ползата е голяма и дълна. От една страна с залесяването ще получим след години дървени материали, а от друга страна залесяните гори бзари ще спомогнат за редовността на валежите и напояването, което ще обезпечи труда на селянина. Доказано е, че до преди унищожението на горите су-

шавите години са се явявали периодически през 28 години, а сега това е по-често явление — през 15-16 години. Залесяването трябва да стане, но тук трябва да се вложи разум, за да не се обременява народът с необмислени разходи, които да създават отрицателно отношение към това хубаво дело.

Искам да се спра и за новата Дирекция за държавните гори и предприятия, защото предползвам, че може би ще ми се каже, какво тя е автономно търговско предприятие, което ще се самозадоволява и че аз грея, като прибавям нейния бюджет към този на Министерството на земеделието. Вярно е, че тя е самозадоволяващо се предприятие, и все пак аз не грея. С отделането на държавните гори в автономно предприятие се отделят и приходите, добивани от тия гори, обаче персонал не се отделя от министерството. При новата дирекция се създават нови служби, които се дублират с тия при министерството. И ако в миналото имаше един директор, който ръководеше работата по горите общински, частни и държавни, днес имаме двама директори. Също така се дублират и другите служби. Имаме двама началници на отдел Горски административна, двама на отдел Стопанисване — един при министерството и един при новата дирекция; двама началници на служба Строежи — един при министерството и един при новосъздадената дирекция; двама началници на служба Измерване и преустройство на горите — един при министерството и един при новосъздадената дирекция; двама началници на служба Разпределение и т. н. и т. н. И при всичките тези отдели и служби ще има съответните административни служби, всичките те ще имат своя персонал: инспектори, счетоводители, архивари, магазинери, деловодители, регистратори, машинистки и пр.

Това показва, че министърът на земеделието със съгласието на правителството иска скрито да увеличи чиновническия персонал, за да се задоволят сепартизани и партийци. От назначеня вече персонал в новосъздадената дирекция проличава с каква тенденция е направено това. Директор на новата дирекция на държавните гори и предприятия е Никола Ст. Петков, който преди 9 септември 1944 г. в битността си пещерски районски областен началник по горите по своя инициатива построява в Родопските гори, местността „Баташки карлък“, паметник на четирима убити немци от ладналия там германски боеи самолет. На грамадния кръст той разнася родолюбив надпис с български букви: „Земляни за родина си“, а на немски надписва имената им. След като извършил това патристично дело, фотографира се пред паметника и изпраща снимката със свое антрофиле за публикация във вестника на Даниел Кръччев „Зора“ и тя бива поместена в брой 6988 от 10 октомври 1942 г.

Един от опозицията: Сега се е класосъзнал

Камен Христов (ЗНП): Аз имам претис и от едно нареждане на съния като началник на областната служба в Пещера — писмо № 51 от 29 май 1943 г. — с което нарежда до лесниците и ръководителите на държавните и общински горски стопанства и лескорезни звенения: „Събитията в последно време доказваха по безспорен начин, че организациите РП и РМС провеждат твърдо новия курс на саботничество, вездетелство и атентати и успоредно с взетите от полицията предпазни мерки следва всички останали държавни служители да засилат борбата си с левите елементи.“ Ето за такива хора се създава тая дирекция.

Д-р Георги Петков (сЛ): И те са под благословията на големите сега.

Петко Стоянов (нез). Отшел си е грех!

Камен Христов (ЗНП): Г-да и г-жи народни представители! В България има з лесна площ: държавни гори 6.541.924 декара, общински гори 14.894.680 декара, други обществени гори 343.390 декара, кооперативни гори 165.380 декара, частни гори над 500 декара, владения 476.637 декара и владения под 500 дек. — 9.820.000 декара; или общо 32.242.000 декара, с общ дървесен запас 164.196.475 кубически метра, от който запас може да се сече без да се стигне до унищожение на горите, един етаж от 1.800.000 плътни кубич. строителен материал и 5.000.000 просторствени кубически метра горивен материал. Това е едно голямо народно богатство, което изпользувачо рационално дава един хубав доход към бюджета. Ето защо държавата не трябва да изпуска от ръцете си контролата върху експлоатацията на тия гори.

С новата дирекция се откъсват от тия гори 6.541.924 декара, приблизително една шеста от пространството, но по доходност повече от една шеста, защото държавните гори дават по-ценен материал. Върху той доход държавата вече не ще упражнява ефикасен контрол, защото Дирекцията е автономна и самозадоволяваща се. Доходът от тия гори се губи вече за държавния бюджет.

Цифрите в бюджетопроекта не сочат и друг дефет. От тях се вижда, че бюджетът е консумативен, а не творчески, както се казва от тия страна тук (Сочи мнозинството). Разходите за личния състав в сравнение със сумата, предвидена за всички разходи, съставлява 50%. Това е само за главата „Лични разходи“, но ако внимане по-надолу в бюджетопроекта и излъчим цифрите по параграфите за канцеларски разходи, членски вноски и помощи на разни сдружения, тези за покриване на злоупотребления, помощи за бивагации, ударници и др. и ги прибавим към глобалната сума за личен състав, ще видим че бюджетът е консумативен повече от 50%. Бюджет, на който по-голямата част отива за удовлетворение нуждите на личния състав, не е творчески и не е полезен за народното стопанство. Предназначението на такъв бюджет е не да твори нови ценности, а да служи на партията, която има в ръцете си властта, като й даде възможност да рекрутира кадри, които да крепят господството й в държавата. Такъв бюджет има предназначението да облагодетелствува личността, без да вде съживителна струя в стопанството.

панството. Такъв бюджет не носи в себе си елементите на държавностворност и гражданост. Такъв бюджет, поставен до фирмата "народна власт", дава съвсем противно съдържание на тая власт и народностното окончателно изчезва.

По-нататък спирам поглед на § 9 от бюджетопроекта. С този параграф се дават 6.000.000 лв. за награди, поощрения за научни постижения на служителите, откривателите и ударниците. На кого ще се раздават награди по този параграф? На ударници! Какви са и кои са тия ударници? От досегашната практика, усвоена от отечественофронтовската власт, знаем кои и как се награждават, знаем за какво се дават наградите. От досегашната практика за определяне ударниците знаем, че обикновено за ударничество се провъзгласява партийното проявление. Колкото повече партийна работа извърши един чиновник, толкова по-голям шанс има да бъде обявен за ударник.

Стоян Попов (к): Много безпартийни има ударници. Защо говорите неверни работи?

Един от мнозинството: Наизуст говори.

Камен Христов (ЗНП): Колкото повече пъти произнесе „злостна опозиция“, „Смърт на опозицията!“, „предателска опозиция“ и пр., толкова повече се приближава към наградата. Няма ли съян да се харчи грешната народна пара, създадена с толкова мъки и грижи, за партийни постижения и облагодетелстване на партийци? Тоя народ, който от рана утрян до късна вечер, от мрак до мрак работи и твори, неужели не заслужи по-друга участ от тая, да плаща дини-хакъ на тия, които го хулят и ругаят само защото, че се осмеля да мисли за своя хал? (Ръкоплескания от опозицията)

И защо чиновниците ще се обявяват за ударници? Защо ще се дават награди за научни постижения и открития? Чиновникът е поставен на съответното място, за да работи, в процеса на работата да прави научни постижения и открития, които носят прогрес. Затова държавата му дава ежемесечно възнаграждение, с което да задоволява жизнените си нужди. Осигурила държавата неговия екзистенци минимум, тя изисква от него работа, труд и влагане умение за нейния просперитет и прогрес, и той е задължен, по силата на това, че е възнаграден, да го даде.

За държавните служители не може да се каже, докде стига тяхното задължение и от къде ще почне да се проявява ударничеството. Никой добросъвестен гражданин не може да определи тая граница. Не се вижда и областта, в която може да се прояви ударничество. За поддръжане на архивата ли? Че това е всекидневната работа на архиваря. За писане писма и доклади ли? Това е редовната работа на началниците на служби. При нужда да се дават нареждания или при случаи за разяснителни доклади, началникът служебно е задължен да го направи.

При това широко практикувано от отечественофронтовската власт съревнование за ударничество се е стигнало до вмянчивост, че се явяват курioзни и смешни случаи, като той при Министерството на земеделието и държавните имоти — Дирекцията на горите. Обявява се съревнование. Заплененият началник дава нареждане да се произведе предсрочно разсечен материал за задесяване. Унесен в мечтата да получи палмата на ударничеството, той запазен и голям стопановед е забравил, че за да се достигне от дребната семка до филанка, годна за посаждаване, трябва време, има един вегетативен период, определен от природата и в пълна зависимост от нейните закони. Тук не поматат нито венози, нито поткожни инжекции. Това е комичната страна на съревнованието и ударничеството. Но има и трагична. Тя е, че от българския данъкоплатец се вземат милиони левове, за да се дават награди на заслужили на партията комунисти. Със сумите от тия параграфи се облагодетелствуват ония, които пратосват служебното си време да заставят подчинените си да отиват по митинги, където да викат „Ура!“ и „Смърт на злостната и предателска опозиция!“. (Възражения от мнозинството)

Един от мнозинството: Не ти ръкоплескат.

Камен Христов (ЗНП): Ударничество значи: ти, трудолюбиви селянино, работи от тъмно до тъмно и дай пари, за да се плати на тоя, който иска твоята смърт, защото не си комунист и искаш да запазиш своята собственост!

Г-жи и г-да народни представители! Минавам на § 10 — за подпомагане снабдяването на столовете при учреденията и пр. с хранителни продукти, наемане помещения и за инвентар. Защо пък държавата да подпомага с хранителни продукти чиновническите столове, когато чиновниците за своя труд получават заплати, чието предназначение е за покриване на жизнените нужди на чиновника?

Един от мнозинството: Ха сега!

Камен Христов (ЗНП): Ако по пресмятанята на г-н министра заплатите не са достатъчни, защо пък по тоя унижителен начин да се задоволяват чиновниците? По-естествено е да се предложат увеличаване на заплатите, а не с подаяние да се задългват чиновниците, което е под тяхното достойнство. С подаянието чиновникът се поставя в унижително положение да отива с канче или паница в ръка на казана за една лъжица чорба.

От мнозинството: Ей-й-й!

Камен Христов (ЗНП): Трябва да ценим хората, защото така ценим себе си.

Един от мнозинството: Не се ли срамуваш от това?

Камен Христов (ЗНП): Това би било разумно.

Един от мнозинството. Ако го кажеш това на работниците, ще те пребият.

Христо Юруков (р): Защо приказваш такива глупости.

Камен Христов (ЗНП): Ти знаеш да скачаш и тук, и там. (Глъчка)

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Камен Христов (ЗНП): По-нататък, в § 10 се казва: за профсъюза за организиране почивни домове, станове, леговища и пр. за заслужилите. Като идея — примамливо, обаче не са ли длъжни профсъюзите със свои средства да организират тия домове и леговища? Нали толкова пари се събират от членски вноски! Или те отиват за издръжка на партийци, застанали начело на тези профсъюзи? Човек работи, за да привлече за задоволяване на своите нужди. Летуването е една културна нужда на чиновника и той със свои средства трябва да я задоволи. Селянинът също има нужда от почивка, но никъде не видях писана сума за организиране на почивен дом за селяните.

Един от мнозинството: Лъжеш! Само миналата година отидоха 4.000 селяни на почивка.

Камен Христов (ЗНП): Но не със средства от бюджета.

Същият от мнозинството: А тая година ще отидат 8.000 земеделски стопани на почивка. Защо лъжеш?

Друг от мнозинството: Туй му е занаятът. Тъй го е научил Никола Петков.

Димитър Ганев (к): Мъчно Ви е, че селяни отиват на почивка.

Камен Христов (ЗНП): Сигурно, г-н Ганев!

Петър Божинов (ЗНП): В кой държавен бюджет е прелвижена сума за тази цел?

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Един от мнозинството: В нашата организация — ОЗПС.

Петър Божинов (ЗНП): Те са средства на селяните, не са от държавата.

Камен Христов (ЗНП): Данъците се събират от селяните, от тях ще се отделят суми за почивни домове и леговища на селяните, а селянинът остава неподпомогнат. Това е една несправедливост. Държавата не може да поеме издръжката на всички свои членове, защото тя няма други източници на средства извън тия, дадени от нейните членове. Затова тя ще остави членовете си сами да устройват почивката си, като тя ще дава морална подкрепа. С този параграф се цели общо създаването на комунистически кадри, защото комунистическите ръководства на профсъюзите са, които ще определят, кои да отиват на летуване в почивния дом; а те ще бъдат само тези, които са партийци, с заслуга към партията.

Димитър Ганев (к): Това е тирания на спекулантите и черноборскаджите!

Стоян Попов (к): Аз ще те водя тази година да видиш какви старци, които не са партийци, ще отидат да почиват там.

Един от опозицията: Ще отидат на язовирите. Няма да отидат там.

Райко Дамянов (к): (Към ораторъ) Я ела в профсъюзите да се въпрегнеш да работиш.

Камен Христов (ЗНП): По-нататък с тоя параграф се предвиждат суми за организиране на клубове, за физкултура и пр. Не е ли време да престанем с това пратосничество на народната пара? Всичко направихме, държавата си преустроише, стопанството възстановихме, че остана във всяко учредение клуб да се открие! Във всяко агрономство и всяко лесничество ще имаме клубове, ще се четат там вестници, а кой ще се занимава с полето и гората? Тия хора нямат време за клубове, даже в канцеларията не е тяхното място, а трябва да ги заставим да идат в полето и в гората да посучават и напътствуват селяните в работата. Не са ли достатъчни клубовете на РП (к) и РМС, открити под път и над път, че трябва сега да се откриват и при учреденията? С празни приказки по клубовете народ не се възпитава в трудолюбие. Личен приезд и дела трябва. Лаф пилат не прави. Оставте празните приказки и се втурнете да създавате стройно и добро управление, за да си стидите народът и се почувствува щастлив в собствената си държава.

§ 10 носи един излишен товар от 17.000.000 лв., хвърлен на гърба на данъкоплатците. Съкратете го и дайте тая сума да се употреби за полезни цели.

§ 12 потвърждава, че бюджетът не е съставен с оглед за ясна представа колко, как и къде отива народната пара. Предвиждат се 5.000.000 лв. за застраховки, но какви са тия застраховки и за

какво се отнасят, съществителният на бюджета не е намерил за нужно да обясни. И ние не можем да кажем, дали са необходими тия застраховки и дали трябва да бъдат в такъв голям размер.

Без да се спирам на всеки параграф по отделно, ще се спра по-обобщено върху духа, прокаран в бюджета. Разходите са много разчленени, за да се надроят цифрите на дребни и се избегне впечатлението за големи разходи, които са белог на пражосничество, особено когато се касират за лични разходи, кълето се проявява стремежът на властника чрез държавни средства да задолжи поддържателите си и с държавни средства да създава последователи. Така за даване награди и помощи — най-удобният начин за изкористяване служебното положение за облагодетелстване на лични и партийни приятели — са предвидени суми, ни по-малко ни повече, в 4 параграфи: 9, 35, 46 и 47. За разни видове строежи — сгради пътища и др. — са предвидени суми в параграфите от 62 до 67 включително.

Стоян Попов (к): (Към опозицията) Изпращате болни хора на трибуната да ви резилат.

Камен Христов (ЗНП): Ако идеш да се освидетелствуваш, тебе не зная къде ще те пратят.

Министърът на земеделието си играе в бюджета на „миженка“. Това е една игра, която малките деца играят най-вече пролетно време. Така и в бюджета има скрити като при миженка разходи. Ако се видят, ще се изнесат на показ; ако не, никой не ще узнае как хищнически се пражосват народните средства. Това са разходите за никому ненужните бригади. В § 34 и 41, след като се изброяват разходи, които са от полза и трябва да бъдат направени за уреждане и поддържане горски училища, опитни и изследователски институти и станции...

Тачо Даскалов (к): Преди малко Асен Павлов каза, че бригадите са полезни за селото.

Камен Христов (ЗНП): ... курсове, научни екскурзии за проучване земеделски стопанства и пр. някъде в края или скрито по средата са вмъкнати ни в ръкав, разходи за трудови бригади. От досегашната практика с тия бригади се установи, че с тях само се пилеят средства, без да има никакъв полезен резултат. Харчат се маса средства за бензин за превоз, за лични обеди, които заемат повече време от това, употребено за работа, и като се пресметне работата, извършена от бригадите, излиза десеторно по-скъпа, отколкото ако бъде извършена от наемни работници.

Стоян Попов (к): Ти питай селяните какво говорят за бригадите. Но ти не знаеш селото, господине!

Райко Дамянов (к): А ти ставаш ли бригадир? Да дойдеш там да те въпрегнем, ех леле!

Един от мнозинството: Наковалия да ти дадем!

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Камен Христов (ЗНП): В § 39, 43, 44, 60 и 61 се предвиждат суми за премии, помощи, награди, обезщетения, набавяне материали и машини, замусурство на земите и пр., като на първо място във всеки параграф се поставят помощи за ТКЗС. Очевидно е че тия суми, сборът на които дава скромната сумичка от 398 200 000 лв., ще отидат в гражданото си количество за тия трудови кооперативни земеделски стопанства. Никой не е против кооперациите, най-малко аз ще бъда, като възпитаник на кооперативна школа...

От мнозинството: Е-е-е!

Камен Христов (ЗНП): ... против кооперативното дело, но кооператизъм не значи да събираш стоките на стоящите извън кооперацията хора и да хранутиш ония в кооперацията. Прокариш с тия помощи принцип ще преобръне кооперациите в дембелхизета.

Кооперацията е основана на принципа на взаимопомощта и самопомощта. Кооперацията е свободно сдружаване на свободни хора за обединяване капиталите и труда им за преодоляване мъжностите и оползотворяване. Тя не може да бъде принудителна и насилствена беззаконна. Известният кооператор д-р Беккер казва: „Кооперацията печели доверие до голяма степен благодарение човешките качества на членовете; а шом е така, добро е само онова, което членовете направят. Вмешателството от вън, под каквото и форма да бъде, не може да бъде резултатно.“

Тия щедрост, които се проявяват тук, не е в духа на кооперативния принцип на самопомощ, легнал в основата на кооперативното учение, и носи разстройство и унижение на кооперативното дело. Това е логично от гледна точка на комунистическата доктрина, която повелява колективизъм и комунално устройство на човешкото общжитие. Трудово-кооперативните земеделски стопанства, таки както са създадени и начинът, по който се създават, нямат нищо кооперативно в себе си и носят белезите на едно истинско колективно стопанство. Собствеността в тях не е действителна, тя е номинална.

Председателстващ Петър Каменов: Г-н Христов, времето Ви мина.

Камен Христов (ЗНП): Аз почнах в 12 ч. и 5 м.

Влизането не е свободно и доброволно, а става по пътя на принудата и ограбването на най-ценните земи в даден район, като се изваждат частните интереси на ония, които по една или друга причина нямат желание и не искат да влязат в кооперацията-колхоз. Оттук идва и щедростта проявена в бюджета към тия трудово-кооперативни земеделски стопанства. Комунистическата бир-

тия никога не е била за кооперативното устройство, носител на което е Българският земеделски народен съюз. И сега Комунистическата партия се опитва да се настани в чуждо гнездо, за да го измърси и направи неприемливо — иска чрез комарометриране да направи кооперативната система нежелана от чаровните мисли. Комунистическата партия иска в областта на кооперацията да направи гробища, защото знае, че в гробища никой не отива да се настива. Дали ще успее? Животът е силен и ще превъзмогне нейните разрушителни замисли.

Димитър Ганев (к): Не виждаш ли в кое блато плуваши? — В най-реакционното и в най-подлото. Да водиш борба против комунистите значи да си отявлянеш реакционер. Ти си защитник на спекулантите, на думбазите и на експлоататорите.

Камен Христов (ЗНП): Безсмислица!

Димитър Ганев (к): И си се накичил с земеделска змийка, уж си земеделец!

Камен Христов (ЗНП): Когато ще правиш нещо, прави го открито, не го скривай под чужди имена.

Един от мнозинството: Гьобелсова пропаганда правиш!

Камен Христов (ЗНП): В § 64 е предвидена сумата 4 000 000 лв. за строеж на канали, корекции на реки, диги и друга подобна. Много неопределени са тия „други.“

Димитър Ганев (к): Цанков да беше на твоето място, от гледна точка на неговите интереси не би защитил по-добре каузата си, отколкото ти я защитаваши тук.

Камен Христов (ЗНП): В § 66 е предвидена сума от 8 500 000 лв. за електрически централи, далекопроводи и съоръжения за тях. Чудно ми е какви канали и диги ще прави Министерството на земеделието, когато то е в обсега на Дирекцията на водите. А още по-чудно е електрификацията, която ще прави това министерство, когато за тая цел се създаде специално Министерство за електрификация. Шом всяко министерство почне да електрифицира, защо беше необходимо да се създава специално министерство? Тия разходи не са на мястото си и са излишни тук. Смятам, че трябва да се премахнат и да се остави Министерството на електрификацията да се грижи за електрификацията, за каналите и дигите.

Разходите за порционни и облекло на служителите и тези за осветление в сравнение с разходите от миналите години са много набъбнали и тогава, когато при особено тежки условия се налагат големи икономии.

И все пак министерството е намерило начин, къде да направи съкращения, без разбираща се да намалява общата цифра на разходите. Намалени са разходите предвидени във всеки бюджет за провеждане мероприятия във връзка с подобрене бита на селото. В миналото сумата за тая цел по различните параграфи е била 30 600 000 лв. Всичките тези параграфи са събрани сега в един единствен § 42 на обща сума 10 000 000 лв. Това намаляние е направено от оглавяващия днес тази служба, който е фактор в РП(к) и в ОРПС, с цел да се предвиди новият кредит по § 10 от тазгодишния бюджет, по който параграф се дават 17 000 000 лв. за подобрене храната и да се даде възможност на чиновниците при ведомството на Министерството на земеделието да летуват. Да направим една правноточка за полаганите по тая начин грижи за селските и за чиновниците членове на РП(к). За 5 000 000 селско население във връзка с подобрене бита, т. е. начина на живее, се отпускат само 10 000 000 лв. — т. е. на глава по 2 лв. За 12 000 чиновници при Министерството на земеделието и държавните имоти — ако ползваме общото обичае и ония, които не са партийни — се отпускат 17 000 000 лв., или на глава средно по 1 300 лв. Отношението 2 към 1 300 дава най-лоба илюстрация за грижите към селото. (Ръкоплясания от опозицията) И това е така, когато Министерството на земеделието, което се грижи за селото, се оглавява днес от земеделски в кавички — министър.

Г-да! Бюджетната политика на правителството, така както е изразена в бюджета на Министерството на земеделието и държавните имоти, не се различава от тая в миналото. И тогава разнотелство, и днес разнотелство. И тогава бюджети, приготвени да се задоволят партийни приятели, и днес същото. Нещата отиват по същия път, макар че напълът дала толкова много жетва, макар че в борбата взеха участие хора, на които народът възраше. Хората се смениха, а политиката си остана същата.

От мнозинството: Е-е-е!

Димитър Ганев (к): Ако беше останало същото, Вие нямаше да кропите тогава от тази трибуна.

Камен Христов (ЗНП): Г-да! Нека бъдем разумни и да направим това което ще направи народа щастлив, без да съжаляваме, че не ще можем да постигнем големите цели, начертани в нашето въображение. Някога когато в Англия се поставяше въпрос за политическа помощ на труления се народ Роберт Оуен е казал: „Предпочитам да видя стопанската мощ на Англия повалена, отколкото да я виждам да се изгражда върху варошането и нещастното на добрия английски народ“. И аз предпочитам да видя много мейти за величествен и голям зевот и комунистическа пропаганда, отколкото да видя българския народ смазан и унищожен. (Ръкоплясания от опозицията)

От мнозинството: Е-е-е!

Председателстващ Петър Каменов: Има думата народният представител Марин Шиваров.

Марин Шиваров (з): (От трибуната) Г-жи и г-да народни представители! Когато стомахът говори, мозъкът малко по-трудно работи. И в този момент, когато част е един, когато стомахът повече диктува, на мен се отдава случай да говоря по бюджета на Министерството на земеделието, който бюджет минава наред с всички други бюджети, които минаха. Бил съм и в малкото депутат слушал съм речи в онова време, когато лалчевци, молловци, димитърхристовци говореха по въпроса за земеделското стопанство, когато съставляваха бюджети на Министерството на земеделието, и съм имал възможност и тогава да говоря. След всичко това мина се много време и ние имаме възможност да видим в последствие и други министри на земеделието, каквито бяха багряновци, и трети, и четвърти, които създадоха действително един бюджет на Министерството на земеделието, които даваха възможност все пак българският земеделски народ да бъде ограбван.

Мене не ме интересува, дали Министерството на земеделието под ведомството на този или онзи министър ще може да даде един бюджет, малък или голям, какъвто е днешният бюджет на Министерството на земеделието, над 3—4 милиарда лева, или такъв, каквито бяха бюджетите в миналото на димитърхристовци, молловци и други тям подобни, които ни говореха за дълбока и плътка оран и все пак българският народ беше ограбван.

В по-далечното минало, тогава когато България беше освободена от турското робство, българският стопанин пак беше ограбван, поради което ограбване е бедността, в която изпадна земеделското съсловие. Наложил се тогава създаването на политическа земеделска организация, която си постави за цел да спаси българското земеделско съсловие от положението, в което беше поставено — на ограбване за сметка на известни съсловия, които благоденствували. И след като имаше пред вид всичко това, тази земеделска организация в своето управление в последствие даде онова, което беше необходимо да се даде на земеделското съсловие, а именно земеделски режим.

Но трябваше след всичко това да дойдем до следното положение: след като на 9 юни вечерта министърът на финансите Петър Янев направил своето изложение по бюджета, когато Стамболийски пише конституцията на България, за да даде възможност на българския народ да се възроди чрез нова конституция, чрез нов бюджет — който, както се каза тук, не е бил дефицитен — след всичко това трябваше да осъсим на 9 юни сутринта със свалено земеделско правителство, за да видим в последствие тези, които в миналото говореха за ред, които говореха за конституция, които говореха за демокрация, които говореха за свобода, да изпадат в едно положение да погледят и конституцията и свободата.

И в днешния момент, след 20 и толкова години, ние виждаме как се заявява същата песен и как българският народ в лицето на българското село, в лицето на българския земеделски стопанин, в лицето на българското работничество, на цялата работническа класа в България си дава думата, която прегръща от 9 юни насам, да държи сметка за това, че е бил на погрешен път и че не трябва да даде възможност на всички съсловия които го ограбваха, да му отнемат властта и пак да тръгнат по пътя на ограбването. Ето защо, работническата класа си даде явна дума да продължи своята борба.

И днес ние сме свидетели, че когато българската работническа класа в лицето на селяни и работници има властта в свои ръце, пак оттук (Сочи опозицията) се заявява, че няма свобода, че няма демокрация, че няма законност, че има ограбване на българското село. Това не е истина, затуй защото в днешния момент ние всички сме свидетели какво е политиката на правителството, политиката на Земеделския съюз, а именно стопанската, вътрешната и външната се следва една ли не сто на сто. А сега ние виждаме, че ученици, приятели, бивши сътрудници на Стамболийски и на Драгиев, които създадоха тази земеделска организация и си поставиха за цел да дадат икономическо освобождение на българското село и на българския народ, изпихаха из ръцете си юзите изостанали своите идеи, хванаха чужди идеи. Те се отрекоха от своята идеология, отресоха се от своите разбириания и изпаднаха в плоченето на гъвка, който спорил с българина. Глътят катина на българина: „Какво ми се налузави! Вие християнство ли имате, китупи ли имате? Ние ви дадохме християнството, ние ви дадохме културата“ — „Далохте ни култура и християнство, за да останете без култура, да останете без християнство“ — отговори му скромно българинът. А тия оттук (Сочи опозицията) изпаднаха в едно положение, да изтъкват от ръцете си юзите на своите, да изгубят почвата, на която стоят — идеологията на Земеделския съюз — и да започнат ония позиции, които бяха защитавали преди 9 юни от противниците на Земеделския съюз. Може би нещастно на Стамболийски, на управлението на Земеделския съюз, беше, че се даде свобода за връта, че не се отиде до онова, което трябваше да стане, за да не е Стамболийски днес мъртъв, и да не изпадне земеделското движение и българският народ в това положение, в което го виждаме след 9 юни.

Тук в този момент ни се отдава възможност да говорим по бюджета на Министерството на земеделието, из оня клон от народното стопанство, който си поставя за цел да произведе растителни и животински произведения. А този клон от земеделското стопанство в днешния момент трябва да бъде дирижиран, трябва да бъде направляван. Ние виждаме, че срещу него се обявяват хора, а то най-главно от тези, които претендират да са земеделци.

Преждеговоривият между многото каза и следното: „Земеделците в китупи министър, който управлява днес Министерството на земеделието. Какво земеделско може да има в него, когато той отрича земеделската идеология, когато той отрича кооперацията

като организация, която действително ще спаси земеделското съсловие, като учение, което беше усвоено от Земеделския съюз още от онова време, когато той беше създаден?“

Мога да заявя, че един от най-големите носители на идеологията за кооператизма е Земеделският съюз. Няка онези, които не я знаят, или са я забравили, или искат да я забравят, защото техните господари така им заповядват, да си спомнят онова, което каза Димитър Драгиев в селото на Дечо Тенев — с. Опан, Старозагорска околия — когато се основаваше кредитна земеделска кооперация: „Сега когато основаваме тая земеделска кредитна кооперация, ние ще станем нейни членове с дялове в пари. В едно недалечно време, ще влезем в тая кооперация с имота си, а в още по-далечно време, ние в тая кооперация ще сме с ръцете си, с ума си, с труда си, с имота си.“ Това Драгиев ни каза в 1903 г. Моите приятели, неговите ученици, които си се откъснали от идеологията на Земеделския съюз, забравят всичко това, или не искат да го помнят, или не щат и да го знаят.

Един от мнозинството: Защото не са последователни.

Марин Шиваров (з): Българският земеделски народен съюз, организацията на българските земеделци в онова време си бе поставила за цел да облекчи икономическото положение на българското село. Икономическото освобождение на българското село не може в никой случай да дойде по друг път, какъвто щете и да ми говорите. Никой не е в състояние да ме разубеди, затуй защото из съм поддръжник на една идеология, която никой не може да отрече, такава какъвто аз я разбирам, т. е. такава какъвто беше тя при основаването на земеделската организация, такава какъвто беше при управлението на земеделския режим през 1913—1923 г., след европейската война, такава какъвто си е останал и сега. Но новото време ни носи нещо съвършено друго. Тая идеология за икономическата организация за кооперацията днес се възприема от всички среди, които в миналото я отричаха. Едни я претърсват с всичкото си сърце и душа и я прилагат стопроцентово, а виждаме, че някои хора от Земеделския съюз се обявяват против нея.

Тук му е мястото да кажа, че трябва да бъдем внимателни, за да не изпадна в положението на гърците, на които се казва: „Вие сега сте без вяра и култура, какъвто сте имали някога.“ Тоя приятел, който говори днес много, обвинява Комунистическата партия, че възприела много от онова, което е имало в Земеделския съюз. Достатъчно много той ругаеше Комунистическата партия, че комунистическите дейци тук-таме някъде в селата заземали ръководството на кооперациите и т. н. И преждеговоривият, ако се не лъжа, Асен Павлов, и той потвърди това. То се зие, че тогава, когато има съзнателни хора в една кооперативна организация, каквито са тогавашните земеделски кооперативни стопанства и кредитните кооперации, тогава когато ние ще се оттеглим настрана, ония, които са вземали, няма да я оставят без помощта на всички онези, които върват, които са с тая идеология, и кооперацията ще върви.

В тоя момент на българското село, на българските земеделски стопанства се отдаде възможност за втори път да имат своя народна власт. Те имат тая власт благодарение на това, че по пътя на кръволивите борби от 9 юни до 9 септември се изгради единството между работници и селяни. Ние сме свидетели как в днешния момент се твори кооперацията, как се създават трудови земеделски кооперации. В тия трудови земеделски кооперации някъде влизат български селяни, които още не знаят какво нещо е кооператизмът. Някои от тях може би за пръв път чуят за кооператизма. Но ние трябва да укрепим тая организация, ние сме длъжни да я създаваме, защото никой не може да я отрече.

Асен Павлов говори тук, че в някои страни имало едни земеделски стопанства, които не са рентабилни, а че имало в други страни добри земеделски стопанства, които са рентабилни. Нашето земеделско стопанство не можело да бъде друго, освен дребно и средно, какъвто е. Никой не може да отрече, че в дребното стопанство, какъвто и да е, при пълните климатични и почвени условия, какъвто ние имаме като планетарна страна, само някъде ще прилагаме машината. Там където възможностите позволяват да бъде приложена машината, тя ще бъде приложена. Там където възможностите не позволяват — ще намерим друг начин на действие. Но поговорката казва: „Когато даваджията ти е кадия, Господ да ти е ядъмджия!“

И в миналото сме имали кооперации. Господинът, който говори преди малко е бил инспектор в Общия съюз на българските земеделски кооперации, когато съюзът се унизил от личности и пазкуисти. Ние знаем кой може да помогне на българското земеделско стопанство. Това българско земеделско стопанство беше ограбено. Днес благодарение на Отечествения фронт, който си е поставил за цел да даде действителна възможност на кооперативните организации да живеят, се прави всичко възможно от правителството на Отечествения фронт да подпомогне кооперациите по всякакъв начин.

Обаче явяват се хора оттук (Сочи опозицията), уж земеделци, които казват, че не може и не бива да има кооперации. Сам г-н Павлов казва, че искал да бъде член в една трудови земеделска кооперация, но не го приели. Изобщо — като се говори тук дали трябва да има или не кооперации изпадна се в противоречие. Тук има хора в тия среди (Сочи опозицията), които са изпратени да представляват други среди а именно едрите капиталистически среди. Тук има и социалисти, тук има и земеделци.

Тук говори преди малко един социалист. Преди време беше бден човек, почел учението на Маркс и Енгелс, станал социалист, станал теоретик. След това се издигнал до положението на индустриалец, почнал да трупа много пари и вече му трябват много средства, Точа е д-р Петков. У него е останал социализъм дотолкова, доколкото му издига парите и днешните интереси и неговите капитали, затуй защото му трябва много пари, за да живее много добре. Ва-

ждаме и другия социалист — Трифон Пунев ли беше името му, не помня. (Смях) Аз го слушах в миналото, когато говореше около утвърждаването на изборите, че му се отнели свободите. Аз го слушах как говореше тук, че офицерът взел гайда да свири и войниците играели хоро. Това изплашило народа и народът не отишъл да гласува. Същият господин беше депутат на Цанков и забравя, че на тогавашните избори нямаше хора, а джандарски катъч и избиване на нашите избиратели, г-н Пунев и г-н Лулчев! (Ръкоплескания от мнозинството) Ето, това са социалистите. Тогава е имало такава демокрация, каквато той сега защитава.

Същият той преди няколко дена говореше по въпроса за горите. Ние го чуваме да говори, че някакъв си помак изкузвал пожелания на един майор да стане горски стражар. Вярно, в миналото беше така, г-да народни представители! Аз съм от Странджа, където горите са 76%, там където в миналото и горският, и джандарският, и всички държавни служители по горите бяха чисто и просто господари на горите не, а господари и потисници на българския народ. Но днес, когато управлява Отечественият фронт, когато селяни и работници имат в ръцете си народната власт, това изчезна. Ако го има тук-таме някъде то ще да доизчезне.

Една господин преди малко говореше и казваше, че в Министерството на земеделието министърът в кавички — не го каза, но така се разбираше — уволнявал безпричинно персонала. В това Министерство на земеделието някои работеха и сега продължават да правят същата политика на саботажи и смятат, че могат да пречат на Отечествения фронт в провеждане стопанската политика на правителството, в провеждане политиката на Министерството на земеделието. Те всички ще си отидат, тъй както много са си отишли, като почнете отгоре и свършете додолу, до последния старши, а Министерството на земеделието ще остане да подпомага земеделското съсловие. (Ръкоплескания от опозицията)

След като имаме всичко това, г-н Трифон Пунев, недейте заплахва, че в известен момент може да има някой като тоя майор, на когото е пожелано да стане горски старши. Това е социалистическо разсъждение. Ако има социалисти, които да разсъждават така, има и земеделци в тая среда (Сочи опозицията), които да разсъждават така. Те са си лика прилика като два стръха илик! На тия приятели (Сочи социалистите от опозицията) на времето Цанков им даде 50 души народни представители, защото излизаша българския народ на 9 юни. Между тия приятели (Сочи земеделците от опозицията) има остатъци от Земеделския съюз, хора, които бяха около Томов, какъвто беше Недко Ботев, хора около николазахариеви, и хора около зид, които създадоха земеделската организация. В прехода на борбата на земеделското съсловие имаше величави хора, но има и хора, които са дезертирали, които са паднали, които са ранявани, има хора инвалиди, но има и хора, които са правили погрешки на Земеделския съюз.

Аз обаче като сдружен земеделец не зная дали има някой наказан от Земеделския съюз, дали Христо Стоянов, дали Петко Атанасов, дали костамурузиеви, които бяха министри и които допуснаха погрешка на Земеделския съюз, бяха наказани? Напротив, те са сега народни представители. Виждаме Недялко Атанасов да казва: „Кръг на Отечествения фронт“. Виждаме и Христо Стоянов. Мене ми се струва, че те бяха на времето погрешници на Земеделския съюз. След балканската война беше погрешен отговорност от виновниците за погрешка, както от правителството на Радославов беше погрешен отговорност за погрешка в европейската война. И правителството след 9 септември погрешен отговорност от онези, които тласнаха България на погрешен път и те бяха наказани. Така и в Земеделския съюз трябва да има наказани хора. (Ръкоплескания от мнозинството) Това са хората като Недялко Атанасов, георгимарковци, христостояновци и други като тях. (Ръкоплескания от мнозинството)

Има и друга една тайфа от фашисткия режим, която в 20-годишния период досега поквари доста много български синове. Не беше незазегнат и Земеделският съюз. От земеделския съюз се отделиха тогава Никола Захариев, Димитър Кушев, д-р Бешков, Георги Марков, който стана подпредседател на Камарата. Днес виждаме тук да стоят тия виновници за днешното състояние на Земеделския съюз. Тия приятели, вместо да си посипят главата с пепел и да поискат всеобщощение от своя народ, днес имат кулжа да излизат да говорят. И бих желал да бъде тук моят приятел и приятел на баща ми Недялко Атанасов, за да си поговорим с него.

Един от мнозинството: Той избяга!

Марин Шиваров (з): Няма го. Ако ми се отдаде удобен случай, искам да си поговоря с него, за да му кажа, че аз имам възможност да почна моята дейност, като член на Земеделския съюз още в 1910 г. Аз зная, че бай Недялко Атанасов е играл в земеделската опозиционна винаги ролята на човек, който сееше раззори между Стамболийски и Драгиев. Той успя да наложи Александър Цанков като сдружен земеделец. И се дойде до положението Александър Цанков да му заявява: „Бай Недялко! Ти малко да погрозни за твоето богатство, защото ако аз заговоря, ще ти стане тясна задата на Народното събрание.“ (Смях)

Това е истината за бай Недялко Атанасов. Но аз оставам да му кажа и друго, когато той е тук.

Тия наши приятели, които се мъдрят в редовете на опозицията, говорят от името на Българския земеделски народен съюз — Никола Петков. Аз питам моите другари сдружени земеделци, ако има такава тук: кога Стамболийски, кога Драгиев е казал, че можете да кръщавате организацията на името на едно лице, па даже и на Стамболийски, че можете да дадете Странжа на погрешници както е днес — ВЗНС — Никола Петков! Кой ви позволи? Къде Стамболийски го е казал? Къде Драгиев го е казал? Я ми кажете! И къде не са го казвали. Какво земеделско може да има у вас? Народнолико, д-р Бешков, реакционно може да има у вас, но земеделско — не! (Продължителни ръкоплескания от мнозинството. Възбуждения от опозицията)

Дължен съм да заявя на тия, които се обаждат — аз исках те да бъдат повече тук, но може би ще ми се отдаде друг случай да им кажа — че може би тук има още земеделци, но те ще си лойдат при нас. Мнозина си дойдоха и мнозина са на път да си дойдат при нас. Но една чет от тях, които имат своите прегрешения, не могат да бъдат никакви членове на Земеделския съюз. Те ще си останат в блатото на реакцията, за да я защитават. Днес тук няма Буков, няма Губилелников, няма Муханов, няма Такев, няма Ляпчев, за да защитават интересите на българските реакционери, а има едно представителство на така наречения уж Земеделски съюз, което под формата на Земеделски съюз ги защитава.

Нито чудно в това. Венчко това ще се измине. Както казва и Слави Пушкарков, това е то буннището на Земеделския съюз. Ситото вървях и изтървях. И Марин Шиваров може да си отиде, ако измени на позицията на Земеделския съюз. (Ръкоплескания от мнозинството) Но Марин Шиваров ще остане в борбата заедно с работническата класа, за която говори Стамболийски в книгата си „Политически партии и съсловни организации“. Там той казва: когато народът се освободи, когато той извоюва своите свободи и права, той ще се слуги да работи с работниците за себе си, за своите съсловни интереси.

Аз питам сдружените земеделци, ако има такива: осигурени ли са сега свободите на българския работник и на българския селянин? Гарантирани ли сме ние вътрешно и външно? Аз заявявам, че не сме гарантирани. Колкото и да има недоразумения между коминанти и земеделци, те ще се отлазят много лесно, както са отлаждани от 9 септември досега. И тая единна борба на селяни и работници ще продължи, докато бъдат извоювани напълно политическите права и свободи на българския народ, докато те бъдат гарантирани така, както са гарантирани в Съветския съюз. (Продължителни ръкоплескания от мнозинството и опозицията и възгласи: „Браво!“), така както са гарантирани правата на сръбския народ, както са гарантирани правата и свободите на югославските народи под управлението на Тито, както са гарантирани правата на българския народ под Отечествения фронт, който ще продължи своето дело. (Ръкоплескания от опозицията)

В днешния момент на борбата — аз съм длъжен да ви направя тая декларация — има два фронта. Единият фронт е на работническата класа, фронтът на селяните и работниците, другият фронт е на реакцията. В тая борба аз съм заедно с работника и ще продължа да водя тая борба. Аз ще бъда в редиците на борбата ще продължавам да водя борбата и ако куршум пропие, ще падна заедно с работника в гроба. Но вие (Сочи опозицията) в тая борба сте на отсрещния бряг, вие сте на позициите на реакцията, на интересите на реакцията. Вие ще застанете начело с Александър Цанков, който днес осланява нашата реакция отляво, а вие отътрете. (Продължителни ръкоплескания и възгласи „Вярно!“ от мнозинството)

Един от опозицията: Защо в 1933 г. ти гласува за изгонването на работническите депутати?

Марин Шиваров (з): На питам Петър Сърбински. Той ми направя това възражение отука, а след това ми каза: „Извинявай, бай Марине, аз съм се излъгал“. И ти ще искаш извинение от мене, както и Петър Сърбински го поиска. И ти ще поискаш от бай си Марин извинение. Тогава, когато аз съм бил в борбата, аз не знаям ти какъв земеделец си бил, защото много от младите не познавам, а старите не забравям.

Един от опозицията: На Стамболийски и на Райко Даскалов си бил другар!

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Марин Шиваров (з): На Българския земеделски народен съюз се уладе да сътрудничи с работническата класа от градове и села, да управлява, да създава законодателство. На тия земеделци, които управляват днес, ще кажа това, което Стамболийски казваше в 1920 г., а именно: с закон целият внос и износ ще бъде в ръцете на работния народ чрез неговите кооперации, ще отнемем възможността на частните търговци да подяждат златка на работния народ и ще направим народа пълен господар на неговото производство. Постепенно кооперациите ще овладеят и цялата индустрия. Възможно сътрудничество на селяни и работници! Те ще бъдат господари. Тогава Стамболийски каза много на място: който не работи, не трябва да яде! (Ръкоплескания от мнозинството и от опозицията)

Ето защо ние сме последователи на това, което каза Стамболийски. В днешния момент, когато работниците от фабриките и селяните-земеделци от полето са си подали ръка и водят тая борба, вие се явявате против тях, защото сте платени от ония, чиито интереси са засегнати от тия именно фабриканти и търговци, на които се отнемат предишните възможности. Те ви плашат скъпо и прескъпо, за да можете да продължите таяната борба. Но знайте, че съюзът на селяните и работниците е дотатъчно силен и мощен, за да се наложи както на вашите господари, така и на вас. (Иронични ръкоплескания от опозицията)

Изглежда че много ме харесвате, та ми ръкоплескате. Но да не се излъжете с тия ръкоплескания, които ми правите. Не зная дали няма да се излъжете в това, което правите в този момент. Да ви е ясно като бял ден това, защото аз не съм израснал за 15 и 20 години, а съм вече над 30 години в тази борба. Всичко това, което се прави от вас, то е за успокоение совести.

От опозицията: Браво! (Веселост)

Един от мнозинството: Защо го не уважавате като селянин?

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Марин Шиваров (з): Аз виждам, че подскочите като ожилени и тия ръкопескани, които направихте, те са такива, които нито ми харесват, нито ме тревожат, затуй защото знам вашите ръкопескани какво могат да дадат. Но бъдете спокойни, така както аз съм спокоен в този момент.

Тогаз, когато става дума за политиката на правителството, когато се излиза в Народното събрание да се критикува политиката на правителството, земеделската политика на Министерството на земеделието, аз съм свидетел и вие сте свидетели, че в този момент се отрича всичко онова, което се посочва от тук. Означало до край се отрича, затуй защото трябва да останете верни на своята природа, верни на своите господари, които ви плащат. Затуй ви плащат, да сте наши врагове и неприятели. Иначе ще спрат плащането.

Като имате пред вид всичко това, нека да кажем по-нататък какво трябва да стане, какво ще направи Отечественият фронт. Отечественият фронт направи достатъчно много за българското село миналата година, когато българското скотовъдство беше пред прага на загиването, както през 1942/1943 г., когато беше ограбен българският скотовъдец и скотовъдството изпадна в положение да измре половината от добитъка. Миналата сушава година, когато нашето скотовъдство беше пред загиване, Отечественият фронт намери сили в себе си да спаси българското скотовъдство, като Министерският съвет мобилизира всички народни представители, а Националният комитет — всички организации политически и стопански. И спаси българското скотовъдство. Отечественият фронт спаси българското скотовъдство чрез правилно разпределяне на фуража и чрез отнемане търговията с фураж от ръцете на търгозците и на посредниците. Тогава видяхме от търгозците само вой, който съществуваше и днес.

Отечественият фронт си е поставил за цел да даде едно законодателство, каквото е необходимо, за да се гарантира нашето скотовъдство. Ако ние оставим нашето земеделско производство при положението, каквото сме го заварили на 9 септември 1944 г. и ако продължаваме да вървим по същия път, ще имаме същите резултати, каквито имаме в миналото.

Отечественият фронт си е поставил за цел чрез своя стопански план да създаде язовири за изкуствено оросяване и напояване, като се има пред вид, че нашата страна е със сух климат. Вие се явявате врагове на всичко това. Отечественият фронт си е поставил за цел да създаде ред закони, които да гарантират нашето производство, растително и животинско. Миналата година нашето скотовъдство беше пред загиване, а днес, след двегодишно управление на Отечествения фронт, българското скотовъдство отива вече по друг път, по който в миналото не вървеше.

В миналото скотовъдството в нашите балкански райони вървеше по пътя на унищожението. И Стамболийски в 1911 г. излезе със статията „Земеделско знаме“ против тогавашния министър на земеделието Димитър Христов и обори теорията и на лесовъдите, и на Димитър Христов, и на всички други за нашето козевъдство, против което се явяваха те тогава, против което са се явявали всички министри, против което се явяват някои и днес.

Трябваше да дойде управлението на Отечествения фронт, за да не гледаме на нещата така, както се е гледало в миналото. В миналото се вървеше по стръмните пътеки, да се облагат оцелите и козите в балкана, а не се виждаха персийските килими, които защитавате вие днес. Отечественият фронт си е поставил за цел да измени закона за скотовъдството и да даде насърчение на земеделието. Когато става въпрос за козевъдство, овцевъдство, скотовъдство, свиневъдство, коневъдство и говедовъдство, когато става въпрос въобще за нашето скотовъдство, ние не виждаме тук нито една препоръчителна мярка да ни се сочи от опозиционерите. Не че не разбират, а защото са си поставили за цел винаги да говорят противното на онова, което се казва. Отечественият фронт освободи овцевъдството и козевъдството от данъка беглик, ще премисли данъка за пашите, които днес са шест: полски, горски, държавни, общински, летни и зимни. И когато Отечественият фронт си постави за цел да направи всички тия мероприятия, вие се явявате врагове. Когато Отечественият фронт, чрез кооперативното стопанисване си е поставил за цел да модернизира нашето скотовъдство, а именно чрез скотовъдните кооперации, където ще има чистокръвни раси от чужбина за подобрене на монголското говедо, за подобрене на нашето искърско говедо, за подобрене на овцевъдството, за подобрене на свиневъдството, вие се явявате пак врагове, защото ви се каза, че така трябва да действувате.

След като имате пред вид всичко това, нека в този момент да видим дали действително Министерството на земеделието, което си е поставило такава цел може да я реализира. Аз съм с твърдата вяра и убеждение, че правителството, по планов начин, чрез държавния план, ще постигне всичко онова, което е предвидено в него, защото всичко е претъпкано със сметки. Вие от тук (Сочи опозицията) се показвате врагове на всичко това.

Когато правителството на Отечествения фронт си е поставило за цел да даде възможност на българското село чрез ветеринарната служба за подпомагане скотовъдството, ние от тук (Сочи опозицията) виждаме пак врагове.

Аз съм длъжен от трибуната на Народното събрание да заявя, че най-близки до българското село от ония, които боравят с българското село, си остават ветеринарните лекари, на които в миналото беше отнета възможността да произвеждат серум. Когато дойде Отечественият фронт, нямаше достатъчно серум за борба с чумата до свините и се яви нужда от повече ветеринарни лекари, защото в миналото нямаше една политика, която отнемаше възможността на

българския селянин да следва ветеринарните науки. Отечественият фронт отвори широко вратите на университета с хиляди да следват ветеринарна медицина. Пак се явиха от тук (Сочи опозицията) врагове на тая политика на Отечествения фронт.

Като имате пред вид всичко това, аз в този момент, говорейки по бюджета на Министерството на земеделието, съм длъжен да погледна на някои цифри. По-право нека с цифри говорят онези, които са говорили за цифрите. Ако се не лъжа, Асен Павлов и неговият приятел след него — а и други, които ще излязат — достатъчно много говорят с цифри, за да не говоря и аз.

Когато правителството на Отечествения фронт в днешния момент си е поставило за цел да освободи българското село от тези тежести и когато става въпрос за подобрене на земеделското производство чрез напояване и наторяване, когато правителството си е поставило за цел да създаде един институт за производство на изкуствени торове, от тук (Сочи опозицията) пак се явяват врагове на тая политика на Отечествения фронт. Аз се питам в този момент, когато излизат Асен Павлов и Борис Бумбаров да говорят, че политиката на правителството на Отечествения фронт трябва да бъде такава, шото правителството да се вслуша в критиката на опозицията, не трябва ли и критиката на опозицията да бъде полезна?

Ако критиката на Асен Павлов в известни отношения беше полезна, то в известни отношения беше тъй жлъчна за оня, който може да я разбере.

И след като имам пред вид критиката, правена досега на политиката на правителството на Отечествения фронт по всички въпроси, аз се питам: има ли нещо в критиката на опозицията от онова, което може да бъде една критика от опозиция, каквато има в чужбина и за каквато говорят те? За да не говорим на тая тема, трябваше да бъде тук Колю Петков, с когото трябваше да си поговорим. Но понеже го няма, хайде да оставя и този въпрос за по-нататък. (Смях сред опозицията) Защо се смеете? В този момент Петков има ранга на водач на опозицията, тъй както беше някога водач на английската опозиция Атли, на когото се плащаше от държавата. Но той беше водач на опозицията, която критикуваше както разбираше нещата, а не така, както Колю Петков диктува на неговите, колюшетковни аргати.

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни) Г-н Шиваров! Свършвайте!

Иван Гинчев (ЗНП): Аз предлагам да му се продължи времето за говорене!

Марин Шиваров (з): Аз ти много благодаря, че ще ми помогнеш. Г-жи и г-да народни представители! Аз виждам, че времето, в което говоря, е време, което, казах в началото, не ми позволява да поговоря повече. Аз ще бъда съвършено кратък (Смях), затуй защото имам пред вид — пак повтарям — стомаха.

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Марин Шиваров (з): Но все пак има още нещо, което трябва да се каже. Правителството няма да се спре пред нищо. Правителството или Министерството на земеделието ще върви по своя път, по който е тръгнало и върви. Днешният министър на земеделието, за когото се каза от тук (Сочи опозицията) уж от земеделец, че бил министър в кавички, той министър на земеделието ще върви напред. Неговият път е начертан. И той действително ще направи онова, което малцина министри в миналото са направили, по моя преценка (Ръкопескания от мнозинството), затуй защото той човек има и трябва да има за цел най-напред да постави на място ония, които ще прожеждат в бъдеще политиката на Министерството на земеделието, ония, които за в бъдеще ще проведат той бюджет, който ще гласуваме сега тук на Министерството на земеделието, а именно оня персонал, който е в Министерството на земеделието. Този персонал трябва да служи на българския народ, а не на тия и на ония, на които им заповядат техните господари от тук. И ако има такива остатъци, по моя преценка те трябва да си отидат.

Аз съм на мнение, че за бъдеще Министерството на земеделието между другото ще трябва да изработи един закон за риболова, който закон да даде действително онова, което е необходимо за българското национално стопанство. Може от тук (Сочи опозицията) да се подсмиват. Нека се подсмиват. Но аз съм от един край, където нашето риболовно стопанство е поставено на такива начала, че са били обидани риболовците за сметка на някои търговци. Сега ще се отнеме тая възможност на търгозците, които протестират. Но има едно неоторазумение между работниците, които ловят рибата, които риболовят. И трябва да се даде правилно разрешение на този въпрос. Ето защо аз смятам, че в най-скоро време трябва законът за риболова да бъде изменен. За да може да върви по-нататък всичко това, за кооперативното трябва да бъде променено. Аз смятам, че ние не можем и не бива да се спрем. Данъчните тежести на риболовството бяха досега така тежки, че ще трябва в най-скоро време Министерството на земеделието да се справи с тях, както то се справи — както казах преди малко — с данъчните тежести в скотовъдството, за пашите.

Г-да народни представители! Аз говоря от името на земеделската парламентарна група, тая парламентарна група, която е изпратена от онези, за които валият приятел Мушанов каза: „Истински земеделци си остават ония, които са от орянжения Земеделски съюз.“ А тия около 90 души, които са изпратени тук, те са изпратени, както много други са пращани, и те ще си отидат, а нищо няма да остане от тях.

Истинската земеделска парламентарна група е тази, която е застана тук (Сочи мнозинството) в тесен съюз с работническото в България, тая парламентарна група, която отстоява в този момент позициите на българския народ.

Аз съм длъжен да завърша с думите на Сергей, който казва: „С братята от градовете ще вървим и ще победим.“ С братята от градовете вървахме и победихме. С братята от градовете вървим и ще победим!

Аз завършвам с думите на Стамболийски, който казва: „Братство със славянските народи, братство със Съветския съюз!“ Българският народен земеделски съюз ще върви заедно с Работническата партия и въпреки всичко ще победи и ще наложи икономическото и политическото господство на българското земеделско съсловие, и тогава то ще се почувствува действително освободено напълно и господар на своите права и свободи.

Селяни и работници, напред в борбата! Въпреки всичко ние ще победим! (Ръкоплескания от мнозинството и някои от опозицията)

Един от опозицията: Едно предложение, г-н председателю: речта на Марин Шиваров да бъде напечатана!

Председателстващ Петър Каменов: Има думата министърът на земеделието.

Министър Георги Трайков: (От трибуната. Посрещнат с ръкоплескания от мнозинството) Г-жи и г-да народни представители! Г-н Асен Павлов в своята реч каза: бюджетът на Министерството на земеделието е отражение на нашата земеделска политика. Каква е нашата земеделска политика и каква може да бъде? При каква обстановка се намира нашето земеделско стопанство, за да можем ние с това да очертасам нашата политика?

В една друга моя реч по стопанския план аз казах: ние имаме 1.120.000 дребни земеделски стопани; нашето земеделие страшно много е раздробено. И аз бих желал, тук, заедно с г-н Асен Павлов, да обсъдим, по какъв начин при това положение ние бихме могли да осъществим именно тоя наш идеал, това наше желание, което тук каза Камен Христов — да имаме богати селяни. Ние искаме да имаме богати селяни, да имаме стабилно земеделско стопанство затуй защото, ако имаме богати селяни и стабилно земеделско стопанство, безспорно ще имаме и богата държава.

По какъв начин ние можем да постигнем тая наша задача? При тая обстановка, при това положение, в което се намираме, ние смятаме — не само смятаме, но и вземаме мерки — да постигнем следното. Първо, като прокарваме аграрната реформа, ние вземем чифликите, за да ги раздадем на тия стопани, които имат 10 декара, за да увеличим техните стопанства, и на тези, които нямат земя.

Г-н Асен Павлов казва, че законът за трудовата поземлена собственост било негово дело и че те били съгласни с аграрната реформа. Нямам нищо против това, по факт е, че днес те не са спрели и не спират от тук да критикуват тая аграрна реформа. А в техните вестници те атакуват закона за трудовата поземлена собственост, че са ставали грешки при раздаването на земята. Ако беше Асен Павлов на мое място, нима той щеше да избегне тия грешки?

Има едно нещо, което трябва да се има пред вид — че долу в низините могат да стават грешки, както и имах възможността да кажа в отговора на г-н Божичов. Могат да стават грешки. Но при разглеждането на въпросите от Административния съд не могат да стават и няма да стават такива грешки. Аз бих желал да ми се каже тук от опозицията един такъв случай, за да го коригирам.

В желанието си да дадем земя на дребните стопани — тази година ние раздадохме един милион декара земя — предвиждаме в бюджета за Дирекцията на земята суми за полукорекцията на 150.000 декара неизползувана и слабоплодна земя, на 50.000 декара чрез изкорекцияване и прочистване на храстите, на 21.000 декара чрез засаждане на овощни и други дръвчета, на 5.000 чрез терасиране, на 20.000 декара чрез корекция на реките и укрепване бреговете им, на 5.000 декара чрез засаждане на дръвчета, на 5.000 декара чрез затревяване, на 10.000 декара чрез отводняване и на 35.000 декара чрез напояване.

Ние имаме за задача да спасим селското стопанство от днешното положение. По какъв начин? Първо, като уеднажим нашето дребно стопанство чрез интензивни култури. Г-н Павлов каза, че имаме два вида стопанства: екстензивни и интензивни. Няма дребно стопанство интензивно. Не може да сравнявате вие 20 декара лозе с 20 декара царевица, 20 декара лозе — то значи едро земеделско стопанство. Едро земеделско стопанство са и 20 декара градини, и 20 декара тютюн; едро земеделско стопанство са и 20 декара коноп. Именно по пътя на създаването на интензивни стопанства ние ще укрепим нашето стопанство.

В тази насока ние предвиждаме много помощи и не за кооператори, а за частни стопани. Милионни средства предвиждаме в нашия бюджет за подкрепа на интензивните стопанства. Когато подкрепяме напоявата на винарски изби, за които жертвуваме милиони, не подкрепяме ли нашите лозяри? Когато даваме милионни средства за нашите топялни, не подкрепяме ли тези, които садят коноп? Когато даваме извънредни наряди в хари и облекло на тютюнопроизводителите, не подкрепяме ли последните? Не правим ли това, за да подкрепим интензивните стопанства? Давайки всички тези средства, ние смятаме, че с това подкрепяме най-бече нашите дребни стопанства. Но заедно с това трябва да подчертаем, че за нашето дребно земеделие няма друго спасение, освен кооперирането и машинизирането.

Г-н Асен Павлов казва, че чл. 36 от закона за ТПС не се прилага. Аз заявявам тук във Великото народно събрание, че съм решил да

прилагам и ще приложа чл. 36 от закона за ТПС. Ще го приложа, след като направя едно изменение, което ще ви докладвам тук. Аз ще изменя чл. 36 в смисъл — след като известен стопанин членува напр. 5 години в ТКЗС, да остане собственик на тази земя, която обработва. При това положение аз ще приложа чл. 36.

Аз бях в Добруджа, узряеми г-жи и г-да народни представители. Бях на обиколка и из Сегедна България. Аз се натъкнах на много сериозна проблема. Ще раздаваме земи на хора, които нямат нищо, ще им дадем по 30 декара. Трудно този човек ще може да се обзаведе. Направете сметка колко пари са необходими, за да се обзаведе такава едно стопанство. И ако ние в Добруджа не приложим чл. 36 от закона за ТПС, ако не създадем в Добруджа кооперативни стопанства, рискуваме да се намали доходът от тази богата наша земя. Ето защо, ще се наложи да се приложи чл. 36 от закона за ТПС, г-да, и аз ще го приложа.

Вие говорите за дребното патриархално стопанство. Другарят Асен Павлов говори за дребното патриархално частно стопанство. Та кой не подкрепя частното стопанство? Ами тези милиони средства, които даваме за дикви на Земеделската банка за какво отизат! Сам Асен Павлов прикеструваше, когато ставаше спор да се предвидат допълнително 100.000.000 лв. за плащане лихви за поръчания във и вътре в страната за два милиарда лева машинен инвентар за нашите земеделски стопанства. Ние плащаме лихвите на тези пари. Кого подкрепяме с това? — Безспорно, дребните стопани. Само 4% от нашата земя е кооперирана, останалите 96% са дребни стопанства. Тези милиони ние ги даваме за подкрепа на частните стопани. Даваме милиони за машинно-тракторни станции Кого подкрепяме? — Безспорно, пак частните стопани.

Ние знаем едно — че тези селски стопани, които днес не са в кооперацията, утре ще влязат в кооперацията. Те ще се отърват от пропагандата, която вие (Сочи опозицията) правите. Вие разправяте, че сте за кооперацията, че сте за кооператизма, а едно е вярно — че вие правите пропаганда против организирането на кооперативните стопанства и сте за разтуряне о им. (Ръкоплескания от мнозинството) Това е самата истина. Вие можете да сте за ТКЗС, но вие сте против това, ние да правим тези ТКЗС. И там ви боли, че ние сме, които създаваме ТКЗС, ние сме, които машинизираме земеделието, ние сме, които ще доведем селското стопанство до благоденствие и благополучие.

Какво ми разправяте за дребното селско стопанство? Че кой е против него? Но я ми кажете вие в какво положение се намира един селски стопанин при 150 декара земя? В моята околия има, и във вашите околии ги има такива случаи: има някой 150 декара земя — толкова му оставил баща му — и докато порастнат децата му, 20 години, той се чувствувал чорбаджия, защото тези 150 декара му дават възможност да минава като богатия, като голям човек. Но като станат децата му големи, какво правят той? На Ивана дава 30 декара, на Петко дава 30 декара, на Стоян дава още толкова и за другия син оставя малко. Неговите синове какво могат да направят с техните 30 декара? Как ще се обзавеждат? В какво положение остава бащата, който 20 години се е чувствувал чорбаджия, а след това гладува и мизерува със своите деца? По този път ли ще вървим?

Няма друг път, освен този, който ние чертаем — пътя на кооперирането, пътя на машинизирането на нашето земеделие. Друг път няма. (Ръкоплескания от мнозинството)

Иван Гинчев (ЗНП): Вие изехте машините от частните стопани за кооперативите, а говорите, че поддържате частните стопани.

Министър Георги Трайков: Г-жи и г-да народни представители! Ние изехме и ще изземем други още. (Ръкоплескания от мнозинството) Ей сега преди два часа ми съобщиха, че в Генерал Тошево един стопанин, който има два трактора и две вършачки, един чорбаджия, на който земята е раздадена, на когото е оставена 300 декара земя, се сортирал с друг чорбаджия, който има също 300 декара земя, оре с един трактор, а другия скрил, и то в един момент, когато трябва да се засева. На такъв стопанин ще му вземем трактора, ще му вземем вършачката (Ръкоплескания от мнозинството), затуй защото за нас е важно не благополучието на един търгащ, а благополучието на целия трудов народ. (Ръкоплескания от мнозинството)

Нещо повече. Аз бях в Силистра, аз бях в Тутракан, аз бях в Добруджа. Вие знаете, че там има известни измръзвания. Но на какво се натъкнах? В Силистра е друго — в Тутракан е друго. В Силистра има дребно земеделие и хората ще могат да се справят бързо, със своя труд ще изорат, ще изкопаят, а в Тутракан няма тази възможност. Какво трябва да направи държавата в такъв момент? Организираната държава трябва веднага да се яви на помощ на тутраканци и да вземе трактори и всичко, каквото е необходимо, от другите и да го хвърли в помощ на тутраканци. И така направихме, 20 трактора пратихме в помощ на тутраканци. (Ръкоплескания от мнозинството) Нещо повече, Добруджа, поради измръзванията в поради липсата на семена, на ечемик, трябваше да насади слънчоглед, да насади царевица. Но там няма работна ръка. Обаче правителството и за това взема мерки. Всички окопачки, които се получиха от странство, ние ги пратихме на Добруджа. (Ръкоплескания от мнозинството)

И когато ние с директора на Храгоуцкото апелирахме към тях да замаят тия есенни култури със слънчоглед, със царевица, с околните растения, когато апелирахме към тях и те ни възразяваха „Нямаме работна ръка, нямаме с какво да работим“, аз в качеството си на министър на земеделието и представител на правителството поех ангажимент — пред тях, пред добруджанци, че ще им помогнем. Тия трудови бригади, за които тоя господин говореше и

казваше, че сме предвиждали за тях суми, в миналата година се явиха, и сега ще се явят в помощ на добруджанското население и при окопаването на царевцата и при жътвата. (Ръкоплескания от мнозинството)

Почитаеми г-да народни представители! Ние няма да се спрем пред нищо, за да помогнем на селското стопанство. Вие ще видите тук в бюджета увеличение на сумите във връзка с работата на нашата Санитарно-ветеринарна дирекция, които суми ще ни осигурят изключително сериозни и ваксини за лекуването на нийния добитък, на нашето овче стадо и пр. Ние не жалим никакви средства, за да се явим в помощ на нашето селско стопанство.

За какви грижи ми разправяте вие само за кооперативите, когато ние имаме толкова агрономи, толкова ветеринарни лекари, които работят долу? На кого помагат и за кого работят те? За 500-те кооперации ли? Не. Те работят за всички селски стопани в нашата страна. На всички помагат. Ние ще помагаме на частните стопани. Това добре да се запомни. И не само ще помагаме, но и нещо повече ние няма да позволим — аз и друг път съм го изтъквал — да има борба между кооператори и некооператори, защото сме дълбоко убедени, че утре или друг ден, рано или късно всички ще бъдат братя в една и съща кооперация. (Ръкоплескания от мнозинството)

Заедно с това ние предвиждаме кредити и в друга насока — да подпомогнем нашите стопани, особено тия, които са в горските райони, тези стопани, които са там около Камчия, в Коджа-балкан, които са в Родопите. Вие виждате, че ние предвиждаме кредит за направата на 700 км. горски пътища, които не само ще дадат възможност на селяните от горските райони да се прехранват и да получават доходи, но ще дадат възможност и на големите градове, като София, Варна, Бургас, Пловдив да бъдат отоплени и през зимните дни да не студуват.

Но ще кажете: „Дали ще стигнат парите, с които разполагате.“ Вярно е, че тия пари, които г-н министърът на финансите ни отпусна, няма да стигнат. Това е истина. Аз ви уверявам, че за направата на 700 км. горски пътища парите няма да стигнат. Но не мога да се карам с финансовия министър, защото и неговата черга е къса, защото той трябва да държи сметка за възможностите на държавата, а и аз като член на правителството съм длъжен да държа сметка за тия възможности.

Но аз съм спокоен и мога да ви уверя, че тия пътища, въпреки това, ще бъдат направени; и ще бъдат направени, защото на мене ми идва помощ от друго място — идва ми помощ от тая младеж, за която господинът вчера разправяше, че била мъдрелива. Благодарение на славната наша демократична младеж, аз съм уверен, че тая година ние ще изпълним плана за направата на горските пътища. (Ръкоплескания от мнозинството) Трябва да ви заявя, че аз нямам нито достатъчно лопати, нито достатъчно кирки, за да мога да снабдя тия младежи, герои на труда, тия патриоти, които идват и ми заявяват, че са готови да работят на горските пътища. 5.000 младежи само от Варна, във от 50-те хиляди от бригадата „Георги Димитров“, са готови да работят за делото на Отечествен фронт, за направата на горските пътища. (Ръкоплескания от мнозинството)

Иван Копринков (сЛ): А с какво ще ги платите?

Кръстю Добрев (к): Ще работят без заплата.

Министър д-р Иван Стефанов: Той не може да разбере, че може да се работи и без заплата.

Министър Георги Трайков: Г-н Копринков не знае, че тия младежи-патриоти дават доброволно и безплатно своя труд.

Иван Копринков (сЛ): А вчера се каза, че искат да им се платят надниците.

Министър Георги Трайков: Вие го казахте. Кой друг го казва това?

Иван Копринков (сЛ): Но това не е лъжа.

Живко Живков (к) Вие какво искате, да не се екипират ли?

Министър Георги Трайков: Вие искате да бъдат гладни, голи, да не им дадем подслон, да няма къде да спят там.

Иван Копринков (сЛ): Но те искат да им се заплати за изработеното.

Министър Георги Трайков: Няма нищо подобно.

Иван Копринков (сЛ): Питайте!

Министър Георги Трайков: Няма какво да питам. Аз зная по-добре от Вас. Няма такова нещо. Аз ви заявявам, че никакви заплати не се предвиждат.

Един от мнозинството: Г-н Копринков! Не се безпокойте. Вашият син няма да отиде там.

Министър Георги Трайков: Г-жи и г-да народни представители! В желанието си да дадем известен доход на нашите стопани, на нашия народ, независимо от това и да увеличим храната на нашия

народ, вие ще видите, че в бюджета ние предвиждаме достатъчно, значителни суми за нашия риболов. Трябва да ви подчертая, че на нашия риболов се е гледало с пренебрежение. Никакво внимание не се е обръщало на нашия риболов. Аз живея във Варна и ще ви кажа — нека да кажат и бургазлиите — че ние имаме възможност за по-голям добив на риба. Имаме. Но какво е необходимо? Необходими са съдове, за да могат нашите рибари да влизат навътре в морето и да следят пасажите. Тия съдове за нашите рибари ние ще ги набавим. Частни стопани дойлоха при мене да искат да ги подкрепим, за да купят едно параходче за по-далечен риболов. Ние ще ги подкрепим, ще подкрепим и кооператорите, за да можем да имаме по-голям добив от риболуването. Нещо повече: ние сключихме договор, образувахме едно дружество със съседната братска Румъния, както ви е известно, и нашите рибари ще имат възможност да риболуват и в румънски води. Аз съм уверен, че и спитите, които правим за сключването на договор и образуването на такова дружество и с братския Съветски съюз ще успеят и нашите риболовци ще имат възможност да риболуват по цялото крайбрежие. Заедно с това вие виждате, че ние имаме кредити, ние предвиждаме суми за организиране на рибовъдството. Ние имаме условия за това. И затуй предвиждаме да изпратим в Чехия и в братския Съветски съюз специалисти. Независимо от това предвиждаме суми за рибовъдни станции, които да организират нашето рибовъдство.

Аз съм уверен, че в тази насока най-много ще ни помогнат трудните кооперативни стопанства. В с. Комощица е направен опит и благодарение на този опит с. Комощица тази година на Николден излезе 300 кг. шаран. (Ръкоплескания от мнозинството) Това е първият опит. Ние ще ги подкрепим, за да може нашето рибовъдство и риболовство да бъдат поощрени, за да стане рибата насъщна храна на нашия народ — на селяните, работниците и чиновниците.

Един от мнозинството: Опозицията ще откаже да яде риба!

Министър Георги Трайков: Г-жи и г-да народни представители! Когато Асен Павлов говореше за образованието, той не оспори, че в тази насока със стотиците милиони, които даваме за образованието, ние помагаме на селското стопанство. Но той се спира на земеделския институт в Кюстендил. Ако г-н Павлов беше прозрял, щеше да види, че по бюджета на държавата ние нямаме два института, а имаме само един институт, и той е пазарджикският. Ако ние сега предвиждаме институт в Пордим, а не в Кюстендил, това го правим, за да можем да застъпим и Северна България — което той не може да оспори. От друга страна това го правим, защото в Пордим има по-добри условия за съществуване на такъв институт. В Кюстендил ще си остане овощарска гимназия, за да можем да имаме и специалисти по овощарството, които са много необходими за нас.

Кочо Бонев (ЗНП): В миналото тя беше академия.

Министър Георги Трайков: Не е имало никъде академия! Прочетете и ще видите! Академия на приказки! Академия в фантазията на един директор, който смята, че може да има академия!

Кочо Бонев (ЗНП): Вие я обявихте миналата година.

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Министър Георги Трайков: Никога не е обявявана. Г-жи и г-да народни представители! Няколко думи в отговор на г-н Асен Павлов за отделените на самоиздържаща стопанства, каквото е, например стопанството „Стефан Караджа“. Аз смятах, че вие тук ще да ни похвалите за тази работа, а вие ни атакувате. Стопанството „Стефан Караджа“ има над 20 хиляди и толкова декара земя и сега ще получи нова земя. Ще трябва ли да остане това стопанство да лежи на гърба на държавния бюджет? Кой от вас е съгласен с това? Ние ще го подпомогнем да се укрепи. Есенес още наредихме да му се дадат два трактора. Колкото се отнася до продаването на добитък и на овощните дървета от тези стопанства на по-евтини цени, за разликата до пазарната цена ние трябва да имаме съгласието на г-н министъра на финансите, че той ще ни помогне с известни субсидии, за да можем да правим това.

Министър д-р Иван Стефанов: Ще знаем колко е.

Министър Георги Трайков: Защото държавните стопанства не са длъжни да дават на по-евтини цени своите произведения. Ако един говежди бик например по пазарна цена струва 200.000 лв., а ние го даваме 50.000 лв., естествено е в такъв случай, че финансовият министър ще трябва да даде разликата от 150.000 лв. на тези държавни стопанства, помислете да правим пропаганда на известни раси и на известни видове материали. Ние искаме обаче тези стопанства да се укрепят.

„Кабюк“ разполага с 30.000 декара земя, а държавата го поддържа! Това не може да бъде. Притежава 30.000 декара земя, а винаги лежи на гърба на държавния бюджет! На това не може да продължава повече. Ще го оставим с тези 30.000 декара земя и отгоре ще искаме не само да отглежда добитък, който е там, но и да даде приходи на държавата за поддържане на другите деца и заводи в различните краища.

Един от мнозинството: Всички селяни от околните села се учудват, как да не може да се самоиздържа при толкова хляда декара земя.

Министър Георги Трайков: Щом селяните мислят така, вне значи изпълняваме тяхното желание.

Г-жи и г-да народни представители! Преди да свърша, аз не мога да не кажа няколко думи и по въпроса за промените в Министерството на земеделието. Бил съм уволнил няколко земеделци в кавички и от това се прави голям въпрос от опозицията! (Възклицания от опозицията) Г-жи и г-да народни представители! Аз зная къде ги боли гърдите от опозицията. Тях ги боли, че аз разруших там едно тяхно гнездо, чрез което те фактически управлявах министертвото. (Ръкоплескания от мнозинството. Възклицания от опозицията) Ето истината. Чрез едно гнездо на ключови места фактически, до моето отиване там, опозицията беше господар на Министерството на земеделието.

Един от мнозинството: И саботираше!

Министър Георги Трайков: Не само че саботираше, но тежко и горко на един сдружен земеделец, който стои на наши позиции, тежко и горко на някой комунист, ако се прояви като комунист! — Ще го преместят в Крумовград и ще му направят 330 бели и намерят 330 престъпления, както постъпили с някои отговорни лица в Министерството на земеделието, които имаха доблестта открито да кажат, че са на позициите на Земеделския съюз — ул. „Стефан Караджа“ и на Отечествения фронт и са врагове на опозицията. (Продължителни ръкоплескания от мнозинството. Силни възклицания от опозицията)

Райко Дамянов (к): Значи, те са въвели демокрацията в това министерство!

Министър Георги Трайков: Г-жи и г-да народни представители! До моето идване едно е истината — че чрез едно гнездо от чиновници господата Асен Павлов, Борис Бумбаров, Христо Стоянов и Кольо Петков, фактически командувача министертвото. Един от тях само е назначил 20 надничарки чрез началника на горското отделение. Аз питам др. Оббов: ти знаеш ли това? — Не зная. Кой ги назначи? Аз ще ти кажа. Назначи ги опозиционер от тук. Той фактически ги назначи, а министърът не знае.

Спас Найденов (ЗНП): Във всички министерства имаме връзки, защото имаме душите на хората, а вне имате страха им! Навсякъде е така.

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Министър Георги Трайков: Г-жи и г-да народни представители! Те се мамят, ако смятат, че могат да имат със себе си лесничите, ветеринарите и агрономите.

Спас Найденов (ЗНП): Имам ги.

Министър Георги Трайков: Това са синове на селото, това са хора, които са излезли от селото. Аз познавам много ветеринари и агрономи, които свършиха образованието си, като носеха тукля го постройките. Аз познавам много ветеринари и агрономи, които бяха и келнери и портieri, само и само да свършат. Аз зная, че нашите агрономи са синове на селото, синове на работничеството, синове на честния и почтен труден се явор. (Ръкоплескания от мнозинството. Възклицания от опозицията)

Един от опозицията: И затова ги гоните!

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Министър Георги Трайков: Илюзия си правят те, като смятат, че ще имат тези кадри. В граматното си болшинство тези кадри са и ще останат с Отечествения фронт и ще подкрепят неговата политика. (Ръкоплескания от мнозинството и възгласи: „Вярно!“ Възклицания от опозицията)

Аз вече ги зная. Аз зная кои са техните оръдия. С едни се справих, на другите им дадох възможност три месеца да си помислят, но след третия месец и това гнездо, което е останало, ще го доразруша, за тяхно неудоволствие. (Ръкоплескания от мнозинството)

Спас Найденов (ЗНП): Нищо няма да разрушите. (Възклицания от мнозинството. Глъчка)

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Министър Георги Трайков: Фактът, че толкова много пишат...

Спас Найденов (ЗНП): Вне ще минете и ще замислите!

Министър Георги Трайков: За Конярска плачем ти и ми давайш итине за този, който това гнездо го беше поставил вътре в Коняра, за да води борба и вътре да саботира. Аз го изгоних. И такава, където и да има, ще ги изгоня (Ръкоплескания от мнозинството). защото няма да оставя опозиционер — нито агроном, нито лесовъд, нито какъвто и да е — който да бъде ваш агент и там да саботира нашия двегодишен държавен план. (Ръкоплескания от мнозинството)

Спас Найденов (ЗНП): Съгласни ли сте ученици да бъдат директори и вне за това да го уволните! (Възклицания от мнозинството. Шум)

Председателстващ Петър Каменов: (Продължително звъни)

Министър Георги Трайков: И на това ще отговоря.

Спас Найденов (ЗНП): На Конярска е брат. . . .

Министър Георги Трайков: Мене не ме интересува кой на кого е брат и кой какво е правил в това министерство. Аз искам едно да знае народното представителство: за мене в Министерството на земеделието. . . (Възклицания от опозицията. Шумът продължава.)

Председателстващ Петър Каменов: (Продължително звъни)

Министър Георги Трайков: . . . няма значение кой какъв е бил вчера. Там има един майчини синове, които казват: аз преди 9 септември, бях антифашист, аз преди 9 септември бях голям борец! А филанкицията — какъвто тук иска да изтъкне Никола Петков директора на държавните гори — бил такъв и такъв!

Аз зная само едно: мене ме интересува не какъв е бил, а какъв е сега! (Възклицания от опозицията) Той може да е бил и латифундист, той може да е бил и в гората, той може да е бил всякъде. . . .

Иван Копринков (СЛ): И Богдан Филев така говореше.

Министър Георги Трайков: . . . защото и от вас има много, които бяха антифашисти преди 9 септември, а сега сте агенти и крепители на реакцията. (Ръкоплескания от мнозинството)

Един от опозицията: А вне какъв агент сте сега?

Министър Георги Трайков: Аз съм агент на българския народ. Вне не се срамувате да получите в София 100 хиляди гласа и да получите във Варна 22,000 гласа. Когато Стамболийски във Варна не е получавал повече от 3,000 гласа, вне получихте 22,000 гласа! От кого са те? От убийците на Стамболийски. (Ръкоплескания от мнозинството и възгласи: „Вярно!“)

И сега аз ви го заявявам: не ме интересува, че бил брат на Конярска. И Никола Петков е брат на Петко Петков и Асен Стамболийски е син на Александър Стамболийски, но на тях — днес Ялчън им ръкоплеска, на тях гърците им ръкоплескат. (Ръкоплескания. Възклицания от опозицията) На тях им ръкоплескат най-големите реакционери! (Възклицания от опозицията продължават) Не ме интересува на кои бащи сте синове, а ме интересува, какво правите, кому служите. (Ръкоплескания от мнозинството) Ако служите на народа, вне сме с вас, а ако сте врагове на народа — и чиновници да бъдете, и депутати да бъдете, вне ще бъдем против вас. (Ръкоплескания от мнозинството. Възклицания от опозицията)

Спас Найденов (ЗНП): (Казва нещо)

Председателстващ Петър Каменов: (Продължително звъни)

Министър Георги Трайков: Аз на Вас ще Ви напомня, какъва беше армията на Стамболийски. Я си спомнете, какво ни завеща Александър Стамболийски? Александър Стамболийски ни каза: „Искате ли вне да знаете, дали вашите водачи вървят по правилния път, питайте вълните врагове“. И аз сега ви моля да питате тия, които убиха Стамболийски — най-големите престъпници и катили — питайте, ако щете и Ялчън, и те ще ви кажат, че няма по-добър човек от Асен Стамболийски, че няма по-добър човек от Кольо Петков. (Силни възклицания от опозицията. Голям шум)

Председателстващ Петър Каменов: (Непрекъснато звъни)

Министър Георги Трайков: А това какво значи? Това значи, че вне сте изменили на позициите на Стамболийски. (Ръкоплескания от мнозинството. Шумът продължава)

Кочо Бонев (ЗНП): Питайте Стефан Тончев кой предаде Земеделския съюз.

Райко Дамянов (к): Съскал, съскал! Изглежда, че сте попаднали в змийско гнездо!

Министър Георги Трайков: Г-жи и г-да народни представители! Не ми позволяйте да свърша, понеже съм малко неразположен. Но преди да свърша, аз имам още едно да кажа на тия господа.

Петър Божинов (ЗНП): Това се говори от министерска маса! Запомнете се! (Пререкания между народни представители от опозицията и мнозинството)

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Министър Георги Трайков: Г-жи и г-да народни представители! Аз ви моля да гледате бюджета на Министерството на земеделието. Аз апелирам към вас да подкрепите. . . (Възклицанията, пререканията и шумът в залата продължават)

Председателстващ Петър Каменов: (Продължително и силно звъни)

Министър-председател Георги Димитров: (Към опозицията) Спокойно! Да не би да искате да се повтори зловещият инцидент! (Възклицания от опозицията) Ако не искате — млъчете!

От опозицията: Заповядайте, г-н министре!

Министър-председател Георги Димитров: Не прекъсвайте, а млъчете!

От опозицията: Дайте знак!

Коста Лулчев (сЛ): Може ли такова нещо, г-в министре?

Министър Георги Трайков: И децата в България знаят, че това е системно провежданата политика от нас. И децата знаят, че оне в изборите искаше да паднат не 22 трупа, но вие искаше 10,000 трупа да паднат, вие искате да има гражданска война, искате България да стане като Гърция! (Възгрявания от опозицията) Това обаче ние няма да допуснем. Затуй именно правите тия скандали. (Възгряванията от опозицията продължават)

Председателстващ Петър Каменов: (Звъни)

Министър Георги Трайков: Г-да народни представители! Аз апелирам пред вас да гласувате бюджета на Министерството на земеделието. Към тях такъв апел не отправям, защото — вие ги виждате — те имат само една задача: да критикуват безогледно, без да дават нито един съвет целесъобразен и полезен за народа, за селското стопанство. Те игнорират ролята на оплаквачки. В селата има един жонк, които, като умре някой — роднина ли е, не е ли роднина безразлично — хванат се за ковчега, пицят и плачат, та се късат. (Смях веред мнозинството) Това са оплаквачки на земеделските стопани.

А тогава, когато те плачат и леят крокодилски сълзи, ние ще създаваме кооперативи, ние ще раздаваме земя, ние ще създаваме вчуждени стопанства, ние ще напояваме, ние ще изпълняваме нашия двегодишен стопански план. Тогава когато те леят крокодилски сълзи за съдбата на селяните, ние заедно със селяните и работниците ще трогим тяхната съдба и ще създадем бъдещето на поколенията (Ръкоплескания от мнозинството), бъдещето на нашия народ и светлото бъдеще на нашата република! (Продължителни ръкоплескания от мнозинството)

Председателстващ Петър Каменов: Г-да народни представители! Ще пристъпим към гласуване на бюджетпроекта.

Моля г-н докладчика да докладва.

Докладчик Бочо Илиев (к): (Чете)

„БЮДЖЕТ

за разходите на Министерството на земеделието и държавните имоти за 1947 бюджетна година.“

Председателстващ Петър Каменов: Които приемат прочетеното заглавие, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Бочо Илиев (к): (Чете)

„Глава I

A. Лични разходи.“

Министър д-р Иван Стефанов: Аз предлагам, навсякъде буквите пред заглавията на главите да се махнат. Римската цифра е достатъчна. Така се направи и в другите бюджети.

Председателстващ Петър Каменов: Които приемат предложението на г-н министъра да се махнат буквите пред заглавията на главите, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Бочо Илиев (к): (Чете)

„Глава I

Лични разходи

§ 1. Заплати за личния състав, според обяснителната таблица към бюджета: а) заплати; б) представителни пари — 1.202.900.800 лв.“
Комисията направи промени в обяснителната таблица, които докладва.

Председателстващ Петър Каменов: Които приемат § 1 с направените от комисията промени, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Бочо Илиев (к): (Чете)

§ 2. Възнаграждения на външно наети лица — 257.779.800 лв.“
Към § 2 комисията добави в скоби: „Включително и на тези ст. обособените служби в самостоятелни предприятия до 31 май т. г.“ и намали кредита по този параграф на 200.097.800 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Които приемат § 2, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Бочо Илиев (к): (Чете)

§ 3. Възнаграждения на автори, рецензенти, лектори, медицински и ветеринарни лекари по училищата, стопанствата и институтите и за всякакви курсове (вж. таблицата) — 18.800.000 лв.“
Комисията намали кредита по този параграф на 15.000.000 лв. и валич в текста думата „училищата.“

Председателстващ Петър Каменов: Които приемат § 3, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. (§ 4 приет без изменение и без разисквания.)

Докладчик Бочо Илиев (к): (Чете)

§ 5. Подпозонни пари на служителите и всички разходи за храна на същите — 132.250.000 лв.“
Комисията намали кредита по този параграф на 113.000.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Които приемат § 5, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. (§ 6 приет без изменение и без разисквания.)

Докладчик Бочо Илиев (к): (Чете)

§ 7. Помощи за лекуване и за погребение — 4.000.000 лв.“
Комисията намали кредита по този параграф на 1.000.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Които приемат § 7, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Бочо Илиев (к): (Чете)

§ 8. Форменс облекло и обука на служителите (Всички разходи за облеклото) — 90.000.000 лв.“
Комисията намали кредита по този параграф на 60.000.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Които приемат § 8, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. (§§ 9, 10 и 11 приети без изменение и без разисквания.)

Докладчик Бочо Илиев (к): (Чете)

§ 12. Всички видове застраховки за минали и настоящата година — 5.000.000 лв.“
Комисията намали кредита по този параграф на 3.000.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Които приемат § 12, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Бочо Илиев (к): (Чете)

§ 13. Поддържане на хигиената и на помещенията (всички разходи по поддържане на помещенията и на изсталациите в тях) — 22.000.000 лв.“
Комисията намали кредита по този параграф на 20.000.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Които приемат § 13, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Бочо Илиев (к): (Чете)

§ 14. Отопление и осветление — 55.000.000 лв.“

Комисията намали кредита по този параграф на 50.000.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Които приемат § 14, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. (§§ 14 и 15 приети без изменение и без разисквания.)

Докладчик Бочо Илиев (к): (Чете)

§ 16. Учебни пособия и помагала; материали за обучение и за технически курсове; филми и фотографии — 21.000.000 лв.“
Комисията намали кредита по този параграф на 20.000.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Които приемат § 16, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Бочо Илиев (к): (Чете)

§ 17. Постелни предмети и бельо — 8.000.000 лв.“

Комисията намали кредита по този параграф на 5.000.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Които приемат § 17, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Бочо Илиев (к): (Чете)

§ 18. Машини, апарати, уреди, инструменти и сечива.

а) поправка, измене и поддържане — 40.400.000 лв.;

б) купуване на нови — 57.450.000 лв.“

Комисията намали кредита по точка „а“ от този параграф на 35.000.000 лв. и по точка „б“ — на 51.000.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Които приемат § 18, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

(§ 19 приет без изменение и без разисквания.)

Докладчик Бочо Илиев (к): (Чете)

§ 20. Купуване горивни и смазочни материали и за изплатване на безмитно гориво и смазочни материали, необходими за пропозване на фуража при осигуряване изхранването на добитъка в стрелата — 37.100.000 лв.“

Комисията намали кредита по този параграф на 30.000.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Които приемат § 20, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Бочо Илиев (к): (Чете)

§ 21. Купуване на месо и кожестатичен добитък, разови риби, включително и поддържането им — 27.200.000 лв.“
Комисията намали кредита по този параграф на 23.000.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Които приемат § 21, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. (§ 22 приет без изменение и без разисквания.)

Докладчик Бочо Илиев (к): (Чете)

§ 23. Храна на хората несслужители (войници, труловаци, болни, затворници, ученици и други таковы) — 86.500.000 лв.“

Към текста в скобите комисията добави: „Включително и на тези от обособените служби в самостоятелни предприятия до 31 май т. г. и намали кредита на 80.000.000 лв.“

Председателстващ Петър Каменов: Които приемат § 23, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Бочо Илиев (к): (Чете)

„§ 24. Храна на добитъка, рибите и другите животни, включително и фуражни пари — 148.600.000 лв.“

Комисията добави в скоби: „Включително и на тези от обособените служби в самостоятелни предприятия до 31 май т. г.“ и намали кредита на 133.000.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Който приема § 24, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

(§§ 25—28 приети без изменение и без разисквания)

Докладчик Бочо Илиев (к): (Чете)

„§ 29. Канцеларски разходи — 26.150.000 лв.“

Комисията намали кредита по този параграф на 24.000.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Който приема § 29, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Бочо Илиев (к): (Чете)

„§ 30. Разходи за превеждане на суми в странство (курсова разлика, такси, комисионни); митнически и други такси; разходи за превозване, опаковка, и пренасяне на всякакъв вид материали, тежести, жив и мъртав инвентар и за организиране балирането на сламата в Баджикска околия и превозването ѝ с параходи до гр. Бургас (за параходни напла, товарене и разтоварване на пристанищата, превоз и др. — 15.500.000 лв.“

Комисията намали кредита по този параграф на 7.500.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Който приема § 30, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Бочо Илиев (к): (Чете)

„§ 31. Поддържане паркове, градини, семенилища, питомници, укоренилища, лозя и маточници — 2.045.000 лв.“

Комисията намали кредита по този параграф на 545.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Който приема § 31, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Бочо Илиев (к): (Чете)

„§ 32. Превозване с 50% намаление по Българските държавни железници и параходите на семена, стопански мобилизирани машини и обслужващия ги персонал — 20.000.000 лв.“

Комисията намали кредита по този параграф на 10.000.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Който приема § 32, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. (§ 33 приет без изменение и без разисквания)

Докладчик Бочо Илиев (к): Комисията установи нов текст за § 34:

„§ 34. Разходи за:

а) поддържане, уреждане и обзавеждане на горски училища, стажантски, опитни и изследователски институти и станции; горски курсове, конференции, екскурзии и за трудови бригади — 7.000.000 лв.

б) поддържане, уреждане и обзавеждане на земеделски училища, стажантски институти, земеделски курсове, конференции и екскурзии — 40.000.000 лв.

Всичко — 47.000.000 лв.“

Председателстващ Петър Каменов: Който приема § 34, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. (§§ 35—38 приети без изменение и без разисквания)

Докладчик Бочо Илиев (к): (Чете)

„§ 39. Помощи на общини, сдружения, т. к. з. стопанства, м. т. станции и частни лица — 95.700.000 лв. Вноски на: Института за цялостно подобрене на земята — 2.000.000 лв. Българо-съветското дружество — София за културно сътрудничество и земеделско-стопанска просвета — 2.300.000 лв. — 100.000.000 лв.“

Комисията увеличи кредита по този параграф на 152.000.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Който приема § 39, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. (§ 40 приет без изменение и без разисквания)

Докладчик Бочо Илиев (к): (Чете)

„§ 41. Възнаграждения на откриватели на безстопанствени имоти в разности на свидетели, както и разходи за устройване трудови бригади и научни екскурзии за проучване земеделските стопанства в страната и чужбина — 10.000.000 лв.“

Комисията увеличи кредита по този параграф на 20.000.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Който приема § 41, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Бочо Илиев (к): Комисията установи нов текст за § 42. (Чете)

„§ 42. Подпомагане във връзка с подобрене бита на селото — 7.000.000 лв.“

На Централния съвет за обществени грижи и възпитание на детето за дървени летни детски домове — 5.000.000 лв.

Всичко — 12.000.000 лв.“

Председателстващ Петър Каменов: Който приема § 42, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Бочо Илиев (к): (Чете)

„§ 43. Изплащане на лихви по безлихвени заеми, сключени от Българската земеделска и кооперативна банка, отпуснати на организации, т. к. з. стопанства, м. т. станции и частни лица, включително и заема на кооперация „Обнова“ — 153.500.000 лв.“

Комисията прибави в текста на § 43, след думата „станции“ думите „общини, кооперации“ и увеличи кредита по този параграф на 220.000.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Който приема § 43, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Бочо Илиев (к): (Чете)

„§ 44. Премии, обезщетения и поощрения: на т. к. з. стопанства и земеделски стопани за произведения от тях сортови семена; на кооперативни и частни лица за дельфинолов и калканолов; на обществени институти, за организиране изложби и за земеделско-стопанска, ветеринарна и горско-стопанска пропаганда и просвета — 23.500.000 лв. Обезщетения за минали и настоящата година за умрели, унищожени или откупени домашни животни от епизоотии и кастрация и птици, по специалните закони и правилници, с изключение на смъртни случаи от дурин — 89.000.000 лв.“

Комисията увеличи кредита по този параграф на 95.000.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Който приема § 44, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Бочо Илиев (к): (Чете)

„§ 45. Набавяне, произвеждане и изследване на: качествени семена, посадочен материал, лечебни и благоухащи растения, торове и препарати за разпалване на земеделски стопани и заплащане разликата между костюмата и продажната им стойност; разходи за подобрене на специалните отрасли — 25.000.000 лв.“

Комисията намали кредита по този параграф на 20.000.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Който приема § 45, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. (§§ 46—50 приети без изменение и без разисквания)

Докладчик Бочо Илиев (к): (Чете)

Глава V

Други разходи

„§ 51. Материали за производство в държавни и земеделски стопанства и предприятия; материали и препарати за производство по опитните и ветеринарни институти, станции, полета и училища, както и заплащане поведиците от учениците при обучението — 39.000.000 лв. Разходи по тютюневото производство, подобрене и манипулацията му — 15.000.000 лв. Набавяне и превоз на капаци и кутии, ламарина, калфи и материали за консервни и амбалажни работилници, разходи за изработването им в кутии и капаци за обществените консервни работилници — 30.000.000 лв. — 84.000.000 лв.“

Комисията прибави след думите „стопанства и предприятия“ думите: „разходи за подобрене на вълнопроизводството“, а в края на текста: „За оборотни средства на самоиздържащите се служби“ — 300.000 лв.“ Общо кредитите се увеличават на 95.000.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Който приема § 51, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Бочо Илиев (к): (Чете)

„§ 52. Изплащане присъдени и злоупотребени суми и обезщетения — 1.900.000 лв.“

Комисията намали кредита по този параграф на 1.780.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Който приема § 52, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. (§§ 53 и 54 приети без изменение и без разисквания)

Докладчик Бочо Илиев (к): (Чете)

„§ 55. Разходи за посрещане на гости и отпразнуване народни и служебни тържества — 2.200.000 лв.“

Комисията намали кредита по този параграф на 1.200.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Който приема § 55, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. (§ 56 приет без изменение и без разисквания)

Докладчик Бочо Илиев (к): (Чете)

„§ 57. Безотчетен фонд — 120.000 лв.“

Комисията увеличи кредита по този параграф на 240.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Който приема § 57, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. (§ 58 приет без изменение и без разисквания)

Докладчик Бочо Илиев (к): (Чете)

Глава VI

Инвестиции

„§ 59. Купуване на недвижими имоти (покрити и непокрити), изкупване части на стопанственишки, предавани се по регулация, частни имоти — 28.000.000 лв.“

Комисията намали кредита по този параграф на 20.000.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Които приемат § 59, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. (§§ 60 и 31 приети без изменение и без разисквания)

Докладчик Бочо Илиев (к): (Чете)

„§ 62. Строеж и ремонт на държавни сгради, обеззаразителни камери, рибни инкубатори, екарсажи и гробищни ями — 78.000.000 лв. За постройка жилища за служителите и работниците при държавните стопанства и предприятия и за подпомагане снабдяването с жилища на служителите и работниците — 44.000.000 лв. — 122.000.000 лв.“

Комисията намали кредита по този параграф на 113.000.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Които приемат § 62, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема. (§§ 63—67 приети без изменение и без разисквания)

Докладчик Бочо Илиев (к): (Чете)

„§ 68. Съучастие на държавата при създаване на образцови районни стопанства — 2.000.000 лв.“

Комисията увеличи кредита по този параграф на 3.000.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Които приемат § 68, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Бочо Илиев (к): (Чете)

„§ 69. Изплащане имоти, купени съгласно закона за т. п. с. и други специални закони, както и стойността и лихвите, съгласно чл. 17 от същия закон — 5.000.000 лв. Изплащане на общините 50% от сумите постъпили срещу причислените им към фонда земи — 15.000.000 лв. — 20.000.000 лв.“

Комисията намали кредита по този параграф на 15.000.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Които приемат § 69, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Подпредседател: ПЕТЪР КАМЕНОВ

Докладчик Бочо Илиев (к): (Чете)

„§ 70. Разходи във връзка с вътрешното преселване — 10.000.000 лв.“

Комисията увеличи кредита по този параграф на 15.000.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Които приемат § 70, както се докладва, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик Бочо Илиев (к): (Чете) Всички разходи — 3.627.000.000 лв.

Председателстващ Петър Каменов: Председателството предлага идущото заседание на Великото народно събрание да се състои утре, понеделник, 9 ч. сутринта, при следния дневен ред:

1. Доклад на бюджетарната комисия по бюджетопроектите за разходите през 1947 бюджетна година на министерствата: а) Вътрешните работи; б) Електрификацията; в) Индустрията; г) Върховно правителство; Главна дирекция на трудовата повинност, Дирекция на въздушните съобщения, Главна дирекция на статистиката; д) Главна дирекция на държавните дългове; е) Върховна областна сметна палата.

Първо четене на законопроектите:

2. За възстановяване имотите на преселниците от Беломорската област.

3. За обявяване на недвижимите имоти, отчуждени за държавна и обществена полза.

4. За изменение и допълнение на закона за подпомагане и финансиране възстановяването на столицата.

5. Освободени решенията на прощатарната комисия от 13 март 1947 г., протокол № 5.

Които г-да народни представители приемат това предложение за този дневен ред, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигам заседанието.

(Вдигнато в 14 ч. 28 м.)

ЯНИ ЯНЕВ

Секретар:

ДИМИТЪР ГЕОРГИЕВ

Началник на Стенографското отделение: ТОДОР АНГЕЛИЕВ